

Inspectie Veiligheid en Justitie
Ministerie van Veiligheid en Justitie

Het overlijden van Alexander Dolmatov

Het overlijden van Alexander Dolmatov

28 maart 2013

Inhoudsopgave

Voorwoord		4
Samenvatting, conclusies en aanbevelingen		6
1	Inleiding	22
1.1	Aanleiding en doel	23
1.2	Afbakening	24
1.3	Toetsingskader	25
1.4	Uitvoering en tijdpad	26
1.5	Leeswijzer	26
2	Reconstructie verblijf Dolmatov in Nederland	28
3	Analyse	70
3.1	Zorgvuldig handelen van de Nederlandse overheid bij de insluiting	71
3.1.1	Rechtmatigheid van de insluiting	71
3.1.2	Het verlenen van rechtsbijstand	74
3.2	Zorgvuldig handelen van de Nederlandse overheid gedurende detentie	75
3.2.1	Verblijf in arrestantencomplex Dordrecht	76
3.2.2	Plaatsing in het Detentiecentrum Rotterdam	78
3.2.3	Verblijf in Detentiecentrum Rotterdam	79
3.3	Kwaliteit medische zorgverlening aan Dolmatov	80
3.3.1	Medische zorg in het Asielzoekerscentrum te 's Gravendeel	81
3.3.2	Medische zorg in het arrestantencomplex te Dordrecht	82
3.3.3	Medische zorg binnen het Detentiecentrum Rotterdam	83
3.3.4	Beschouwing IGZ	85
3.4	Informatieoverdracht tussen ketenpartners	87
Bijlage 1	Gebuurde afkortingen	92
Bijlage 2	Informatie betrokken organisaties	94
Bijlage 3	Overzicht informatiesystemen betrokken organisaties	100
Bijlage 4	Verwerking beroepschrift Dolmatov in IND-systemen	102
Bijlage 5	Belangrijkste bronnen	104
Bijlage 6	Overzicht interviews	106

Voorwoord

Dit rapport van de Inspectie Veiligheid en Justitie gaat in op het overlijden van Alexander Dolmatov in het Detentiecentrum Rotterdam. Deze tragische gebeurtenis riep zowel nationaal als internationaal verschillende vragen op. De Inspectie kan in dit rapport op veel van deze vragen antwoord geven.

De Inspectie VenJ spreekt zijn waardering uit voor de medewerking van de vele organisaties die bij dit onderzoek betrokken zijn geweest. Zij hebben zich coöperatief opgesteld en de aan hen gevraagde informatie beschikbaar gesteld, waardoor dit omvangrijke en complexe onderzoek in relatief korte tijd kon worden voltooid. Hiervoor dank ik een ieder.

Bij dit onderzoek heeft de Inspectie VenJ effectief samengewerkt met de Inspectie voor de Gezondheidszorg, die verantwoordelijk is voor het oordeel over de kwaliteit van de medische zorgverlening. Ook de afstemming met het Openbaar Ministerie ten aanzien van de onderzochte feiten verliep in goede harmonie.

Het rapport is kritisch van toon. De Inspectie VenJ constateert verschillende tekortkomingen en oordeelt dat de Nederlandse overheid ten aanzien van de heer Dolmatov op meerdere momenten onzorgvuldig heeft gehandeld. De vraag of zorgvuldiger handelen uiteindelijk tot een andere afloop zou hebben geleid, is niet te beantwoorden. Wel gaat de Inspectie VenJ ervan uit dat de vreemdelingenketen en andere betrokken partijen lessen trekken uit dit rapport, om soortgelijke gebeurtenissen in de toekomst zoveel mogelijk te voorkomen.

Het hoofd van de Inspectie Veiligheid en Justitie

J.G. Bos

Samenvatting, conclusies en aanbevelingen

Aanleiding

De Inspectie Veiligheid en Justitie (Inspectie VenJ) doet in dit rapport verslag van haar onderzoek naar het handelen van de Nederlandse overheid ten aanzien van de Russische staatsburger Alexander Dolmatov.¹ Dolmatov werd op 17 januari 2013 levenloos aangetroffen in zijn cel in het Detentiecentrum Rotterdam, waar hij verbleef in verband met zijn voorgenomen uitzetting naar Rusland. De staatssecretaris van Veiligheid en Justitie heeft de Inspectie VenJ verzocht te onderzoeken of de Nederlandse overheid zorgvuldig heeft gehandeld.

Vraagstelling

Het onderzoek dient op de volgende onderzoeksvraag antwoord te geven:

“Is zorgvuldig gehandeld door de overheid bij het in bewaring stellen van betrokkene, en gedurende de periode dat betrokkene in vreemdelingenbewaring verbleef? Dit omvat ook de handelwijze en alertheid van de verschillende ketenpartners betreffende de eerdere medische toestand van betrokkene, alsmede de overdracht van relevante informatie rondom de toestand van betrokkene tussen deze ketenpartners.”

Deze onderzoeksvraag leidt voor de Inspectie VenJ tot de volgende vier onderwerpen die in dit rapport aan de orde komen:

1. het zorgvuldig handelen van de Nederlandse overheid bij de insluiting. Hierbij kijkt de Inspectie naar de rechtmatigheid van de inbewaringstelling en de verleende rechtsbijstand;
2. het zorgvuldig handelen van de Nederlandse overheid gedurende detentie. Naast het verblijf in vreemdelingenbewaring voegt de Inspectie hier het verblijf in het arrestantencomplex op basis van de sociale insluiting aan toe;
3. de handelwijze en alertheid van ketenpartners ten aanzien van de medische toestand van Dolmatov;
4. de overdracht van relevante informatie. Hierbij wordt zowel naar de overdracht van medische als andere relevante informatie gekeken.

Om deze onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden betreft de Inspectie VenJ het gehele verloop van het vreemdelingenproces: van de aankomst van Dolmatov in Nederland tot zijn overlijden in Detentiecentrum Rotterdam.

¹ De heer Alexander Dolmatov zal verder in dit rapport aangeduid worden als Dolmatov.

Voor het oordeel over de kwaliteit van de medische zorg heeft de Inspectie VenJ de Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ) bij het onderzoek betrokken.

Het onderzoek richt zich niet op de inhoudelijke behandeling van de asielaanvraag van Dolmatov. Een gefundeerd oordeel hierover is aan de rechterlijke macht en niet aan de Inspectie VenJ. Het onderzoek richt zich evenmin op eventuele betrokkenheid van nationale of buitenlandse geheime diensten. De Inspectie VenJ heeft hiertoe geen wettelijke bevoegdheden.

Centrale conclusie

In samenhang gezien komt de Inspectie VenJ tot het oordeel dat er op verschillende momenten door verschillende organisaties in de vreemdelingenketen onzorgvuldig is gehandeld. Dit geldt ook voor hen die betrokken zijn bij de aan Dolmatov na zijn inbewaringstelling geboden juridische bijstand en medische zorg. De Inspectie kan niet beoordelen of zorgvuldiger handelen door de Nederlandse overheid uiteindelijk tot een andere afloop had geleid. Wel stelt zij vast dat Dolmatov ten onrechte in vreemdelingenbewaring is gesteld, dat er ten aanzien van de verleende rechtsbijstand niet conform wet- en regelgeving is gehandeld en dat de verstrekte medische zorg tekort is geschoten.

Het onzorgvuldig handelen van de Nederlandse overheid is niet alleen toe te schrijven aan het handelen of nalaten van functionarissen, maar ook aan de afhankelijkheid van – en het vertrouwen in – de systemen, procedures en formulieren die die functionarissen bij hun besluiten in die keten ondersteunen. Het is de Inspectie gebleken dat de systemen, procedures en formulieren in de praktijk te vaak summiere, onduidelijke en soms zelfs onjuiste informatie bevatten en dat ze onderling onvoldoende accuraat en actueel op elkaar aansluiten. Het is zorgelijk te signaleren dat deze systeemcommissies voor een belangrijk deel bekend zijn bij de betrokken ketenpartners.

Samenvatting van de reconstructie

Dolmatov arriveert op 9 juni 2012 in Nederland, waar hij zich op 13 juni meldt in Ter Apel en op 15 juni kenbaar maakt asiel aan te vragen. Hij verblijft vervolgens kortstondig in twee opvanglocaties van het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA), voordat hij naar het asielzoekers-

centrum (AZC) in 's-Gravendeel gaat. Op 22 oktober stelt de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) een schriftelijk voornemen tot afwijzing op, waarover de advocaat van Dolmatov de volgende dag wordt bericht. Op 14 december ontvangt de advocaat van Dolmatov het bericht dat de IND heeft besloten om hem geen asiel te verlenen. Volgens artikel 45 van de Vreemdelingenwet 2000 hebben vreemdelingen het recht om binnen 28 dagen tegen de negatieve beslissing in beroep gaan. In het geval van Dolmatov is de uiterlijke datum 11 januari 2013. De advocaat informeert Dolmatov op 17 december schriftelijk over het besluit tot afwijzing van de asielaanvraag en nodigt hem uit om de reactie hierop op 8 januari 2013 te bespreken.

Vanaf de periode november – december 2012 nemen verschillende respondenten een verandering in het gedrag van Dolmatov waar: waar hij voorheen vriendelijk, vrolijk, punctueel en behulpzaam was, is hij in deze periode vaker introvert en somber en komt hij bij verschillende afspraken niet opdagen. Dit geldt ook voor de afspraak met zijn advocaat.

In de dagen voor 11 januari doet de advocaat verschillende pogingen om Dolmatov te bereiken. Dit lukt echter niet. De advocaat besluit hierop om op 11 januari een beroepschrift in te dienen. Omdat dit de laatste dag is van de beroepstermijn, is het beroepschrift tijdig ingediend. Conform artikel 82 van de Vreemdelingenwet 2000, mag Dolmatov de behandeling van het beroepschrift in Nederland afwachten.

Twee dagen later, op zondag 13 januari 2013, vindt in het door de IND gebruikte informatiesysteem INDiGO echter een automatische wijziging plaats, waardoor het systeem aangeeft dat Dolmatov geen rechtmatig verblijf heeft in Nederland en derhalve verwijderbaar is. Dit gebeurt, omdat in INDiGO niet is opgevoerd dat het instellen van beroep door Dolmatov opschortende werking heeft. Sinds medio 2011 bestaat binnen de IND onduidelijkheid over het al dan niet opvoeren van het 'vinkje' opschortende werking. De informatie in INDiGO wordt vervolgens doorgezet naar de Basisvoorziening Vreemdelingen (BVV), het informatiesysteem waar verschillende ketenpartners toegang toe hebben.

Aan het begin van de avond op zondag 13 januari belt Dolmatov de politie vanuit zijn caravan op het AZC. De politie treft hem in een ontregelde toestand aan. Vanwege zijn gedragingen – Dolmatov is onder invloed van alcohol, doet suïcidale uitlatingen en laat zien hiertoe voorbereidingshandelingen te hebben verricht – besluit de politie om hem ter bescherming van zichzelf en zijn omgeving, op grond van artikel 3 van de Politiewet 2012 in te sluiten in het arrestantencolplex van de Nationale Politie te

Dordrecht. Hier zal hij beoordeeld worden door de crisisdienst van een GGZ-instelling.

Bij controle van de arrestantenlijst op maandagochtend 14 januari constateert de Vreemdelingenpolitie dat Dolmatov volgens de BVV niet rechtmatig in Nederland verblijft en verwijderbaar is. Omdat bij betrokkenen bekend is dat de informatie in de BVV niet altijd actueel is, doet de Vreemdelingenpolitie navraag bij de IND-ketenpartnerlijn (die direct toegang heeft tot INDiGO) en de Dienst Terugkeer en Vertrek (DT&V). Zij bevestigen dat Dolmatov geen rechtmatig verblijf heeft in Nederland en verwijderbaar is, waarop de Vreemdelingenpolitie voorbereidingen treft om hem nog diezelfde dag in vreemdelingenbewaring te stellen.

Terwijl de systemen die de ketenpartners in de vreemdelingenketen gebruiken vanaf zondagmiddag 13 januari aangeven dat Dolmatov onrechtmatig in Nederland verblijft en daarmee verwijderbaar is, verwerkt het centrale inschrijfbureau vreemdelingenzaken (CIV) van de Raad voor de Rechtspraak in Haarlem, op diezelfde maandag het door de advocaat van Dolmatov per fax ingediende beroep in het systeem BERBER-VK. Dit is het landelijke interne systeem van de rechtbanken, dat niet is gekoppeld aan de systemen die de partners in de vreemdelingenketen gebruiken. 's Middags faxt het CIV het beroep van de advocaat naar de afdeling procesvertegenwoordiging van de IND, waar het op dinsdagmorgen 15 januari handmatig wordt ingevoerd in INDiGO. Deze handeling heeft niet tot gevolg dat de status “geen rechtmatig verblijf” in het IND-systeem wijzigt, omdat er binnen het systeem geen automatische koppeling is tussen de registratie van het beroep en de status “geen rechtmatig verblijf”.

Dolmatov verblijft intussen in het arrestantencomplex in afwachting van de beoordeling van zijn toestand door de crisisdienst van de regionale GGZ-instelling. Die beoordeling is zondagavond door een door de GC A-praktijklijn² ingeschakelde huisarts – telefonisch – geïndiceerd. Door miscommunicatie is de crisisdienst echter niet direct ingeschakeld, waardoor de beoordeling uiteindelijk maandag in de loop van de middag plaatsvindt. De crisisdienst bepaalt dat Dolmatov kan terugkeren naar het AZC, onder de voorwaarde dat hem daar ambulante zorg wordt geboden.

Intussen heeft de Vreemdelingenpolitie echter aan het arrestantencomplex laten weten dat zij Dolmatov, na de beoordeling door de crisisdienst, niet in vrijheid mogen stellen omdat zij voornemens zijn hem in vreemdelingenbewaring te stellen. Deze vreemdelingenbewaring, wordt na kennisname

² De praktijklijn van het Gezondheidscentrum Asielzoekers (GC A).

van het oordeel van de crisisdienst en nadat Dolmatov is bezocht door een piketadvocaat, door een hulpofficier van Justitie van de Vreemdelingenpolitie geëffectueerd. Op maandag 14 januari omstreeks 21.30 uur wordt Dolmatov derhalve op grond van artikel 59a van de Vreemdelingenwet 2000 in vreemdelingenbewaring gesteld. De Chef van Dienst van het arrestantencomplex besluit dan om Dolmatov te plaatsen in een observatiecel. De overweging hierbij is dat bekend is geworden dat Dolmatov eerder suïcidale uitlatingen heeft gedaan en dat hij net is geïnformeerd over zijn mogelijke uitzetting naar Rusland.

Op dinsdag 15 januari wordt Dolmatov door de Vreemdelingenpolitie aangemeld bij het Bureau Coördinatie Vreemdelingenzaken (BCV) van de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) dat verantwoordelijk is voor de plaatsing van verwijderbare vreemdelingen in detentiecentra. De Vreemdelingenpolitie stuurt het M118-formulier³ toe, waarop is vermeld dat Dolmatov bekend is bij psychiatrie en suïcidaal is. Deze informatie is voor het BCV aanleiding om te bepalen dat Dolmatov op de EZA van het Detentiecentrum Rotterdam geplaatst moet worden.

Laat in de avond van 15 januari constateert de centrale post van het arrestantencomplex dat Dolmatov een suïcidepoging onderneemt. Door snel ingrijpen van de arrestantenverzorgers slaagt deze poging niet. Zij schakelen geen arts in. Na deze poging verloopt de rest van de nacht en de daarop volgende dag zonder incidenten.

Op woensdag 16 januari omstreeks 19.00 uur wordt Dolmatov vanuit het arrestantencomplex naar het Detentiecentrum Rotterdam vervoerd. Daar aangekomen beoordelen twee dienstdoende verpleegkundigen hem. Zij zijn summier op de hoogte van de eerdere suïcidepoging van Dolmatov in het arrestantencomplex. Na de beoordeling adviseren zij dat Dolmatov, gezien zijn fysiek-mentale toestand van dat moment, op de Extra Zorg Afdeling en niet op een observatiecel geplaatst hoeft te worden. Hoewel het protocol voorschrijft dat bij dit besluit een arts geraadpleegd moet worden, gebeurt dit niet.

De volgende ochtend, 17 januari omstreeks 07.10 uur, wordt Dolmatov levenloos in zijn cel aangetroffen. Reanimatie door het personeel van het Detentiecentrum Rotterdam en de hulpverleningsdiensten mag niet meer

³ Het M118-formulier dient een vreemdeling in het gehele terugkeerproces te begeleiden en te fungeren als een groeidocument, waarmee de ketenpartners elkaar informeren in het terugkeerproces. Zie voor een uitgebreide beschrijving paragraaf 3.4 van dit rapport.

baten. Een arts van het opgekomen Mobiel Medisch Team stelt vast dat Dolmatov is overleden.

Deelconclusies

1. Ten aanzien van het zorgvuldig handelen door de Nederlandse overheid bij de insluiting

Rechtmatigheid insluiting

De Inspectie VenJ oordeelt dat de ‘sociale’ insluiting van Dolmatov op 13 januari 2013 op terechte gronden heeft plaatsgevonden. De politiefunctionarissen die hem staande houden en op basis van artikel 3 van de Politiewet 2012 insluiten doen dat, omdat Dolmatov op dat moment een gevaar voor zichzelf en zijn omgeving vormde.

De Inspectie VenJ oordeelt vervolgens dat Dolmatov op 14 januari 2013 ten onrechte in vreemdelingenbewaring is gesteld. De advocaat van Dolmatov heeft op 11 januari immers tijdig beroep aangetekend, waardoor Dolmatov volgens artikel 82 van de Vreemdelingenwet de behandeling van het beroepschrift in Nederland mag afwachten. In INDiGO is op zondag 13 januari echter een automatische wijziging doorgevoerd, waardoor het systeem aangeeft dat Dolmatov niet (meer) rechtmatig in Nederland verblijft en verwijderbaar is.⁴ Dit gebeurt, omdat in INDiGO niet is opgevoerd dat het instellen van beroep door Dolmatov opschortende werking heeft.

De Inspectie VenJ heeft vastgesteld dat de IND tussen medio 2011 en februari 2013 in een voor de Inspectie onbekend aantal gevallen heeft verzuimd in INDiGO in te voeren dat een ingesteld beroep in de verlengde asielprocedure opschortende werking heeft. De rechtsmiddelen termijn is niet opgevoerd, omdat in die periode met betrekking tot het gebruik ervan onduidelijkheid bestond. Hierdoor wijzigt de informatie over de verwijderbaarheid van Dolmatov niet na zes, maar al na vier weken in ‘geen rechtmatig verblijf’.

De status ‘geen rechtmatig verblijf’ van Dolmatov wordt vervolgens niet meer hersteld. De IND signaleert bij een controle op verzoek van de Vreemdelingenpolitie – die voor de zekerheid navraag doet bij zowel de IND als de DT&V – niet dat de automatische wijziging onterecht is doorgevoerd.

⁴ Zie paragraaf 3.1 van dit rapport voor een meer gedetailleerde analyse.

Evenmin leidt het invoeren van het beroepschrift in INDiGO tot een correctie van de informatie over het onrechtmatig verblijf van Dolmatov.

De Inspectie constateert ten aanzien van de verwerking van het beroepschrift dat de vreemdelingenketen niet in staat is om de binnen de keten beschikbare informatie real-time aan alle ketenpartners aan te bieden. De partners in de keten zijn zich hiervan bewust, maar laten zich hier in hun handelen desondanks toch door leiden. Het besef dat de informatie over de verwijderbaarheid van Dolmatov pas recent is gewijzigd, gekoppeld aan de wetenschap dat de actualiteitswaarde van de (eigen) systemen soms beperkt is en dat beroepschriften vaak pas op het laatste moment worden ingediend, leiden niet tot extra zorgvuldigheid. De ketenpartners gaan er niet toe over om op een later moment te controleren of de verblijfs- en verwijderbaarheidstitel van Dolmatov mogelijk is gewijzigd.

Het verlenen van rechtsbijstand

De Inspectie VenJ oordeelt dat de Vreemdelingenpolitie ten aanzien van de rechtsbijstand aan Dolmatov onzorgvuldig en in strijd met het Vreemdelingenbesluit heeft gehandeld.

De Vreemdelingenpolitie heeft Dolmatov, voorafgaande aan zijn inbewaringstelling, rechtsbijstand geboden door eigenstandig een piketadvocaat voor vreemdelingenzaken in te schakelen. Hierover is geen contact geweest tussen de Vreemdelingenpolitie en Dolmatov zelf. Omdat dit contact niet heeft plaatsgevonden, heeft Dolmatov geen gebruik kunnen maken van de mogelijkheid om een voorkeursadvocaat te noemen. De Vreemdelingenpolitie heeft hierbij niet conform wet- en regelgeving gehandeld.⁵ Daarnaast is de op papier gestelde informatie in zowel het formulier “HVo4 Melding Vreemdelingenpiket” als het op ambtseed opgemaakte proces-verbaal van gehoor op meerdere plekken feitelijk onjuist, waardoor onterecht de indruk kan ontstaan dat zorgvuldig is gehandeld.

Tijdens het gehoor heeft de Vreemdelingenpolitie de opgekomen piketadvocaat niet actief betrokken, ondanks dat bekend is dat deze direct voorafgaand aan het gehoor in het arrestantencomplex nog in gesprek is met Dolmatov. De piketadvocaat verklaart niet op de hoogte te zijn geweest van de op handen zijnde inbewaringstelling van Dolmatov. Na het gehoor is hij ook niet geïnformeerd over de effectuering van de inbewaringstelling. Wel heeft de Vreemdelingenpolitie kopieën van de maatregel tot inbewa-

⁵ Conform artikel 4.18 van het Vreemdelingenbesluit en artikel 3,7 van de Vreemdelingencirculaire 2000 (A).

ringstelling en het proces-verbaal van gehoor voor de piketadvocaat op het arrestantencomplex achtergelaten.

De piketadvocaat en de Vreemdelingenpolitie hebben bij de insluiting van Dolmatov een opvallend passieve houding ten opzichte van elkaar aangenomen. Beiden hebben de eerste stap van de ander afgewacht. De belangen van Dolmatov zijn hierbij volgens de Inspectie uit het oog verloren. Het verbaast de Inspectie VenJ dat de piketadvocaat niet op de hoogte was van de op handen zijnde inbewaringstelling van Dolmatov, omdat hij in de hoedanigheid van “piketadvocaat vreemdelingenzaken” is opgeroepen.

2. Ten aanzien van het zorgvuldig handelen door de Nederlandse overheid gedurende het verblijf in detentie⁶

Arrestantencomplex Dordrecht

De Inspectie VenJ oordeelt dat de individuele arrestantenverzorgers tijdens het verblijf van Dolmatov in het arrestantencomplex vanuit een grote betrokkenheid hebben gehandeld. Er zijn echter ook kanttekeningen te plaatsen bij het zorgvuldig handelen ten tijde van zijn insluiting in het arrestantencomplex.

Op verschillende momenten is afgeweken van het interne handboek van het arrestantencomplex, waardoor geen forensisch arts is ingeschakeld. Dit had echter zowel na de aankomst van Dolmatov in het arrestantencomplex op 13 januari als na zijn suïcidepoging op 15 januari wel moeten gebeuren. De forensisch arts neemt pas op 14 januari – bij de start van zijn dienst – voor de eerste keer kennis van de aanwezigheid van Dolmatov in het arrestantencomplex. Na de suïcidepoging van Dolmatov wordt om voor de Inspectie VenJ onduidelijke redenen afgezien van het inschakelen van de forensisch arts. Gezien de eerdere suïcidale uitlatingen en handelingen van Dolmatov, en het feit dat hij eerder was beoordeeld door de crisisdienst, was hier volgens de Inspectie VenJ zonder meer reden voor.

Dolmatov heeft tijdens de periode dat hij in vreemdelingenbewaring was gesteld niet de mogelijkheid gekregen om te kunnen bellen. Dit is hem door de Vreemdelingenpolitie wel toegezegd en is ook conform het regime dat bij de vreemdelingenbewaring wordt toegepast. Hierbij is niet in het belang van Dolmatov gehandeld.

⁶ Het oordeel over het handelen van medisch personeel tijdens detentie komt aan bod in het hierna volgende oordeel.

Detentiecentrum Rotterdam

De Inspectie is van oordeel dat detentietoezichthouders en wachtcommandanten tijdens het verblijf van Dolmatov zorgvuldig en betrokken hebben gehandeld. Zij hebben hem actief geïnformeerd over de gang van zaken in het Detentiecentrum en ondersteund bij zijn vragen. Nadat zij constateerden dat Dolmatov bij de ochtendtelling niet zichtbaar was, hebben ze direct actie ondernomen.

3. Ten aanzien van de medische zorg⁷

Medische zorg op het AZC

De IGZ oordeelt dat de medische zorgverlening aan Dolmatov vóór zijn psychische ontregeling op 13 januari 2013 verantwoord is geweest. In de periode die hieraan vooraf ging was geen sprake van psychische problemen of andere signalen die hulpverleners van het GC A aanleiding hadden moeten geven tot verhoogde alertheid op ernstige psychische gezondheidsproblemen bij Dolmatov. Voorts oordeelt de IGZ dat ten tijde van de psychische ontregeling van Dolmatov op 13 januari 2013 de noodzakelijke hulpverlening voldoende snel en verantwoord tot stand is gekomen. Omdat Dolmatov zelf de politie heeft gebeld, raakt ook de politie in een vroegtijdig stadium betrokken. Hierdoor kon verdere escalatie worden voorkomen.

Medische zorg in het arrestantencomplex

Ten aanzien van de vertraagde inschakeling van de crisisdienst oordeelt de IGZ dat dit het GC A en de crisisdienst niet te verwijten valt. De vertraging is gebaseerd op miscommunicatie als gevolg van het voor zorgverleners onvoorziene vertrek van Dolmatov uit het AZC. Tijdens het onderzoek is niet gebleken dat de vertraging gevolgen heeft gehad voor de gezondheidstoestand van Dolmatov. Overigens is de IGZ van mening dat medewerkers van het arrestantencomplex eerder hadden moeten informeren naar de komst van de crisisdienst. De IGZ komt tot de conclusie dat de responstijd van de crisisdienst (drie uur) weliswaar de normtijd⁸ overschrijdt, maar dat dit niet heeft geleid tot onverantwoorde zorg aan Dolmatov. De psychiater (en diens collegae) van de crisisdienst hebben het psychiatrisch consult met bijbehorende rapportage met de nodige zorgvuldigheid op de gebruikelijke wijze uitgevoerd.

⁷ Bevindingen en conclusies ten aanzien van de medische zorg zijn van de IGZ.

⁸ Uitgangspunt is dat er tenminste binnen hoogstens twee uur, of zoveel sneller als mogelijk, na het eerste (telefonisch) contact, een crisisdienstmedewerker ter plaatse is. In de praktijk blijkt dat de crisisdienst in 80% van de gevallen binnen twee uur aanwezig is. In de overige 20% van de gevallen kan zij garanderen dat zij binnen drie uur aanwezig is (bron: convenant Politie – GGZ Nederland 2012).

De dienstdoende forensisch arts in het arrestantencomplex heeft naar het oordeel van de IGZ gedurende zijn dienst op 14 januari proactief gehandeld: hij bood zijn hulp aan arrestantenverzorgers aan, nam contact op met de crisisdienst, reageerde naar behoren op de hulpvraag van Dolmatov en zorgde dat relevante informatie werd overgedragen naar op dat moment betrokken instanties en functionarissen. De medewerkers van het arrestantencomplex hebben, ondanks hun verantwoordelijkheid daartoe, geen initiatief genomen om de toestand van Dolmatov direct na zijn plaatsing op 13 januari en na zijn suïcidepoging op 15 januari door een forensisch arts te laten beoordelen. Dit is in strijd met het interne handboek en had naar het oordeel van de IGZ wel moeten gebeuren.

Medische zorg in het Detentiecentrum Rotterdam

De IGZ is van oordeel dat de kwaliteit van de (organisatie van de) zorg, zoals die door het Detentiecentrum Rotterdam en individuele hulpverleners van het Detentiecentrum Rotterdam is geboden, niet heeft voldaan aan de eisen van verantwoorde zorg. De verpleegkundigen hebben op een cruciaal moment teveel verantwoordelijkheid naar zichzelf toetrokken.

De IGZ constateert dat diverse mogelijkheden om een beter en vooral vollediger beeld te krijgen van Dolmatov voor zijn plaatsing niet zijn aangegrepen om een veiligere situatie (die achteraf nodig bleek) te realiseren. Naar het oordeel van de IGZ is de summier aangemelde informatie – hoewel weinig specifiek – onvoldoende multidisciplinair op zijn relevantie gewogen. Dit zou de kwaliteit van zorg ten goede zijn gekomen.

De betrokken verpleegkundigen die Dolmatov beoordeelden hadden een dienstdoende arts moeten consulteren bij het inschatten van zijn suïcidaliteit. Op de eerste plaats omdat hier op basis van inhoudelijke argumenten aanleiding toe was, op de tweede plaats omdat dit is voorgeschreven. De verpleegkundigen hebben de grenzen van hun individuele beroepsverantwoordelijkheden en -bevoegdheden daarmee onvoldoende bewaakt. Naar het oordeel van de IGZ zijn beide verpleegkundigen zich onvoldoende bewust geweest van de beslissingen die zij namen en de verantwoordelijkheid die zij daarmee aanvaardden. Zonder een oorzakelijk direct verband te leggen tussen het handelen van de verpleegkundigen en de uiteindelijke suïcide van Dolmatov, oordeelt de IGZ dat de betrokken verpleegkundigen professioneel tekort zijn geschoten. De IGZ constateert voorts een afwachtende houding van de psycholoog en huisarts voorafgaande aan de binnenkomst van Dolmatov, voortkomend uit de gewoonte en werkafpraak de toegeleiding door verpleegkundigen af te wachten. De IGZ merkt op dat professionals worden geacht te doen wat medisch noodzakelijk is, ook wanneer dit beargumenteerd afwijken van een protocol vereist.

Ondanks het feit dat reanimatie niet mocht baten is hier naar het oordeel van de IGZ, vanaf het moment dat Dolmatov in zijn cel werd aangetroffen, verantwoord medisch gehandeld. De IGZ heeft uit de verkregen informatie kunnen opmaken dat de medewerkers van het Detentiecentrum Rotterdam, die daarvoor getraind zijn, direct na het aantreffen van Dolmatov zijn gestart met reanimatie. Met betrekking tot de hulpdiensten die door middel van de 112-oproep noodhulp hebben geboden komt de IGZ tot de conclusie dat deze binnen de normtijd aanwezig waren.

4. Ten aanzien van de informatieoverdracht door de ketenpartners

De Inspectie VenJ is van oordeel dat de wijze waarop de informatieoverdracht over bijzonderheden rondom een vreemdeling – in dit geval Dolmatov – binnen de keten is georganiseerd, kwetsbaarheden kent. Ten eerste valt op dat de veelheid aan systemen, die deels wel en deels niet aan elkaar gekoppeld zijn, het delen van informatie ernstig bemoeilijkt. Het gebruik van faxen en het in sommige gevallen door verschillende ketenpartners handmatig overtypen van informatie om dit te kunnen delen, is tijdrovend en werkt onzorgvuldigheden in de hand. Zeker binnen een complexe keten als de vreemdelingenketen, waar een groot aantal organisaties deel van uitmaakt en waar het belang van zorgvuldige informatievoorziening cruciaal is, is het onwenselijk om de geconstateerde kwetsbaarheden in stand te houden, omdat deze zorgvuldig handelen in de weg staan.

De Inspectie VenJ komt daarnaast tot het oordeel dat de ketenpartners zorgvuldiger gebruik dienen te maken van het M118-formulier. Het ontbreekt hierbij aan regie en invoerdiscipline binnen de vreemdelingenketen. Het formulier wordt in onvoldoende mate gebruikt waarvoor het is bedoeld, namelijk als groeidocument waarmee de ketenpartners elkaar binnen de keten informeren over relevante omstandigheden rondom een vreemdeling. Het gebrek aan invoerdiscipline bij de ketenpartners wordt door de partners geconstateerd, maar leidt niet tot actie. Hetzelfde geldt voor het gebruik van het formulier door de Vreemdelingenpolitie: een jaar na de invoering van een nieuw model dat meer is gericht op het verschaffen van duidelijkheid over kenmerken en gedrag van een vreemdeling, gebruikt zij nog altijd het oude model. De partijen in de vreemdelingenketen nemen in dit kader een passieve houding aan ten opzichte van elkaar.

Omdat de informatieoverdracht via de systemen en het M118-formulier regelmatig onvolledig is en ruimte laat voor interpretatie, prefereren veel

respondenten – werkzaam in de vreemdelingenketen – persoonlijk contact voor het uitwisselen van informatie. De Inspectie heeft hier begrip voor en onderschrijft dat dit waardevol is. Zij wijst echter ook op de kwetsbaarheid ervan, zeker als informatie met meer dan één partner moet worden gedeeld. In het geval van Dolmatov blijkt dat de binnen de vreemdelingenketen bekende informatie voor de individuele ketenpartners slechts gefragmenteerd beschikbaar is. De informatie komt nergens samen tot een compleet beeld, wat het zorgvuldig handelen binnen de vreemdelingenketen ernstig bemoeilijkt. De keten heeft volgens de Inspectie dan ook vooral baat bij het waarborgen van invoerdiscipline door de verschillende ketenpartners.

Ook de IGZ constateert dat in de hele vreemdelingenketen informatie ‘weglekt’. Dit ‘weglekken’ wordt in de hand gewerkt door diverse factoren: gebrekkig gebruik van bestaande rapportagesystemen, een gebrek aan een eenduidig informatiesysteem, het onvoldoende benutten van beschikbare instrumenten, gebrek aan proactief handelen op de schakelmomenten en het niet naleven van relevante inrichtingsprotocollen. Uit het onderzoek blijkt dat de overdracht van medische informatie in de keten gebrekkig is. Mogelijk speelt de interpretatie van het medisch beroepsgeheim om terughoudendheid te betrachten bij het delen van informatie in de keten daarbij een rol. De IGZ onderschrijft het belang van de medische geheimhoudingsplicht en ziet de spanning die kan ontstaan in het delen van informatie zonder expliciete toestemming van de vreemdeling. Het verlenen van noodzakelijke zorg moet echter altijd het uitgangspunt zijn.

Aanbevelingen Inspectie VenJ:

Aan de staatssecretaris van Veiligheid en Justitie:

1. Borg de regie in de vreemdelingenketen.
2. Draag in samenspraak met de ketenpartners zorg voor een actueel en accuraat informatiesysteem waar informatie over individuele vreemdelingen samenkomt en waarop alle ketenpartners zijn aangesloten.

Aan de IND:

1. Draag zorg voor de actuele registratie van beroepschriften in INDiGO en waarborg dat ‘opschortende werking’, indien van toepassing, te allen tijde op juiste wijze en direct wordt ingevoerd.
2. Voorkom dat vreemdelingen in INDiGO automatisch, zonder menselijke toets, de status ‘geen rechtmatig verblijf’ krijgen.

Aan de ketenpartners:

1. Voer ten behoeve van de individuele vreemdeling en de overige ketenpartners consequent en zorgvuldig informatie over vreemdelingen in de daarvoor bestemde systemen en formulieren (M118-formulier).
2. Versterk het bewustzijn dat de verantwoordelijkheden van de partners niet ophouden bij de grenzen van de eigen organisatie.

Aan de Nationale Politie:

1. Voer de regelingen die gelden voor vreemdelingen die in vreemdelingenbewaring zijn gesteld consequent uit, zodat hun rechten zijn gewaarborgd.
2. Zie er op toe dat het (medisch) dossier van vreemdelingen wordt overgedragen aan detentiecentra.

Aanbevelingen IGZ:

Aan de Dienst Justitiële Inrichtingen:

Bevorder inhoudelijke samenhang en procedurele afstemming tussen de verschillende werkinstructies, procedures en protocollen met aandacht voor de professionele deskundigheden en daarbij horende begrenzingsen. Vergroot het bewustzijn ten aanzien van het belang en de mogelijkheden van het in de keten proactief delen van relevante informatie over de gezondheidstoestand van de vreemdeling. Breng vooral de mogelijkheden voor het uitwisselen van medische informatie in beeld, en maak hierover afspraken met de ketenpartners.

Aan de Directie Bijzondere Voorzieningen:

Zorg voor een sluitende medische screening/intake zo snel mogelijk na inkomst en voor voldoende proactieve aandacht van de betrokken professionals.

Maatregelen IGZ:

1. De IGZ verwacht van het Detentiecentrum Rotterdam dat zij de ingezette verbetermaatregelen, die naar aanleiding van de aanbevelingen van de Calamiteitenonderzoekscommissie zijn genomen, zo spoedig mogelijk na implementatie laat toetsen door een audit. Deze audit dient te worden uitgevoerd door een multidisciplinair auditteam met een onafhankelijke voorzitter. De directie dient de uitkomsten van deze audit voor 1 november 2013 ter beoordeling aan de IGZ voor te leggen.
2. De IGZ oordeelt dat verpleegkundigen van het Detentiecentrum Rotterdam, die met Dolmatov in gesprek gingen, tekort zijn geschoten in hun professioneel handelen. Om de verpleegkundig professionele

norm voor verantwoorde zorg in vergelijkbare complexe en zeer geregleerde omgevingen (detentiecentra, gevangenissen etc.) te toetsen zal de IGZ om een oordeel van de tuchtrechter vragen.

3. De IGZ verwacht van DJI en het Detentiecentrum Rotterdam dat aan de medewerkers deskundigheidsbevordering en bijscholing wordt gegeven over een sluitende informatie-uitwisseling en samenwerking met erkenning van ieders professionaliteit. Het beleid rond suïcidepreventie maakt hier onderdeel van uit. Speciale aandacht dient besteed te worden aan de complexe relatie tussen de geregleerde en beveiligde omgeving (die voor iedereen geldt) en de uitgangspunten die gelden voor het bieden van professioneel verantwoorde zorg (die persoonsgericht wordt ingezet). De IGZ zal de voortgang hiervan monitoren in het periodieke overleg met DJI en zal in de loop van het najaar door middel van een onaangekondigd bezoek aan het Detentiecentrum Rotterdam toetsen of de ingezette maatregelen tot de gewenste verbeteringen hebben geleid.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

Aanleiding

Op donderdag 17 januari 2013 overlijdt de Russische staatsburger Alexander Dolmatov in het Detentiecentrum Rotterdam. Deze tragische gebeurtenis leidt tot nationale en internationale aandacht. De staatssecretaris van Veiligheid en Justitie verzoekt de Inspectie Veiligheid en Justitie (Inspectie VenJ) op 18 januari 2013 om een onderzoek te doen naar het handelen van de Nederlandse overheid in deze zaak.

De Inspectie VenJ is onderdeel van het ministerie van Veiligheid en Justitie en is de Nederlandse toezichthouder op het terrein van veiligheid en justitie. De Inspectie onderzoekt of organisaties op het gebied van Veiligheid en Justitie hun werk op de juiste manier uitvoeren. In haar functioneren en oordeelsvorming is de Inspectie onafhankelijk.

Doel

Het onderzoek dient op de volgende onderzoeksvraag antwoord te geven:

“Is zorgvuldig gehandeld door de overheid bij het in bewaring stellen van betrokkene, en gedurende de periode dat betrokkene in vreemdelingenbewaring verbleef? Dit omvat ook de handelwijze en alertheid van de verschillende ketenpartners betreffende de eerdere medische toestand van betrokkene, alsmede de overdracht van relevante informatie rondom de toestand van betrokkene tussen deze ketenpartners.”

Deze onderzoeksvraag valt in vier delen uiteen en leidt voor de Inspectie VenJ tot de volgende vier onderwerpen die in dit rapport aan de orde komen:

1. het zorgvuldig handelen van de Nederlandse overheid bij de insluiting. Hierbij kijkt de Inspectie naar de rechtmatigheid van de inbewaringstelling en de verleende rechtsbijstand;
2. het zorgvuldig handelen van de Nederlandse overheid gedurende detentie. Naast het verblijf in vreemdelingenbewaring voegt de Inspectie hier het verblijf in het arrestantencomplex op basis van de sociale insluiting aan toe;
3. de handelwijze en alertheid van ketenpartners ten aanzien van de medische toestand van Dolmatov. De IGZ kijkt of er verantwoorde zorg is verleend;
4. de overdracht van relevante informatie. Hierbij wordt zowel naar de overdracht van medische als andere relevante informatie gekeken.

Om de onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden kijkt de Inspectie VenJ naar het gehele verloop van het vreemdelingenproces: van de aankomst van Dolmatov in Nederland tot zijn overlijden in Detentiecentrum Rotterdam. Om herhaling te voorkomen zal de Inspectie VenJ ook verbetervoorstellen doen in de vorm van aanbevelingen.

De Inspectie VenJ heeft de Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ) bij het onderzoek betrokken, om zo een oordeel te kunnen geven over de kwaliteit van de medische zorg. De IGZ toetst de kwaliteit van de (organisatie van de) zorg, zoals die door de betrokken instellingen en individuele hulpverleners is geboden, en of is voldaan aan de vereisten van verantwoorde zorg. Naast de vraag of er in de onderhavige casus verantwoorde zorg is geleverd, acht de IGZ het ook van belang dat verbetermaatregelen erop zijn gericht om de kans op het ontstaan van gezondheidsschade bij zorgvragers, waar mogelijk en binnen de grenzen van de specifieke setting, worden gereduceerd.

1.2 Afbakening

Het onderzoek richt zich niet op de inhoudelijke behandeling van de asielaanvraag van Dolmatov. Een gefundeerd oordeel hierover is aan de rechterlijke macht en niet aan de Inspectie VenJ. Het onderzoek richt zich evenmin op eventuele betrokkenheid van nationale of buitenlandse geheime diensten. De Inspectie VenJ heeft hiertoe geen wettelijke bevoegdheden.

De Inspectie VenJ heeft kennis genomen van de vragen die aan de staatssecretaris zijn gesteld namens de nabestaanden van Dolmatov en door zijn advocaat, de Russische vertegenwoordiging in Nederland en Amnesty International. Deze zijn – voor zover zij geen betrekking hebben op de inhoud van de asielprocedure en de eventuele betrokkenheid van geheime diensten – in dit onderzoek betrokken.

Naast het onderzoek van de Inspectie VenJ zijn er in deze casus nog twee andere onderzoeken opgestart. Het Openbaar Ministerie (OM) is een regulier feitenonderzoek gestart naar aanleiding van een niet-natuurlijk overlijden in een cel. Over de feitelijke bevindingen in het onderzoek van de Inspectie VenJ bestaat overeenstemming tussen de Inspectie en het OM. Daarnaast heeft het Detentiecentrum Rotterdam, volgens de landelijke werkwijze van de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI), een onafhankelijke Calamiteitenonderzoekscommissie (Caloc) ingesteld. Deze multidisciplinair samengestelde intercollegiale onderzoekscommissie heeft onderzocht of er een relatie is tussen de verleende zorg en de calamiteit. De Inspectie VenJ en

de IGZ hebben deze Caloc-rapportage, inclusief een reflectie daarop en verbeteracties van de directie van het Detentiecentrum Rotterdam, ontvangen.

1.3 Toetsingskader

Inspectie VenJ

De Inspectie VenJ toetst in dit onderzoek in hoeverre de overheid zorgvuldig heeft gehandeld in de zaak Dolmatov. De Inspectie VenJ baseert zich op nationale en internationale wet- en regelgeving. Wat betreft nationale wetgeving kijkt de Inspectie VenJ in het vreemdelingenproces naar de Vreemdelingenwet 2000, het Vreemdelingenbesluit 2000 en de Vreemdelingencirculaire 2000. Bij de insluiting in het arrestantencomplex toetst de Inspectie aan de Politiewet 2012, de Regeling politiecellencomplex, de Regeling Toezicht Arrestantenzorg en het interne handboek, zoals dat wordt gebruikt door het arrestantencomplex Dordrecht. Bij de insluiting in het Detentiecentrum Rotterdam toetst de Inspectie aan de Penitentiaire Beginzelenwet en aan aanwijzingen, protocollen en instructies die daarop van toepassing zijn, zoals bijvoorbeeld de Werkinstructies plaatsing Extra Zorg Afdeling (EZA). Ook betreft de Inspectie VenJ verschillende uitspraken van de Nationale Ombudsman naar aanleiding van klachten en het rapport 'Overlijden in detentie'.⁹ De Inspectie VenJ neemt kennis van internationale verdragen zoals de United Nations Standard Minimum Rules for the treatment of Prisoners, de European Prison Rules, standaarden van de Committee for the Prevention of Torture en uitspraken van de European Court of Human Rights.

IGZ

Het toetsingskader dat de IGZ bij dit onderzoek hanteert is onder meer gebaseerd op de Kwaliteitswet zorginstellingen. Zorgaanbieders worden geacht verantwoorde zorg te bieden. Onder verantwoorde zorg wordt verstaan zorg van goed niveau, die doeltreffend, doelmatig en patiëntgericht is. Daarnaast geeft de Wet op de beroepen individuele gezondheidszorg de kaders aan voor de deskundigheidsgebieden van de BIG-geregistreerde beroepsbeoefenaren, waarop tuchtrechtspraak van toepassing is indien wordt nagelaten verantwoorde zorg te verlenen. Tevens waakt de Inspectie voor de gezondheidszorg, op basis van artikel 63 van de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen, voor de op het terrein van de volksgezondheid betrekking hebbende belangen van alle personen wier geestvermogens zijn gestoord. De IGZ ziet toe op een

⁹ Nationale Ombudsman, Overlijden in detentie, 2012/037.

verantwoorde behandeling, verpleging, verzorging en bejegening van deze personen. Binnen de specifieke context van vreemdelingenbewaring is het uitgangspunt dat die zorg wordt geboden die door zorgprofessionals als medisch noodzakelijk wordt gezien. De IGZ gaat ervan uit dat bij de zorg betrokken professionals zelf (en in overleg met overige bij de zorg betrokken disciplines) bepalen welke zorg medisch noodzakelijk is.

1.4 Uitvoering en tijdpad

Op 18 januari 2013, een dag na het overlijden van Dolmatov, ontvangt de Inspectie VenJ het verzoek van de staatssecretaris van Veiligheid en Justitie om een incidentonderzoek te starten. In de onderzoeksperiode heeft de Inspectie VenJ met een groot aantal organisaties en personen gesproken. Een compleet overzicht daarvan is opgenomen in bijlage 6. Daarnaast zijn er schriftelijke bronnen opgevraagd en geraadpleegd. Bijlage 5 geeft daarvan een overzicht. Op basis van de interviews en schriftelijke informatie heeft de Inspectie VenJ een reconstructie gemaakt van het verblijf van Dolmatov in Nederland en de acties en handelingen van de vreemdelingenketen en andere betrokken organisaties daarbij. Deze reconstructie vormt de basis voor de analyse en de conclusies. De Inspectie VenJ heeft de gespreksverslagen aan betrokkenen voorgelegd en zonedig bijgesteld. Daarnaast hebben de betrokken organisaties en personen de gelegenheid gekregen om het concept-rapport (zonder conclusies en aanbevelingen) voor wederhoor op de feitelijke bevindingen in te zien. De Inspectie VenJ heeft zich daarnaast laten bijstaan door mr. H.C.J.L. Borghouts, mr. J.J.H. Suyver en dr. W.B.H.J. van de Donk, die in de eindfase van het opstellen van het rapport kritisch hebben meegelezen.

1.5 Leeswijzer

In hoofdstuk twee van dit rapport is een reconstructie gemaakt van het verblijf van Dolmatov in Nederland. Dit hoofdstuk verschaft de context waarbinnen de zorgvuldigheid van het handelen van de verschillende organisaties moet worden beoordeeld. In hoofdstuk drie is de analyse opgenomen, waarin de Inspectie VenJ ingaat op de aan de onderzoeksvraag ontleende vier onderwerpen.

2

Reconstructie verblijf Dolmatov in Nederland

In dit hoofdstuk beschrijft de Inspectie VenJ het verblijf van Dolmatov in Nederland van zijn aankomst op de luchthaven Schiphol tot zijn overlijden in het Detentiecentrum Rotterdam.

Aankomst in Nederland en eerste verblijf (8 juni 2012 – 12 juni 2012)

Op 8 juni 2012 vliegt Dolmatov vanaf vliegveld Domodedovo te Moskou naar Kiev in Oekraïne. De volgende dag vliegt hij met een retourticket¹⁰ van Kiev, met een overstap in Parijs, naar Nederland. Hij is tweemaal eerder voor toeristische doeleinden in Nederland geweest.

Na aankomst op Schiphol reist hij met de trein naar station Amsterdam Centraal. Hij verblijft vervolgens tot 12 juni in een hotel te Amsterdam. Op 10 juni belt Dolmatov naar zijn moeder. Zij vertelt hem dat de recherche en/of de Russische geheime dienst bij haar thuis langs is geweest en dat zij naar hem op zoek waren. Hierbij is verteld dat hij ‘probleemloos’ terug kan keren. Zijn computer is meegenomen.

Verblijf in COL Ter Apel (13 juni 2012 – 16 juni 2012)

Dolmatov reist op 13 juni naar de Centrale Ontvangstlocatie (COL) in Ter Apel, omdat hij een asielverzoek in wil dienen. Dolmatov heeft een rugzak bij zich, 380 euro, een Nokia-telefoon met een Russische sim-kaart en een Nokia-telefoon met een Nederlandse sim-kaart. Twee medewerkers van de Vreemdelingenpolitie van het regionaal politiekorps Groningen verhoren Dolmatov op 15 juni. Hierbij is een tolk aanwezig. Dolmatov geeft in het verhoor aan een beetje Engels en een beetje Nederlands te spreken. Hij verklaart aanvankelijk naar Nederland te zijn gekomen om tijdelijk op een veilige plaats te verblijven. Toen hij er echter op 12 juni achter kwam dat de situatie in Rusland niet veilig was, besloot hij asiel aan te vragen. Hij heeft op internet gevonden waar hij zich daarvoor moest melden.

Verblijf in POL Wageningen (17 juni 2012 – 6 juli 2012)

Dolmatov verhuist op 17 juni van de COL naar de Proces Opvang Locatie (POL) te Wageningen. In deze POL verblijven personen die net voor of aan de start van de asielprocedure staan. Hier wordt Dolmatov twee dagen later gezien door een verpleegkundige en een medisch adviseur van MediFirst.¹¹ Zij constateren dat er geen beperkingen op grond van medische problematiek zijn die van invloed kunnen zijn op het horen van Dolmatov. Ook is er

¹⁰ Zijn terugreis stond gepland voor 15 juni 2012.

¹¹ MediFirst is een bureau voor onafhankelijke medische advisering ten aanzien van asielzoekers. MediFirst werkt in opdracht van de IND en adviseert onder andere in het kader van het horen en beslissen van een asielzoeker.

geen sprake van medische problematiek die van invloed kan zijn op de verklaringen van Dolmatov.

Op 27 juni publiceert de Volkskrant een artikel, waarin Dolmatov bekend maakt asiel te willen in Nederland. Hij verklaart in een telefonisch interview aan de journalist: *'Een leidinggevende van het defensiebedrijf waar ik werk zei vandaag tegen een journalist van Izvestia dat ze mij zullen vermoorden'. Hij vertelt dat op 10 juni de woning van zijn ouders is doorzocht. 'Ik was al sinds 9 juni in Nederland, maar de huiszoeking en het feit dat de politie mijn ouders vertelde dat ze mij zochten, gaven de doorslag om op 13 juni asiel aan te vragen - wat toch een groot besluit is.'* Hij vertelt verder dat hij in Rusland werkte als ontwerper voor een bedrijf dat tactische raketten produceert voor de Russische wapenindustrie. *'De afgelopen maanden ben ik herhaaldelijk bedreigd door mensen van de FSB (de Russische veiligheidsdienst, red.). Ze maanden mij op te houden met mijn oppositiewerk. Om dat soort dreigementen kun je lachen, maar dat is in het huidige Rusland niet verstandig.'* In het artikel wordt vermeld dat Dolmatov lid is van de oppositiebeweging "Ander Rusland" en de afgelopen maanden heeft deelgenomen aan de grote protestdemonstraties in Moskou. Volgens zijn ouders¹² werd hun appartement de laatste tijd in de gaten gehouden door de politie. *'Hij voelde dat hij zou worden gearresteerd en was heel bang dat dit onvermijdelijk was'*, aldus Ander Rusland-woordvoerder Aleksander Averin. *'Ik ben blij dat ik nu in een veilig land ben'*, zegt Dolmatov. *'En met Nederland ben ik opgegroeid, want mijn moeder, die fortepiano speelt, is een groot liefhebster van Jan Pieterszoon Sweelinck.'* Ook Radio 1 wijdt die dag een item aan Dolmatov. De volgende dag zendt de NOS een interview uit met Dolmatov.

Op 28 juni nodigt de IND Dolmatov door middel van een aan hem uitgereikte brief uit om op 9 juli 2012 te verschijnen op de locatie Zevenaar voor de aanvang van de Algemene Asielprocedure. Hij dient daarvoor op alle dagen van de procedure van 08.00 uur tot 18.00 uur op de betreffende locatie beschikbaar te zijn.

Dolmatov geeft op 28 juni aan medewerkers van het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) van de POL Wageningen aan dat hij geen onverwachte bezoekers wil ontvangen. Hierop worden medewerkers van het COA en van het beveiligingsbedrijf Trigion geïnformeerd. Zij krijgen de instructie niemand voor Dolmatov binnen te laten, tenzij hij zelf heeft aangegeven bezoek te willen ontvangen. Dit soort verzoeken komt volgens het COA overigens vaker voor. Later die dag belt Dolmatov het COA om te zeggen dat hij de avond van 28 juni in Amsterdam zal verblijven.

¹² Dit is vermoedelijk een fout van de redactie. De vader van Dolmatov is overleden.

De aandacht in de media leidt tot actie bij de IND. Zij maken uit de berichtgeving op dat Dolmatov een “*politiek kopstuk*” lijkt te zijn, die op hoog niveau actief is in een Russische oppositiepartij en in verschillende demonstraties heeft meegelopen. Het ministerie van Buitenlandse Zaken heeft zich inmiddels ook bij de IND gemeld om te informeren naar de stand van zaken rondom Dolmatov. Het Hoofd IND informeert op 29 juni door middel van een nota¹³ de toenmalig minister van Immigratie, Integratie en Asiel (en in afschrift de minister van Buitenlandse Zaken) over het asielerzoek van Dolmatov. De IND verklaart aan de Inspectie VenJ dat dit een standaardwerkwijze is bij verblijfsaanvragen van (politieke) kopstukken. Op dat moment is over de inhoud van de asielaanvraag nog niets bekend bij de IND. Het Hoofd IND zegt in de nota toe op voorhand met de minister te overleggen over de besluitvorming in de asielerprocedure.

Aanvankelijk is Dolmatov door de Raad voor Rechtsbijstand een advocaat van een kantoor in Wageningen toegewezen, maar na bemiddeling van de Stichting XminY vertegenwoordigt het kantoor Böhler Advocaten hem vanaf 4 juli. Dolmatov heeft geen contact gehad met de eerder aan hem toegewezen advocaat.

Op 6 juli is Dolmatov in Amsterdam op het kantoor van zijn nieuwe advocaat. Hij meldt die dag telefonisch aan het COA dat hij in de middag terugkomt naar de POL in Wageningen om zijn bagage op te halen. Hij wordt namelijk overgeplaatst naar de POL Arnhem-Zuid. Deze overplaatsing is nodig, omdat op 9 juli de Algemene Asielprocedure start. De reistijd tussen de POL Wageningen en Zevenaar is hiervoor te lang. Dolmatov reist die dag op eigen gelegenheid naar de POL Arnhem-Zuid.

De medewerkers van de POL Wageningen hebben Dolmatov ervaren als een vriendelijke en begripvolle jongeman. Dolmatov heeft in deze periode volgens de informatie van het COA geen bezoek ontvangen. Op het moment van overplaatsing bestaat er voor de POL Arnhem-Zuid geen aanleiding om aan Dolmatov bijzondere aandacht te geven.

Verblijf in POL Arnhem-Zuid (6 juli 2012 – 12 juli 2012)

Dolmatov meldt zich op 9 juli in het aanmeldcentrum te Zevenaar voor de start van de Algemene Asielprocedure. Hij wordt die dag voor de eerste keer gehoord. Dit standaardgehoor is gericht op de vaststelling van de identiteit, nationaliteit en reisroute van degene die een asielaanvraag doet. Hierbij is – zoals bij alle gehoren door de IND – een tolk aanwezig.

¹³ Nota Asielverzoek van de heer Dolmatov, INDUIT 12/1612.

Als Dolmatov die dag terugkomt op de POL Arnhem-Zuid meldt hij zich bij de receptie. Hij vertelt dat er iemand in zijn kamer, die hij deelt met anderen, is geweest en foto's heeft gemaakt van zijn documenten. Hij wil de beelden van de bewakingscamera die in de gangen van het verblijf hangen zien. Dat is volgens medewerkers van het COA echter niet mogelijk. Zij hebben geen aanleiding om te vermoeden dat een onbevoegd iemand in de kamer is geweest en adviseren Dolmatov eventuele documenten in de kast op te bergen en deze af te sluiten. Zij zien geen reden om Dolmatov te verhuizen. De beelden zijn om privacy-redenen ook niet door medewerkers van het COA bekeken. Dit gebeurt volgens het COA slechts in zeer uitzonderlijke situaties.¹⁴

Een dag later – op 10 juli – bespreken Dolmatov en zijn advocaat in Zevenaar het verslag van het eerste gehoor. De advocaat van Dolmatov stelt een brief op met correcties en aanvullingen op het verslag en faxt deze aan het eind van de middag naar de IND.

Weer een dag later start de IND met het nader gehoor van Dolmatov. Dit wordt op 12 juli voortgezet. Aan het einde van dit gesprek wordt een nieuwe afspraak gemaakt om het nadere gehoor op 16 augustus, 08.00 uur, voort te zetten. Omdat het nader gehoor nog niet is afgerond, bevindt Dolmatov zich vanaf 12 juli niet langer in de Algemene Asielprocedure, maar in de Verlengde Asielprocedure.

Over het verblijf van Dolmatov in de POL Arnhem-Zuid zijn volgens het COA geen bijzonderheden te vermelden. Hij vertrok om 07.00 uur met de bus naar het aanmeldcentrum en keerde om 19.00 uur weer terug. Overdag bevond Dolmatov zich in het aanmeldcentrum te Zevenaar.

Verblijf op het AZC in 's Gravendeel (13 juli 2012 – 13 januari 2013)

Dolmatov verhuist op 13 juli naar het asielzoekerscentrum (AZC) in 's Gravendeel. De afdeling Plaatsing van het COA bepaalt op welke locatie vreemdelingen worden gehuisvest. Deze keuze is gebaseerd op de beschikbare ruimte in de asielzoekerscentra en de verblijfstatus van de vreemdeling op dat moment.

Medewerkers van het COA op het AZC vernemen via het centrale reserveringssysteem van het COA dat Dolmatov daar geplaatst zal worden. Vervolgens controleren medewerkers van het COA op het AZC in het systeem

¹⁴ De beelden worden 24 tot 48 uur bewaard en daarna overschreven. Ze zijn derhalve niet meer beschikbaar voor de Inspectie VenJ.

IBIS¹⁵ of er informatie over Dolmatov beschikbaar is. De enige beschikbare informatie is dat Dolmatov contact had gezocht met de media.

Hij doorloopt de gebruikelijke intakeprocedure, waarbij zowel mondeling als schriftelijk informatie wordt verstrekt over de gang van zaken op het AZC. Dolmatov geeft tijdens de intake aan zijn caravan, waarin hij zal verblijven, niet met Russen te willen delen. Hier houdt het COA vervolgens rekening mee. Er blijkt voor Dolmatov ruimte beschikbaar in caravan nr. 72.

Dolmatov meldt zich eind juli 2012 bij VluchtelingenWerk, dat een kantoor op het AZC heeft. Hij zegt dat hij van advocaat wil wisselen en wil dat VluchtelingenWerk hem hierbij helpt. Uit het gesprek wordt niet duidelijk waarom Dolmatov van advocaat wil wisselen. Er is geen sprake van een vertrouwensbreuk en hij heeft ook nog geen andere advocaat. De medewerkers van VluchtelingenWerk zijn verbaasd over het verzoek. De advocaat van Dolmatov staat goed bekend, net zoals het kantoor waarvoor hij werkt. Het verzoek van Dolmatov wordt in teamverband besproken, waarop wordt besloten om Dolmatov niet te ondersteunen bij een zoektocht naar een andere advocaat. Dit zou hem volgens VluchtelingenWerk namelijk niet helpen.

Op 14 augustus 2012 overlegt Dolmatov met zijn advocaat om het derde deel van het nader gehoor door de IND voor te bereiden. Dit derde deel van het nader gehoor vindt twee dagen later plaats.

De advocaat van Dolmatov verzoekt de IND op 23 augustus per brief om het verlengen van de termijn voor het indienen van correcties en aanvullingen op het rapport van het nader gehoor. Hier staat twee weken voor, maar gezien de omvang van het rapport is het volgens de advocaat niet waarschijnlijk dat deze termijn wordt gehaald. Op 27 augustus bespreken Dolmatov en zijn advocaat voor het eerst het rapport van het nader gehoor. Een dag later stuurt de advocaat de IND een eerste reeks correcties en aanvullingen.

Dolmatov en zijn advocaat spreken elkaar op 12 september in Amsterdam wederom. De moeder van Dolmatov heeft op 8 juli een brief gestuurd naar de IND met het verzoek om Dolmatov asiel te verlenen. De advocaat van Dolmatov heeft deze brief laten vertalen en stuurt de brief naar de IND. Op 17 september stuurt de advocaat een tweede brief naar de IND met correcties en aanvullingen op het verslag van het nader gehoor.

¹⁵ Het Integrale Bewoners InformatieSysteem van het COA.

De IND stelt op 22 oktober een schriftelijk voornemen tot afwijzing van de asielaanvraag van Dolmatov op. Het Hoofd IND informeert op 23 oktober de toenmalige minister van Immigratie, Integratie en Asiel mondeling over dit voornemen. Diezelfde dag wordt het voornemen aan de advocaat van Dolmatov verzonden.

De advocaat van Dolmatov stelt Dolmatov op 26 oktober schriftelijk op de hoogte van het voornemen van de IND om zijn asielaanvraag af te wijzen. Hij nodigt Dolmatov uit om dit op 15 november op zijn kantoor te bespreken. Hij deelt ook nog mee dat hij het dossier van Dolmatov aan Amnesty International heeft verstrekt met het verzoek om de asielaanvraag te steunen.

Op 27 oktober krijgt Dolmatov een brief van de IND, waarin wordt meegedeeld dat zijn W-document¹⁶ is binnengekomen.

Advocaat te Amsterdam (15 november 2012)

Dolmatov bespreekt in Amsterdam met zijn advocaat de voorgenomen afwijzing van zijn asielaanvraag. Zijn advocaat treft naar eigen zeggen “*een andere cliënt*” aan. Dolmatov lijkt zich bedreigd te voelen en is timide. Hij staat erop dat zijn advocaat in zijn correspondentie niet meer verwijst naar inhoudelijke zaken die betrekking hebben op zijn asielverzoek, omdat hij bang is dat dit uit zal lekken. Als een brief van een advocaat ook een uitnodiging voor een afspraak bevat, kopieert het COA namelijk de betreffende brief. Dit is nodig om de reiskosten die vreemdelingen maken voor een afspraak met hun advocaat te vergoeden.

Dolmatov wil ook niet langer dat Amnesty International bij zijn zaak wordt betrokken, omdat hij bang is dat er informatie rond zijn asielaanvraag naar buiten zal komen. Dolmatov zegt in zijn reactie op de voorgenomen afwijzing van zijn asielverzoek niet langer in te willen gaan op veiligheidsdiensten en bepaalde personen. Wat hij tot dan toe heeft verklaard vormt volgens hem geen probleem, maar als hij meer zal verklaren zal dat wel een probleem worden. Hij is bang dat hij staatsgeheimen zal openbaren en daar strafrechtelijk voor verantwoordelijk zal worden gesteld. De advocaat is

¹⁶ Het W-document is een Nederlands identiteitsdocument. Dit document is eigendom van de Nederlandse staat en wordt uitgegeven door de IND. Sinds 1994 vernieuwt de IND elke vier jaar het document om vervalsing of fraude te voorkomen. In Nederland wordt dit document alleen gebruikt door asielzoekers die nog geen verblijfsvergunning hebben gekregen, maar in afwachting zijn van hun verdere asielprocedure. Het W-document is een officieel identiteitsdocument dat door de Europese Unie is erkend. Het geeft alleen in Nederland een geldige legitimatie en is dus geen reisdocument.

verrast door de opstelling van Dolmatov, omdat hij in eerdere gesprekken nog in detail op deze onderwerpen inging en erg open was. Dolmatov schrijft zijn terughoudendheid toe aan “voortschrijdend inzicht”.

Dolmatov zegt tegen zijn advocaat dat hij wel wil doorgaan met de procedure, omdat dit nodig is om in Nederland te kunnen blijven. Volgens zijn advocaat heeft Dolmatov er op dat moment vertrouwen in dat dit ook gaat lukken. Na afloop van het gesprek spreekt de advocaat nog even na met de tolk die bij alle gesprekken tussen Dolmatov en zijn advocaat aanwezig is geweest. Beiden hebben de indruk dat Dolmatov in Nederland door de Russische veiligheidsdienst is benaderd. Hij lijkt onder druk te staan en voelt zich niet meer veilig. Op een later moment legt de advocaat deze indruk voor aan de Deken van de Orde van Advocaten. Zij bespreken of er een handelingsperspectief is. Beiden zien daartoe geen mogelijkheden.

Advocaat te Amsterdam (20 november 2012)

De advocaat van Dolmatov verstuurt op 20 november de zienswijze van Dolmatov op het voornemen tot afwijzing van de IND.

AZC te 's Gravendeel (28 november 2012)

Dolmatov meldt zich voor de tweede keer bij VluchtelingenWerk op het AZC. Hij wil zich aanmelden bij het UAF¹⁷ en vraagt of VluchtelingenWerk contact kan leggen. Het wordt op die dag niet bekend welke studie de heer Dolmatov wil volgen.

Immigratie- en Naturalisatiedienst te Rijswijk (10 december – 14 december 2012)

De behandelend medewerker van de IND zet op 10 december een negatieve beschikking klaar in het systeem INDiGO. De IND is na het meerdere keren horen van Dolmatov en onderzoek door de eigen directie Specialistische Diensten en Internationale Samenwerking van mening dat de asielmotieven onvoldoende zijn om het asielverzoek van Dolmatov in te willigen.

De opgemaakte beschikking wordt intern afgestemd, waarna de IND de negatieve beschikking op 14 december naar de advocaat van Dolmatov verstuurt. De Frontoffice Logistiek van het COA (gevestigd in Meppel) ontvangt een afschrift van de beschikking.

¹⁷ Het UAF stelt zich ten doel hoger opgeleide vluchtelingen te ondersteunen bij het verwerven van een passende maatschappelijke positie. Dit doet zij door hen te steunen bij het realiseren van hun studieplannen en bij het verwerven van een plaats op de arbeidsmarkt die aansluit bij hun opleiding en capaciteiten.

De negatieve beschikking wordt tevens aangemerkt als een terugkeerbesluit. Als Dolmatov geen beroep instelt, dient hij Nederland voor het einde van de beroepstermijn uit eigen beweging te verlaten. Doet hij dit niet, dan verblijft hij met ingang van de dag waarop de beroepstermijn is verstreken niet langer rechtmatig in Nederland. Als hij wel beroep instelt, worden de rechtsgevolgen opgeschort. Dit betekent dat Dolmatov de behandeling van het beroepschrift dan in Nederland af mag wachten.¹⁸ Het beroepschrift dient dan uiterlijk 11 januari 2013 aan het Centraal Inschrijfbureau Vreemdelingenzaken (CIV) te Haarlem te zijn verzonden.¹⁹

Verzorgingstehuis omgeving 's Gravendeel (16 december 2012)

Dolmatov meldt zich om koffie te komen schenken in het verzorgingstehuis, waar hij sinds 2 oktober ongeveer drie keer per week vrijwilligerswerk doet. Dit blijkt achteraf de laatste keer te zijn. Na deze periode heeft Dolmatov zich – zonder opgaaf van reden – niet meer gemeld.

Advocaat te Amsterdam (17 december 2012)

De advocaat van Dolmatov verstuurt een brief om Dolmatov te informeren over de negatieve beschikking van de IND en hem uit te nodigen voor een bespreking op 8 januari 2013.

Dienst Terugkeer en Vertrek (17 december 2012)

De afdeling Rijswijk van de directie Voorbereiden Vertrek ontvangt het overdrachtdossier van de IND. Dit vindt standaard plaats wanneer de IND een negatieve beschikking heeft verzonden. Het fysieke dossier wordt ingevoerd in het systeem ISTV.²⁰ De onderliggende stukken worden digitaal opgenomen in het systeem Decos.

AZC te 's Gravendeel (19 december 2012)

Dolmatov ontvangt van zijn advocaat een brief, waarin hij Dolmatov informeert over de negatieve beschikking.

Dienst Terugkeer en Vertrek (20 december 2012)

Op 20 december verstuurt de DT&V Dolmatov een brief om hem uit te nodigen voor een gesprek op 10 januari 2013, 11.30 uur. Dit gesprek zal zich volgens de standaardbrief richten op de gevolgen van een eventuele

¹⁸ Artikel 82, lid 1 Vreemdelingenwet 2000.

¹⁹ Volgens artikel 6.9 van de Algemene wet bestuursrecht is een beroepschrift tijdig ingediend indien het voor het einde van de termijn is ontvangen, of indien het voor het einde van de termijn ter post is bezorgd, mits het niet later dan één week na afloop van de termijn is ontvangen.

²⁰ DT&V gebruikt het systeem ISTV om alle processtappen te verwerken.

ongegronde verklaring van het beroep.²¹ In dat verband worden namelijk een aantal stappen van een vreemdeling verwacht en de DT&V wil deze met Dolmatov bespreken. Voor dit gesprek wordt een tolk gereserveerd.

13 juli 2012 – 31 december 2012

Het verblijf van Dolmatov in het AZC 's Gravendeel kent volgens het COA geen bijzonderheden. Medewerkers hebben geen redenen voor extra aandacht of toezicht. Zij omschrijven Dolmatov als een normale, wat stille bewoner die opviel door zijn kalmte en intelligentie. Het is een rustige, vriendelijke, vrolijke en behulpzame man. Gegeven de duur van zijn verblijf in Nederland spreekt hij volgens de medewerkers opvallend goed Nederlands. In het kader van zelfwerkzaamheid werkt Dolmatov in de laatste maanden van 2012 twee of drie keer per week in het magazijn van het AZC. Hier doet hij de was en maakt hij ontvangstpakketten voor nieuwe bewoners. Dolmatov heeft tijdens zijn verblijf eenmaal geregistreerd bezoek ontvangen van vrijwilligers van een kerkelijke organisatie.

2 oktober 2012 – 16 december 2012

De medewerkers van het verzorgingstehuis waar Dolmatov van 2 oktober tot 16 december vrijwilligerswerk heeft gedaan, omschrijven Dolmatov als een vriendelijke, slimme, behulpzame, leergierige en rustige man. Hij nam de tijd voor de bewoners, die erg op hem gesteld waren. Hetzelfde geldt voor de medewerkers. Eind november, begin december leek Dolmatov echter veranderd te zijn. Hij was in zichzelf gekeerd, somber, leek dingen minder in zich op te nemen en staarde meer voor zich uit. Hij kwam ook niet alle dagen meer opdagen.

AZC te 's Gravendeel (8 januari 2013)

Elke dinsdag moeten de bewoners van het AZC 's Gravendeel zich melden voor de meldplicht van de Vreemdelingenpolitie en de inhuysregistratie van het COA: de zogenoemde gecombineerde meldplicht. Het COA voert de gecombineerde meldplicht mede namens de Vreemdelingenpolitie uit. De Vreemdelingenpolitie gebruikt deze meldplicht om toezicht te kunnen houden op vreemdelingen die een aanvraag voor asiel gedaan hebben en in afwachting van een uitspraak in Nederland verblijven. Dolmatov komt op 8 januari niet opdagen. Hoewel Dolmatov zich tot dan toe altijd gemeld heeft, komt het vaker voor dat een bewoner zich niet meldt. In een dergelijk geval krijgt een bewoner een (lichte) boete. Pas als een bewoner zich twee

²¹ DT&V loopt hierin vooruit op het instellen van beroep. Op dit moment is hier namelijk nog geen sprake van.

keer achter elkaar niet meldt, overweegt het COA op het AZC 's Gravendeel actie te ondernemen. Omdat Dolmatov bekend staat als een rustige en vriendelijke man, is er voor het COA op dat moment geen reden om zich zorgen te maken en actief contact met hem te zoeken.

Advocaat te Amsterdam (8 januari 2013 – 10 januari 2013)

Dolmatov heeft op 8 januari eveneens een afspraak met zijn advocaat in Amsterdam. Zijn advocaat en de tolk zitten klaar, maar Dolmatov verschijnt ook hier niet. Zijn advocaat kan hem ook telefonisch niet bereiken. Hij belt daarop naar VluchtelingenWerk op het AZC en vraagt of zij weten waar Dolmatov is, omdat hij de negatieve beschikking met hem wil bespreken. De medewerker van VluchtelingenWerk bekijkt of de advocaat en hij hetzelfde mobiele nummer van Dolmatov hebben. Dat is het geval. De medewerker van VluchtelingenWerk weet niet waar Dolmatov is.

De advocaat van Dolmatov neemt op 9 januari in de middag telefonisch contact op met het COA op het AZC. Een medewerker vraagt of hij een mail wil sturen. De advocaat mailt dat Dolmatov de dag ervoor niet op zijn afspraak is verschenen en telefonisch onbereikbaar is. Hij moet echter binnen twee dagen weten of hij in beroep moet gaan voor Dolmatov. Hij vraagt of Dolmatov nog op het AZC verblijft, of hij aan zijn meldplicht voldoet en of hij is vertrokken met onbekende bestemming. Een medewerker van het COA antwoordt dat Dolmatov nog staat ingeschreven, maar dat hij zich die week niet aan de meldplicht heeft gehouden. De medewerker heeft in de caravan gekeken, maar Dolmatov hier niet aangetroffen.

De advocaat probeert Dolmatov op 9 januari twee keer en op 10 januari één keer te bellen. Hij heeft op 8 januari ook nog een sms gestuurd met het verzoek om contact op te nemen. Dolmatov reageert echter niet. Zijn telefoon gaat volgens zijn advocaat direct over op de voicemail. Bij eerdere telefonische contacten nam Dolmatov op of reageerde hij direct op een ingesproken bericht.

AZC te 's Gravendeel (10 januari 2013)

Dolmatov heeft om 11.30 uur op het AZC een afspraak met de DT&V. Hij komt hier niet opdagen. Wel meldt hij zich die dag voor zijn vrijwillige werkzaamheden in het magazijn. De huismeester en Dolmatov bespreken de gevolgen van de voorgenomen sluiting van het AZC. Tijdens dit gesprek is er ook ruimte voor '*andere gespreksonderwerpen, voor lachen en voor het tappen van moppen*'.

Vrijdag 11 januari 2013 – beroepschrift advocaat

Advocaat te Amsterdam

De advocaat van Dolmatov heeft geen contact meer met Dolmatov kunnen krijgen en de beroepstermijn dreigt te verstrijken. Vrijdag 11 januari is de laatste dag dat dit nog mogelijk is. De advocaat besluit om zonder een nadrukkelijke instructie van Dolmatov toch beroep in te stellen tegen de afwijzende beschikking op het asielverzoek. Hij faxt het beroep om 18.08 uur naar het Centraal Inschrijfbureau Vreemdelingenzaken (CIV). Omdat de behandeling van een beroepschrift in het kader van de verlengde asielprocedure in Nederland mag worden afgewacht, verblijft Dolmatov vanaf dat moment nog altijd rechtmatig in Nederland.

Centraal Inschrijfbureau Vreemdelingenzaken te Haarlem

Het beroepschrift komt om 18.09 uur aan bij het CIV. Op dat moment is niemand meer aanwezig, waardoor het beroep niet direct verwerkt wordt.

Zondag 13 januari 2013 – van AZC naar arrestantencomplex

Immigratie- en Naturalisatiedienst te Rijswijk

In het IND-systeem INDiGO vindt op zondag 13 januari een automatische wijziging plaats, waardoor Dolmatov volgens het systeem “geen rechtmatig verblijf” meer heeft in Nederland.

Volgens de Vreemdelingenwet heeft een vreemdeling, die in de Verlengde Asielprocedure zit, vier weken de tijd om beroep in te stellen. INDiGO bepaalt automatisch wanneer het aan de asielaanvraag ontleende verblijfsrecht van een vreemdeling eindigt, in dit geval na 11 januari. Gelet op het feit dat er tijd nodig is om een bij het CIV binnengekomen beroepschrift in INDiGO te verwerken, hanteert de IND een extra periode van twee weken om te voorkomen dat vreemdelingen ten onrechte als onrechtmatig verblijvend worden geregistreerd. Hierdoor verandert de verwijderbaarheidstitel van een vreemdeling pas na zes weken in “niet rechtmatig in Nederland”. Om deze “extra” periode in het systeem te genereren, moet een medewerker van de IND in INDiGO door het zetten van een vinkje registreren dat de zogenoemde rechtsmiddelen-opschortende werking heeft. Dit is in het geval van Dolmatov niet gebeurd.

De IND verklaart dat er in de periode medio 2011 - februari 2013 onduidelijkheid bestond over het al dan niet aanvinken van de rechtsmiddelen-opschortende werking in INDiGO. Dit is veroorzaakt door onduidelijkheden in de

procesbeschrijving asiel die binnen de IND wordt gehanteerd, in de instructies aan de medewerkers en in de communicatie hierover.

Op 28 februari 2013 – tijdens het onderzoek door de Inspectie VenJ – is in een intern weekbericht actief gecommuniceerd dat het aanvinken nodig is voor een ‘zorgvuldige afhandeling’ van een zaak.

De wijziging zou normaal gesproken in de nacht van 11 op 12 januari moeten plaatsvinden, maar gebeurt pas in de nacht van 12 op 13 januari. De reden hiervoor ligt volgens de IND vermoedelijk in zogenoemde conversieruns van het oude IND-systeem INDIS naar het systeem INDiGO. Dit vergt veel systeemcapaciteit. Hierdoor is Dolmatov volgens het systeem vanaf 13 januari verwijderbaar.

Wijzigingen over de verblijfstitel en de verwijderbaarheid van vreemdelingen in INDiGO worden één keer per dag doorgevoerd in de Basis Voorziening Vreemdelingen (BVV). De BVV is de landelijke database waarin ketenpartners – zoals de Vreemdelingenpolitie, DT&V en het COA – persoons- en statusgegevens van vreemdelingen invoeren, onderhouden en raadplegen.

AZC ‘s Gravendeel

Dolmatov vraagt aan het begin van de avond aan zijn buurman om drank. De buurman geeft hem dit en begeleidt hem vervolgens naar zijn caravan. Hij treft hier een puinhoop aan. Volgens de buurman is Dolmatov dronken. De buurman loopt hierop rond 19.20 uur naar de beveiliging en maakt melding van de situatie die hij net heeft aangetroffen. Twee beveiligers gaan direct samen met de buurman naar de caravan van Dolmatov. Dolmatov heeft deze caravan lange tijd gedeeld met andere bewoners, maar verblijft hier al enige tijd alleen.

De beveiligers betreden om 19.25 uur samen met de buurman de caravan. Dolmatov is volgens de beveiligers behoorlijk onder invloed, maar reageert rustig op de komst van de beveiligers. Hij vertelt vanaf 14.00 uur alcohol te hebben gedronken en in de afgelopen vijf dagen rond de vijftien flessen sterke drank te hebben opgedronken.²² In de caravan ligt alles overhoop. In de slaapkamer staat een pan soep op de vloer, er ligt op verschillende plekken braaksel en in de doucheruimte liggen verschroeide lakens.

²² De medewerkers van het COA – die tot 17.00 uur aanwezig waren – hebben overdag geen bijzonderheden opgemerkt rond Dolmatov. Ook is Dolmatov niet eerder in dronken toestand aangetroffen op het COA.

Dolmatov zegt de lakens eerder die middag in brand te hebben gestoken en kort daarna zelf geblust te hebben. Hij laat in één van de slaapkamers zien dat hij een van elektriciteitsnoer vervaardigde strop aan het stapelbed heeft bevestigd, waaraan hij zich naar eigen zeggen wil ophangen. Hij verklaart problemen te hebben en niet terug te willen naar Rusland en zegt zelfmoord te willen plegen, maar dit niet te durven. Dolmatov spreekt Nederlands, Engels en soms Russisch. Eén van de beveiligers begeleidt Dolmatov naar zijn bed, waar hij op gaat liggen. Hij lijkt in slaap te vallen.

De andere beveiligers belt de locatiemanager van het COA. Hij meldt dat Dolmatov dronken is, een puinhoop heeft veroorzaakt en suïcidale uitlatingen doet. De locatiemanager vraagt of Dolmatov agressief is en een gevaar voor zichzelf vormt. Omdat het beeld is dat Dolmatov rustig is, lijkt de situatie onder controle. Hij vormt op dat moment volgens de beveiligers geen gevaar voor zichzelf. Omdat Dolmatov geen geschiedenis heeft van agressief of gevaarlijk gedrag, besluit de locatiemanager dat het niet nodig is om de politie te bellen. Hierbij speelt volgens de locatiemanager ook mee dat uit eerdere ervaringen blijkt dat de politie dronken bewoners niet altijd meeneemt.

De beveiligers halen voor de eigen veiligheid van Dolmatov enkele drankflessen en aanwezige messen uit de caravan. Ook nemen zij het elektriciteitsnoer en de verschroeide lakens mee. Ze doen de gordijnen in de slaapkamer open, omdat ze Dolmatov elk half uur via het raam willen controleren. Daarna keren zij terug naar de receptie.

Gemeenschappelijke Meldkamer te Dordrecht

Dolmatov blijkt toch niet te zijn gaan slapen en belt om 20.08 uur naar de politie. Dit telefoontje komt binnen bij de Gemeenschappelijke Meldkamer in Dordrecht. Dolmatov probeert in gebrekkig Nederlands en Engels duidelijk te maken dat in een caravan op het AZC een dode man ligt. Er is volgens Dolmatov sprake van moord. De centralist heeft moeite om het onsamenhangende verhaal van Dolmatov te begrijpen. Hij registreert hierover in het systeem van de Gemeenschappelijke Meldkamer: *“krijg er geen zinnig woord uit. Gaat steeds harder gillen”*.

AZC te 's Gravendeel

Parallel hieraan belt één van de beveiligers om 20.10 uur vanuit de receptie de GC A-praktijklijn.²³ Hij krijgt een doktersassistent aan de lijn, die kijkt of er meer informatie bekend is over Dolmatov. Dolmatov gebruikt een niet

²³ Het Gezondheidscentrum Asielzoekers (GCA) is een landelijk gezondheidscentrum dat werkt vanuit circa 40 zorglocaties dicht bij of op asielzoekerscentra.

recept-plichtig kalmeringsmiddel. De doktersassistent schakelt, na overleg met de huisarts van de praktijklijn, de hulp van de huisartsenpost in. Vervolgens lopen de lezingen over dit contact uiteen.

Volgens de beveiliging zegt de huisarts de situatie niet te vertrouwen en vraagt deze de beveiligers om bij Dolmatov te blijven. Omdat zij dan hun andere werkzaamheden niet uit kunnen voeren, zeggen ze dat dit niet mogelijk is. Hierop besluit de arts volgens de beveiliging dat de crisisdienst moet worden ingeschakeld en zegt hij toe later terug te bellen.

Volgens het GC A wordt de hulp van de huisarts ingeroepen om te beoordelen of de crisisdienst moet worden ingeschakeld. De medewerker van de GC A-praktijklijn verklaart hierop aan de beveiliging door te hebben gegeven dat de huisarts onderweg was en spoedig zal komen.

Gemeenschappelijke Meldkamer te Dordrecht

De centralist stuurt om 20.12 uur twee voertuigen van de surveillancedienst Hoekse Waard²⁴ naar het AZC. Ook de Chef van Dienst gaat ter plaatse, omdat er mogelijk sprake is van een misdrijf. De centralist verzoekt de eerst aanrijdende medewerkers om in verband met de eigen veiligheid te wachten op een tweede auto. De eerste auto is op het moment van de melding in Strijen, dichtbij het AZC in 's Gravendeel.

AZC 's te Gravendeel

De buurman van Dolmatov komt opnieuw langs bij de receptie. Dolmatov heeft hem wederom om drank gevraagd. De beveiliging vertelt er zo aan te komen, maar op dat moment arriveert een politievoertuig met zwaailichten en sirene op het AZC. Het voertuig stopt om 20.18 uur ter hoogte van de slagboom en wacht hier op de komst van een tweede voertuig. Een minuut later belt de Gemeenschappelijke Meldkamer naar de receptie van het AZC. De centralist vertelt de beveiliging een telefonische melding te hebben ontvangen van de bewoner van caravan nr. 72, omdat daar een dode man zou liggen. De beveiliging antwoordt hiermee bezig te zijn, maar dat er waarschijnlijk nu weer wat aan de hand is. De beveiliging vertelt al contact te hebben met de huisarts en dat de bewoner zichzelf wilde ophangen. Hij werd later echter rustig en na contact met de locatiemanager is besloten om de politie niet in te schakelen. De centralist zegt dat deze inmiddels wel ter plaatse is, en vraagt aan de beveiliging om naar het politievoertuig toe te gaan.

²⁴ Onderdeel van de Nationale Politie, Eenheid Rotterdam.

De beveiliging meldt zich vervolgens bij de medewerkers van de surveillancedienst. De medewerkers vertellen dat ze een warrige melding hebben ontvangen over een caravan, waar een dode persoon zou liggen. De beveiligers zeggen dat *“het allemaal rustig is en dat ze de hele avond al met die meneer bezig zijn”*. Hij zou geprobeerd hebben zelfmoord te plegen door verhangen en brandstichting. De medewerkers van de surveillancedienst melden aan hun collega's dat ze *“denken dat het allemaal wel losloopt”*.

De beveiligers willen naar de caravan lopen, maar de medewerkers van de surveillancedienst wachten eerst op versterking. De twee voertuigen arriveren kort daarna, rond 20.24 uur. De drie wagens rijden vervolgens in colonne achter de beveiliging aan naar de caravan nr. 72. Om 20.26 uur arriveren ze bij de caravan.

Eén van de medewerkers van de surveillancedienst vraagt aan de meldkamer van wie de melding afkomstig is en wat de exacte inhoud van de melding was. De centralist antwoordt dat de melding van een Alexander afkomstig is, een Rus die in caravan 72 verblijft. De inhoud van de melding was erg onduidelijk. De centralist kon er alleen uit opmaken dat er een man dood zou zijn door middel van geweld.

De beveiligers kloppen op de deur van caravan nr. 72. Dolmatov doet open, waarop hij door een medewerker van de surveillancedienst naar buiten wordt begeleid. Volgens de beveiliging is hij op dat moment heel kalm, maar lijkt hij ook bang te zijn voor de politie. Een andere medewerker gaat de caravan in. Deze treft hier geen dode man aan. Wel is het een grote bende in de caravan. Er ligt kleding op de grond, het beddengoed is vies en er staan verschillende lege flessen alcohol.

Een medewerker van de surveillancedienst probeert ondertussen een gesprek aan te knopen met Dolmatov. Er valt echter niet met hem te praten. Hij blijft alleen herhalen dat hij dood wil: *“die, die, let me die”* en *“I kill myself”*. Eén van de beveiligers hoort Dolmatov zeggen dat hij zelf de dode man is waarover hij een melding heeft gedaan.

Voor zijn eigen veiligheid en die van de overige aanwezigen besluit een medewerker van de surveillancedienst Dolmatov handboeien om te doen. Dolmatov komt op de medewerkers van de surveillancedienst dronken over. Hij heeft onvaste benen en dreigt de hele tijd om te vallen. Het valt de medewerkers op dat hij één baan uit zijn haar heeft geschoren. Ook op een gedeelte van zijn achterhoofd heeft hij haar weggeschoren. Het lijkt hierdoor alsof er verschillende happen uit zijn kapsel zijn genomen.

Omdat Dolmatov in de melding ook gesproken heeft over zijn buurman, controleren de medewerkers van de surveillancedienst ook caravan nr. 71. Ook hier treffen ze geen dode man aan. Ze vragen aan de bewoner van deze caravan of hij iets heeft meegekregen van de acties die Dolmatov eerder die dag ondernomen heeft. Dit is niet het geval. Ook vragen zij aan de beveiliging of Dolmatov medicijnen gebruikt. De beveiliging zegt dit niet te weten. Vervolgens vragen zij aan de beveiliging wat deze normaal gesproken in een dergelijke situatie doet. De beveiliging stelt voor om Dolmatov mee te nemen naar de receptie, zodat hij daar kan wachten op onderzoek door de crisisdienst en de beveiliging hem in de gaten kan houden. De medewerkers van de surveillancedienst vragen of het niet beter is dat zij Dolmatov meenemen naar het politiebureau, zodat de crisisdienst hem daar kan onderzoeken. De beveiliging zegt dit een goed idee te vinden. Hierbij speelt mee dat ze uit ervaring weten dat het altijd lang duurt voordat de crisisdienst ter plaatse is.

De medewerkers van de surveillancedienst besluiten om 20.33 uur om Dolmatov op grond van artikel 3 van de Politiewet 2012²⁵ mee te nemen naar het arrestantencolplex in Dordrecht. Hij zal daar ter bescherming van zichzelf en ter beoordeling door de crisisdienst worden ingesloten. Ze melden aan de Gemeenschappelijke Meldkamer dat Dolmatov *“helemaal de weg kwijt is”*.

De medewerkers van de surveillancedienst vertellen aan de beveiliging dat zij hen inlichten als Dolmatov terug mag naar het AZC. De beveiliging is in de veronderstelling dat de crisisdienst reeds is gealarmeerd en zegt toe dat deze naar het politiebureau komt. Vervolgens leggen twee medewerkers van de surveillancedienst aan Dolmatov uit dat hij met de politie meegaat en dat er hulp voor hem wordt gezocht. Dolmatov is op dit moment heel kalm en meewerkend. Wel maakt hij een gelaten indruk en is hij erg in zichzelf gekeerd. Het lukt niet om echt contact met hem te krijgen. Ze spreken Engels, omdat Nederlands bij Dolmatov niet binnen lijkt te komen. Eén van de medewerkers heeft in de caravan de portemonnee van Dolmatov gevonden. Ze besluit deze mee te nemen naar het arrestantencolplex. In de portemonnee zitten onder andere een vreemdelingendocument en buitenlands geld.

Als de politievoertuigen vertrekken, sluit de beveiliging caravan nr.72 geheel af. Rond 20.40 uur belt de beveiliging met de locatiemanager van het COA om door te geven wat er gebeurd is. Vijf minuten later belt een

²⁵ De politie heeft tot taak in ondergeschiktheid aan het bevoegd gezag en in overeenstemming met de geldende rechtsregels te zorgen voor de daadwerkelijke handhaving van de rechtsorde en het verlenen van hulp aan hen die deze behoeven.

medewerkster van de GC A-praktijklijn naar de beveiliging met de vraag hoe de situatie omtrent Dolmatov is. De beveiliging antwoordt dat Dolmatov is meegenomen door de politie en naar het arrestantencomplex in Dordrecht is gebracht. Vervolgens ontstaat er in het gesprek miscommunicatie. Het GC A is van mening afgesproken te hebben dat de politie de crisisdienst in zal schakelen, en onderneemt daarom geen actie. De beveiliging en de medewerkers van de surveillancedienst denken echter dat de crisisdienst door het GC A wordt ingeschakeld, en ondernemen evenmin actie. De medewerkster vraagt ten slotte of het GC A kan worden ingelicht, mocht de insluiting van Dolmatov in de loop van de avond of nacht worden beëindigd.

Arrestantencomplex te Dordrecht

Terwijl ze aanrijdend zijn, hebben de surveillanced medewerkers die Dolmatov vervoeren contact met het arrestantencomplex om mee te delen dat zij eraan komen. Ze zijn op dat moment van mening dat Dolmatov in een observatiecel moet worden geplaatst, omdat dit volgens hen de standaardprocedure is bij personen die suïcidaal zijn. Het is niet gebleken dat zij dit op dat moment ook aan het arrestantencomplex melden. Tijdens het vervoer is Dolmatov rustig. Hij zit met een gebogen hoofd achter in het politievoertuig en zegt niets.

Het politievoertuig arriveert rond 20.50 uur bij het arrestantencomplex. Als de surveillanced medewerkers de achterdeur openen om Dolmatov uit te laten stappen, valt hen op dat er een sterke alcoholvlucht uit het voertuig komt. Ze nemen Dolmatov in de lift mee naar de verdieping waar het arrestantencomplex zich bevindt. Hier aangekomen dragen zij hem rond 20.55 uur over aan de arrestantenverzorgers en geven mondeling aan hen door dat een arts is gealarmeerd om Dolmatov te komen beoordelen.

Twee arrestantenverzorgers volgen bij de insluiting van Dolmatov de gebruikelijke intakeprocedure. Ze fouilleren hem en leggen zijn persoonlijke bezittingen in een bak. Hier wordt een foto van gemaakt. Ook moet Dolmatov zijn jas en schoenen uitdoen en keren ze zijn sokken binnenstebuiten. Dolmatov heeft drie euro op zak, diverse vreemde valuta, een mobiele telefoon, een portefeuille, een sleutelbos, twee VISA-kaarten en diverse verfrommelde papiertjes.

De bij de intake betrokken arrestantenverzorgers hebben de indruk dat Dolmatov dronken is. Hij maakt een vreemde indruk en is emotioneel. Wel stelt hij zich coöperatief op. Tijdens de intake wordt niet gesproken, omdat Dolmatov geen Engels of Nederlands lijkt te verstaan. De arrestantenverzorgers proberen met gebarentaal te communiceren. Ook de

arrestantenverzorgers valt op dat Dolmatov zijn haar deels geschoren heeft. Er zijn op slordige wijze happen uit zijn haar geschoren.

Na de intake wordt Dolmatov ingesloten in een reguliere cel (cel 1.11). Er zijn volgens de arrestantenverzorgers op dat moment geen indicaties dat Dolmatov niet in een reguliere cel kan worden geplaatst. Er zijn hen bijvoorbeeld geen suïciderisico's bekend. Eén van de surveillancemedewerkers – die zich op dat moment in de centrale post bevindt – meent op de camera te zien dat Dolmatov wordt ingesloten in een observatiecel, wat aansluit op de wens van de surveillancemedewerkers. Uit het onderzoek blijkt dat deze observatie echter onjuist is: het betreft een reguliere cel.

Omdat Dolmatov een dronken indruk maakt, vullen de arrestantenverzorgers de “Checklist intoxicatie – zorggegevens” in. Hierin geven zij aan dat Dolmatov in staat is om zelf te lopen, goed aanspreekbaar en georiënteerd is, geen verwondingen aan het hoofd heeft, geen ander serieus letsel heeft, niet bekend is met epilepsie en/of suikerziekte en geen medicijnen gebruikt. Ook wordt aangevinkt dat er binnen twee uur controles kunnen worden uitgevoerd en dat er een verwarmde cel beschikbaar is. Omdat alle antwoorden in kolom A vallen, is het volgens de checklist niet nodig om een arts te waarschuwen. Dit gebeurt dan ook niet.

Vervolgens stellen de arrestantenverzorgers een formulier op waarin de resultaten van de fouillering zijn opgenomen. Omdat dit formulier door Dolmatov moet worden ondertekend, lopen de arrestantenverzorgers naar hem toe. Ze zien Dolmatov rondjes rennen door zijn cel. Hij blijkt niet in staat om het formulier te ondertekenen, waarop de twee arrestantenverzorgers dit voor hem doen.²⁶

Maandag 14 januari 2013 – medische beoordeling en vreemdelingenbewaring

Arrestantencomplex te Dordrecht

De arrestantenverzorgers controleren Dolmatov in de nacht om de twee uur en constateren hierbij geen bijzonderheden.²⁷ Een arrestantenverzorger vermeldt om 05.44 uur in het registratiesysteem dat Dolmatov in de ochtend medisch zal worden beoordeeld.

²⁶ Ze vermelden op het formulier dat Dolmatov “dronken/niet in staat” is.

²⁷ Bij deze controles wordt meestal door het luikje gekeken. Als de ingeslotene moeilijk te zien is en de arrestantenverzorger het niet vertrouwt wordt een ingeslotene even wakker gemaakt om te kijken hoe hij of zij eraan toe is.

Bij aanvang van de dienst van de forensisch arts, om 08.00 uur, neemt hij kennis van de aanwezigheid van Dolmatov in het arrestantencomplex. Hij verneemt dan dat de crisisdienst is gevraagd om de toestand van Dolmatov te komen beoordelen. De forensisch arts biedt aan dat hij, in afwachting van de komst van de crisisdienst, indien gewenst bereikbaar is voor tussentijdse consultatie.

Vreemdelingenpolitie te Sliedrecht

Rond 08.00 uur bekijkt een medewerker van de Vreemdelingenpolitie, zoals elke ochtend, de arrestantenlijsten om te controleren of de identiteit van vreemdelingen moet worden vastgesteld en of er arrestanten op staan die onrechtmatig in Nederland verblijven. Alle nieuwe namen op de lijst worden ingevoerd in het systeem PolitieSuite Handhaving – Vreemdelingen (PSH-V). Dit systeem is gekoppeld aan de BVV. Bij de controle geeft PSH-V aan dat Dolmatov sinds 13 januari 2013 onrechtmatig in Nederland verblijft en verwijderbaar is.

De medewerker constateert dat Dolmatov op basis van artikel 3 van de Politiewet 2012 is ingesloten. Hij heeft volgens de gegevens in de Basisvoorziening Handhaving (BVH) geprobeerd zelfmoord te plegen en is ter bescherming van zichzelf en ter beoordeling van de crisisdienst ingesloten. Dit valt de medewerker op, omdat de vreemdelingen op de arrestantenlijst in de meeste gevallen vastzitten om strafrechtelijke redenen. De Vreemdelingenpolitie besluit te onderzoeken of Dolmatov in vreemdelingenbewaring kan worden gesteld.

Omdat de Vreemdelingenpolitie uit ervaring weet dat de informatie in BVV (en daarmee dus PSH-V) niet altijd actueel is, nemen medewerkers voor de zekerheid altijd contact op met de IND-ketenpartnerlijn. Medewerkers van deze lijn hebben direct toegang tot INDiGO, het informatiesysteem van de IND dat informatie levert aan BVV en dus in feite het bronsysteem is. Als de medewerker rond 09.30 uur belt, bevestigt de medewerker van de IND-ketenpartnerlijn dat Dolmatov volgens INDiGO niet langer rechtmatig in Nederland verblijft en dus verwijderbaar is. Op 14 december 2012 heeft de IND aan Dolmatov een negatieve beschikking verstuurd en de periode waarin een beroepsschrift kon worden ingediend is verlopen. Uit de informatie in INDiGO blijkt op dat moment dat er geen beroepsschrift is ingediend.²⁸ De medewerker van de Vreemdelingenpolitie constateert dat de

²⁸ De leidinggevende van de IND-ketenlijn verklaart dat het gangbaar is dat, wanneer de beroepstermijn recent is verstreken, de medewerkers aangeven dat het mogelijk is dat het beroepsschrift nog niet is verwerkt. De Inspectie VenJ heeft niet kunnen achterhalen of deze mededeling in dit geval ook is gedaan.

termijn om beroep aan te tekenen pas net verstreken is. Daarom stuurt de medewerker van de Vreemdelingenpolitie ook nog een mail naar de regievoerder van DT&V, die zijn werkzaamheden onder andere op het AZC te 's Gravendeel uitvoert.

AZC te 's Gravendeel

Zoals elke ochtend is er overleg tussen het COA, Trigion en het GCA. Hierin worden ook de gebeurtenissen rondom Dolmatov besproken. De locatie-manager vraagt aan een medewerker van de afdeling Wonen van het COA om voorbereidingen te treffen voor de eventuele terugkeer van Dolmatov naar het AZC. Zij belt in de ochtend het algemene nummer van de Nationale Politie (0900-8844) om te vragen waar Dolmatov zich bevindt. Ze wordt hierop doorgeschakeld naar de Vreemdelingenpolitie. Op haar vraag wanneer Dolmatov terugkomt en wat het COA dan zal moeten doen, antwoordt de medewerker van de Vreemdelingenpolitie dat DT&V nog moet kijken naar de verblijfstatus van de heer Dolmatov. Omdat ze hier nog terugkoppeling van moet krijgen, spreken ze af dat de medewerker van het COA om 14.00 uur terugbelt.

Dienst Terugkeer en Vertrek

Na ontvangst van de mail van de Vreemdelingenpolitie raadpleegt de regievoerder het DT&V-systeem ISTV.²⁹ Dit systeem is eveneens gekoppeld aan BVV. Ook in ISTV is op 13 januari een wijziging doorgevoerd: Dolmatov is sinds die dag verwijderbaar. De regievoerder mailt de Vreemdelingenpolitie om 11.07 uur dat Dolmatov op 10 januari niet op gesprek is geweest, dat “nog geen uitspraak van de rechtbank is ontvangen”³⁰, dat hij sinds 13 januari 2013 als verwijderbaar geregistreerd staat en dat een in bewaringstelling “hem een heel goede optie lijkt”. Hij stuurt de negatieve beschikking en het verslag van het (niet gehouden) vertrekgesprek mee. De regievoerder merkt in de mail op dat Dolmatov “dus nog maar kortdag” als verwijderbaar geregistreerd staat. Hij wil met zijn verwijzing naar het feit dat de uitspraak van de rechter nog niet binnen is, impliciet duidelijk maken dat de Vreemdelingenpolitie bij de IND moet checken of Dolmatov daadwerkelijk verwijderbaar is.

Vreemdelingenpolitie te Sliedrecht

Na een kort intern overleg besluit de operationeel chef van de Vreemdelingenpolitie dat Dolmatov – als hij heen kan worden gezonden –

²⁹ Het Informatie Systeem Terugkeer en Vertrek ISTV ondersteunt de DT&V bij de uitvoering van haar taken.

³⁰ Vermoedelijk bedoelt de regievoerder dat nog geen melding is ontvangen van het instellen van beroep door Dolmatov.

op grond van artikel 59, lid 1a³¹ van de Vreemdelingenwet 2000 in bewaring kan worden gesteld. De Vreemdelingenpolitie neemt contact op met de Chef van Dienst te Dordrecht, om hem te vragen Dolmatov niet heen te zenden. De Chef van Dienst zegt dat Dolmatov nog niet is beoordeeld door medewerkers van de crisisdienst en dat dit eerst moet worden afgewacht.

CIV te Haarlem

Elke dag komen er bij het CIV per fax tussen de 100 en de 200 beroep- en verzoekschriften binnen. Op de ochtend van 14 januari liggen er rond de 120 faxen. In de ochtend worden alle binnengekomen faxen verzameld en gesorteerd. Er wordt prioriteit gegeven aan spoedzaken, zoals Dublin-procedures en Schiphol-zaken. Dit zijn in feite alle zaken die niet tot de reguliere asielzaken behoren. Het beroepschrift van de advocaat van Dolmatov behoort tot de reguliere asielzaken en heeft dus een lagere prioriteit bij de invoering ervan in het systeem BERBER-VK. Met behulp van dit systeem worden de beroep- en verzoekschriften aan de verschillende rechtbanken toebedeeld.

Nadat het eerste deel van de beroep- en verzoekschriften is ingevoerd, worden deze rond 10.30 uur naar de IND verstuurd. Dit gebeurt altijd in twee batches. Het beroepschrift van de advocaat van Dolmatov behoort niet tot de eerste batch.

Arrestantencomplex te Dordrecht

Om 11.38 uur registreert een arrestantenverzorger in BVH dat de forensische arts heeft gebeld naar een GGZ-instelling in verband met de beoordeling door de crisisdienst. De medewerker van de GGZ-instelling verklaart daarop dat zij nog niet eerder met een verzoek zijn benaderd, maar dat de crisisdienst naar het arrestantencomplex komt om Dolmatov te beoordelen.

CIV te Haarlem

Een medewerker van het CIV voert het beroepschrift van Dolmatov om 12.43 uur in het systeem BERBER-VK in. Het beroepschrift krijgt hierin het zaaknummer AWB 13/1313 (b) mee. De zaak wordt aan de rechtbank Haarlem toebedeeld.

AZC te 's Gravendeel

De medewerker van de afdeling Wonen belt zoals afgesproken om 14.00 uur terug naar de Vreemdelingenpolitie. Ze hoort dat Dolmatov is

³¹ Indien het belang van de openbare orde of de nationale veiligheid zulks vordert kan, met het oog op de uitzetting, door Onze Minister in bewaring worden gesteld de vreemdeling die geen rechtmatig verblijf heeft.

uitgeprocedeerd en in vreemdelingenbewaring wordt gesteld. Hierop informeert ze de locatiemanager van het AZC.

Vreemdelingenpolitie te Sliedrecht

Een medewerker belt verschillende keren naar het arrestantencomplex om te vragen of Dolmatov al beoordeeld is door een arts. Ze vindt dat dit lang duurt.

Arrestantencomplex te Dordrecht

Drie medewerkers van de crisisdienst bezoeken om 14.30 uur Dolmatov in zijn cel om hem te beoordelen. Tijdens de beoordeling maken zij gebruik van de tolkentelefoon. Dolmatov is, volgens een arrestantenverzorger die ook aanwezig is, spraakzaam. Hij vertelt dat hij geholpen wil worden met zijn situatie. Na afloop van het gesprek vertellen de medewerkers van de crisisdienst aan de arrestantenverzorger dat Dolmatov hulp nodig heeft en dat zij dit gaan organiseren. Ze gaan ervan uit dat Dolmatov terug gaat naar het AZC. Vervolgens melden de medewerkers van de crisisdienst dit aan de senior-arrestantenverzorger. In deze periode horen de arrestantenverzorger dat Dolmatov suïcidaal zou zijn. Dit is hiervoor nog niet bekend op het arrestantencomplex. Ook de Chef van Dienst spreekt de medewerkers van de crisisdienst. Zij vertellen hem geen gronden te hebben om Dolmatov verplicht op te nemen. De Chef van Dienst kan zich niet herinneren of de medewerkers gezegd hebben dat Dolmatov hulp nodig heeft. Eén van de medewerkers van de crisisdienst belt vervolgens naar de verpleegkundige van het GC A.

AZC te 's Gravendeel

Een medewerker van de GGZ-instelling die in de crisisdienst heeft voorzien, deelt aan de verpleegkundige van het GC A mee dat Dolmatov onder voorwaarden terug kan keren naar het AZC. De medewerker van de GGZ-instelling licht toe dat Dolmatov op het AZC ambulante hulp nodig heeft. De verpleegkundige van het GC A neemt daarop contact op met een medewerker van de afdeling Wonen van het COA om door te geven dat Dolmatov terugkomt. Deze antwoordt dat Dolmatov waarschijnlijk door de Vreemdelingenpolitie in bewaring zal worden gesteld.

CIV te Haarlem

Het CIV faxt het beroepschrift van Dolmatov om 14.56 uur naar de rechtbank Haarlem. Het is één van de zaken die aan deze rechtbank zijn toegewezen. Rond 15.30 uur faxt het CIV het beroepschrift van Dolmatov als onderdeel van de tweede batch beroep- en verzoekschriften naar de IND.

Immigratie- en Naturalisatiedienst te Rijswijk

Om 16.11 uur ontvangt de afdeling procesvertegenwoordiging van de IND per fax het beroepschrift van Dolmatov. In totaal beslaat de fax 123 pagina's. Het beroepschrift van Dolmatov beslaat pagina 109 en pagina 110. Navraag door de Inspectie VenJ leert dat de IND er vervolgens naar streeft om binnen 24 uur het beroep op te voeren in het systeem INDiGO.

Vreemdelingenpolitie te Sliedrecht

Een medewerker van de Vreemdelingenpolitie maakt het formulier "HVo4 Melding vreemdelingenpiket" op.³² Op dit formulier is met de hand geschreven dat Dolmatov is staandegehouden op grond van artikel 3 van de Politiewet 2012 (sociale insluiting). Op het formulier staat eveneens vermeld dat Dolmatov een raadsman wenst te spreken, niet eerder contact heeft gehad met een raadsman en geen voorkeursraadsman heeft opgegeven. Uit het onderzoek blijkt dat de Vreemdelingenpolitie dit formulier heeft opgemaakt zonder hierover contact te hebben gehad met Dolmatov en hem de vragen dus niet heeft voorgelegd. Het formulier wordt om 16.21 uur gefaxt naar de Raad voor Rechtsbijstand.

Raad voor Rechtsbijstand

De piketcentrale van de Raad voor Rechtsbijstand wijst de om 16.21 uur binnengekomen melding toe aan één van de dienstdoende piketadvocaten en maakt een meldingnummer aan. Vervolgens wordt de melding naar de piketadvocaat gefaxt.

Piketadvocaat te Dordrecht

De piketadvocaat ontvangt om 16.34 uur de fax van de piketcentrale.

Arrestantencomplex te Dordrecht

Als de Chef van Dienst hoort dat Dolmatov terug kan naar het AZC, besluit hij de surveillancedienst Hoeksche Waard te bellen om door te geven dat ze een auto moeten sturen om Dolmatov naar het AZC te vervoeren. Rond dezelfde tijd belt de senior-arrestantenverzorger naar de Vreemdelingenpolitie om door te geven dat Dolmatov beoordeeld is en terug mag naar het AZC. De medewerker van de Vreemdelingenpolitie laat hierop weten dat Dolmatov niet heengezonden mag worden, omdat de Vreemdelingenpolitie hem zal overnemen en in vreemdelingenbewaring wil stellen. De senior-arrestantenverzorger informeert vervolgens de Chef van Dienst. Deze is verrast en belt een medewerker van de Vreemdelingenpolitie. Hij hoort dat deze al met een collega in het gebouw

³² Door middel van deze melding is de piketadvocaat volgens de HOvJ op voorhand op de hoogte van de op handen zijnde inbewaringstelling van Dolmatov.

is en dat zij Dolmatov staande zullen houden. Hierop besluit de Chef van Dienst het vervoer van Dolmatov af te bellen.

De Chef van Dienst ontmoet de twee medewerkers van de Vreemdelingenpolitie en gedrieën lopen zij rond 17.00 uur naar de cel van Dolmatov. Hij ligt op bed en is kalm. De Chef van Dienst spreekt Dolmatov in het Engels aan en stelt de medewerkers van de Vreemdelingenpolitie voor. Hij vertelt te hebben geregeld dat Dolmatov terug kon naar het AZC, maar dat de Vreemdelingenpolitie hem nu in bewaring wil stellen. De medewerkers van de Vreemdelingenpolitie nemen het gesprek hierop over. Een medewerker van de Vreemdelingenpolitie stelt zich voor en vertelt dat Dolmatov vermoedelijk nog dezelfde avond in vreemdelingenbewaring wordt gesteld. Het is gebruikelijk dat hierbij wordt vermeld dat een ingeslotene zijn advocaat en het consulaat mag bellen, maar het is niet duidelijk of dit is gebeurd. Dolmatov reageert rustig op de mededeling. Hij spreekt goed Engels en lijkt de aanwezigen goed te begrijpen. Dolmatov is op dat moment op grond van een redelijk vermoeden van illegaal verblijf staande gehouden ter fine van uitzetting uit Nederland.

Omdat de Chef van Dienst hoort dat Dolmatov mogelijk uitgezet zal worden en hij eerder suïcidale uitlatingen had gedaan, besluit hij dat het beter is om Dolmatov in een observatiecel te plaatsen. Als de Chef van Dienst dit aan hem uitlegt, reageert Dolmatov rustig. Hij loopt mee naar cel 1.01, waar hij om 17.27 uur wordt ingesloten.

Vreemdelingenpolitie te Sliedrecht

De twee medewerkers van de Vreemdelingenpolitie keren daarop terug naar Sliedrecht. Een medewerker neemt contact op met de hulpofficier van Justitie (HOvJ). Omdat deze piket heeft, keert hij eveneens terug naar het bureau in Sliedrecht.

Arrestantencomplex te Dordrecht

De Chef van Dienst belt het AZC en vraagt naar de verpleegkundige. Omdat deze er niet is, vertelt hij aan de beveiliging dat hij aanvankelijk vervoer heeft geregeld om Dolmatov naar het AZC te brengen, maar dat dit niet doorgaat omdat Dolmatov door de Vreemdelingenpolitie wordt overgenomen.

AZC te 's Gravendeel

Rond 19.00 uur bezoeken twee medewerkers van de Vreemdelingenpolitie het AZC. Ze hebben vernomen dat men zich daar veel zorgen heeft gemaakt om Dolmatov en willen bekijken of alles inmiddels in orde is. Ze bezoeken ook de caravan van Dolmatov. De medewerkers vinden verschillende

reisdocumenten van Dolmatov, waaronder zijn paspoort. Deze nemen ze mee en geven ze af in het arrestantencomplex.

Arrestantencomplex te Dordrecht

Van 20.05 uur tot 21.09 uur bezoekt de piketadvocaat Dolmatov. De piketadvocaat verklaart dat Dolmatov op dat moment niet in vreemdelingenbewaring is gesteld en dat van een verhoor in het kader van een inbewaringstelling geen sprake is. Hij is noch dan, noch later geïnformeerd dat Dolmatov in bewaring is gesteld. Tijdens het gesprek maakt Dolmatov een coherente indruk. Dolmatov spreekt behoorlijk goed Engels, maar voor de zekerheid maakt de advocaat gebruik van de tolktelefoon. Dolmatov verklaart dat hij een advocaat heeft voor de asielprocedure. Op dat moment is geen maatregel opgelegd en staan volgens de piketadvocaat geen rechtsmiddelen open. Na afloop van het gesprek verlaat de piketadvocaat het arrestantencomplex in afwachting van volgende stappen door de Vreemdelingenpolitie of de IND.

Inmiddels is de HOVJ in het arrestantencomplex gearriveerd om Dolmatov te horen in het kader van de vreemdelingenbewaring. Hij moet wachten, omdat Dolmatov nog met de piketadvocaat in gesprek is. Als dit gesprek is afgelopen, is er geen contact tussen de piketadvocaat en de HOVJ. Om 21.20 uur start de HOVJ het verhoor. Dit verloopt via de tolktelefoon. De piketadvocaat is hierbij niet aanwezig. Dolmatov verklaart naar Nederland te zijn gekomen om asiel aan te vragen en in Rusland problemen met de politie te hebben gehad. Hij heeft een afwijzende beschikking gehad van de IND. Op de vraag of hij hier beroep tegen heeft aangetekend, zegt hij hiervoor geen tijd te hebben gehad. Hierop legt de HOVJ uit dat het feit dat Dolmatov nu vastzit, bevestigt dat hij geen beroep heeft aangetekend.

De HOVJ deelt aan Dolmatov mee dat hij overgebracht zal worden naar een uitzetcentrum. Dolmatov verklaart niet terug te willen naar Rusland vanwege moeilijkheden met de politie en in Nederland te willen blijven. De HOVJ wijst Dolmatov vervolgens op zijn rechten. Dolmatov verklaart geen gebruik te willen maken van de mogelijkheid tot contact met de diplomatieke of consulaire vertegenwoordiging van Rusland. Tijdens het verhoor spreekt en begrijpt Dolmatov redelijk Nederlands en Engels. Dolmatov luistert aandachtig, maar reageert gelaten. Het valt de HOVJ op dat op de onderarmen van Dolmatov verwondingen zichtbaar zijn.

Rond 21.30 uur is het verhoor afgelopen. De HOVJ legt Dolmatov een maatregel van bewaring op (zoals bedoeld in artikel 59 van de Vreemdelingenwet 2000). Hij maakt daarop het formulier "M110-A" (Maatregel van bewaring) op.

Volgens het door de HOvJ opgemaakte formulier M110-A (Maatregel van bewaring) wordt deze maatregel gevorderd *“door het belang van de openbare orde, omdat er een risico bestaat dat betrokkene zich aan het toezicht zal onttrekken, hetgeen is gebleken uit de feiten of omstandigheden dat de vreemdeling zich niet aan één of meer andere voor hem geldende verplichtingen heeft gehouden als bedoeld in hoofdstuk 4 van het Vreemdelingenbesluit 2000; eerder een visum, besluit, kennisgeving of aanzegging heeft ontvangen waaruit de plicht Nederland te verlaten blijkt en hij daaraan niet uit eigen beweging binnen de daarin besloten of gestelde termijn gevolg heeft gegeven; en niet beschikt over voldoende middelen van bestaan”*.

Dit wordt volgens het document gebaseerd op het volgende:

“Door zich niet te melden bij de korpschef heeft betrokkene reeds daardoor bij voorbaat laten zien dat hij zich aan het toezicht op vreemdelingen onttrekt en elke vorm van voorbereiding, terugkeer of verwijderingsprocedure ontwijkt of belemmert. Het feit dat de vreemdeling niet beschikt over voldoende middelen van bestaan, maakt het onwaarschijnlijk dat hij zijn uitreis zal kunnen bekostigen, zodat hij niet uit eigen beweging zal vertrekken. Op 14 december 2012 is namens de IND een beschikking geslagen met de rechtsgevolgen dat betrokkene met ingang van de dag waarop de beroepstermijn is verstreken d.d. 13 januari 2013 niet meer rechtmatig in Nederland verblijft. Dit besluit wordt tevens gezien als terugkeerbesluit. In het besluit staat vermeld dat betrokkene Nederland uit eigener beweging dient te verlaten. Hieraan heeft hij niet voldaan.”

De HOvJ maakt tevens een ambtsedig proces-verbaal van gehoor op. Hierin staat opgenomen dat de piketadvocaat niet bij het gehoor is, omdat er twee uur zijn verstreken na het inlichten van de advocatenpiketdienst en er geen reactie is ontvangen. Ook staat vermeld dat de HOvJ aan Dolmatov telefonisch heeft meegedeeld dat hij zich bij het gehoor van de inbewaringstelling kan laten bijstaan door een raadsman. Dolmatov zou daarop hebben aangegeven een advocaat bij het gehoor te willen. De Vreemdelingenpolitie verklaart achteraf aan de Inspectie VenJ dat bij het opstellen van het proces-verbaal wordt gewerkt met tekstvakken en bullits die automatisch teksten genereren. De HOvJ heeft verkeerde “bullits” aangevinkt, waardoor onjuiste informatie in het proces-verbaal is opgenomen. Bij het tekstvak “betrokkene verklaarde” is de bullit ‘*een raadsman bij het verhoor te willen, piket ingelicht*’ aangevinkt. Hij had echter de bullit ‘*anders*’ moeten aanvinken en vervolgens in het tekstvak moeten vermelden dat aan Dolmatov niet is gevraagd of hij een advocaat wilde en dat een piketadvocaat was ingelicht. Bij het tekstvak “aanwezigheid advocaat” heeft de HOvJ de bullit ‘*zonder advocaat, 2 uur wachttijd verstreken*’ aangevinkt, terwijl hij ook hier de bullit ‘*anders*’ had moeten aanvinken. In het tekstvak had hij moeten vermelden dat Dolmatov voor het gehoor met

de piketadvocaat had gesproken en deze niet bij het gehoor aanwezig is geweest.

Om 21.42 uur faxt de HOvJ vanaf het arrestantencomplex de formulieren “M110-A Maatregel van bewaring” en “M110-B Proces-verbaal van gehoor” naar de IND. De HOvJ laat een kopie achter in het arrestantencomplex ten behoeve van de (piket)advocaat van Dolmatov.

Nadat Dolmatov terugkomt van verhoor, laat een arrestantenverzorger hem douchen. Dolmatov vraagt of hij zich mag scheren, wat mag. Nadat hij eerst zijn baard scheert, begint hij ook de haren van zijn hoofd af te scheren. De arrestantenverzorger grijpt hierop in en laat hem stoppen met scheren. Vervolgens neemt Dolmatov een douche. Na het douchen is hij erg aan het trillen. De arrestantenverzorger vraagt of Dolmatov veel alcohol (“vodka”) drinkt. Dit beaamt hij. De arrestantenverzorger geeft hierop aan de collega die medicijnen verstrekt door dat er een dokter moet komen voor het eventueel voorschrijven van medicatie in verband met ontwenningverschijnselen. In het arrestantenregister van BVH registreert een arrestantenverzorger om 21.49 uur dat Dolmatov zegt medicatie te gebruiken en veel alcohol te drinken.

De forensische arts bezoekt daarop om 22.50 uur Dolmatov. Hij schrijft de bij ontwenningverschijnselen gebruikelijke medicatie voor en maakt een recept op. Een arrestantenverzorger haalt de medicatie vervolgens op bij de nachtapotheek van het ziekenhuis, tegenover het arrestantencomplex. Nadat een arrestantenverzorger de medicatie aan Dolmatov verstrekt, constateren de arrestantenverzorgers geen bijzonderheden meer.

Dinsdag 15 januari 2013 – Voorbereiding plaatsing Detentiecentrum Rotterdam en poging tot suicide

Vreemdelingenpolitie te Sliedrecht

De HOvJ van de Vreemdelingenpolitie meldt Dolmatov met een M118-formulier aan bij het Bureau Coördinatie Vreemdelingenzaken (BCV³³) van de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI). Door middel van deze aanmelding wordt verzocht om Dolmatov als vreemdeling op te nemen in een justitiële inrichting. Bij de categorie “bijzonderheden” staat vermeld dat Dolmatov bekend is bij de psychiatrie en suïcidaal is. Het formulier wordt om 09.09 uur per e-mail aan het BCV verzonden.

³³ Het bureau heeft tot taak: beslissing over de plaatsing van vreemdelingen en arrestanten en het verzorgen van de centrale administraties; en het archiveren van vreemdelingendossiers en van medische dossiers.

Immigratie- en Naturalisatiedienst te Rijswijk

Een medewerker van de afdeling procesvertegenwoordiging verwerkt om 11.51 uur in INDiGO het beroep dat de advocaat van Dolmatov tegen de afwijzende beschikking op de asielaanvraag heeft ingesteld. Dit leidt niet tot een wijziging van de informatie in INDiGO: Dolmatov verblijft volgens het systeem nog steeds onrechtmatig in Nederland en is derhalve verwijderbaar. De medewerker die het beroepschrift verwerkt, is niet belast met de taak om deze informatie over de status van Dolmatov aan te passen. Er vindt ook geen automatische koppeling plaats.

Arrestantencomplex te Dordrecht

Een medewerker van het arrestantencomplex belt de Vreemdelingenpolitie. Toevallig zijn twee medewerkers van de Vreemdelingenpolitie op het arrestantencomplex in verband met een andere zaak. De arrestantenverzorger vertelt dat een ingeslotene de politie wil spreken. Dit blijkt Dolmatov te zijn. De twee medewerkers van de Vreemdelingenpolitie lopen naar zijn cel toe. Dolmatov zit met ontbloot bovenlijf, maar als hij ziet dat er een vrouw in het gezelschap is trekt hij een shirt aan. Dolmatov spreekt hen in gebrekkig Engels aan en zegt de ambassade en zijn moeder te willen bellen. De medewerkers zoeken het telefoonnummer van de ambassade op en geven dit aan Dolmatov. Ze zeggen dat Dolmatov ook zijn moeder mag bellen, omdat dit gebruikelijk is. Dolmatov zegt zelf het nummer te kennen en lijkt van dit nieuws op te bloeien. Ze geven aan de arrestantenverzorger door dat Dolmatov mag bellen. Het onderzoek van de Inspectie VenJ wijst uit dat Dolmatov tijdens zijn verblijf in het arrestantencomplex niet heeft gebeld en dus ook geen telefonisch contact heeft gehad met zijn moeder, zijn advocaat en/of de Russische ambassade.

Immigratie- en Naturalisatiedienst te Rijswijk

Om 13.50 uur voert een medewerker ondersteuning van de afdeling procesvertegenwoordiging de aan Dolmatov opgelegde maatregel van bewaring in INDiGO in.

Arrestantencomplex te Dordrecht

De medewerker die de centrale post bedient begint om 22.30 uur met haar dienst. Rond 22.45 uur ziet ze op het camerabeeld dat Dolmatov met iets wits om zijn nek op zijn bed zit. Hij probeert zichzelf te verwurgen met behulp van een papieren laken dat hij in repen heeft gescheurd en vervolgens aan elkaar heeft gebonden. Dolmatov heeft het laken in een strop om zijn nek gebonden en trekt dit aan met zijn voeten.

Hierop waarschuwt de medewerker op de centrale post drie arrestantenverzorgers door te roepen dat ze naar cel 1.01 moeten. De medewerkers spoeden zich naar de cel en constateren dat de strop stevig om de nek van Dolmatov zit. Ze hebben moeite deze los te maken. Dolmatov maakt een verbouwereerde indruk en biedt geen verzet. Als een arrestantenverzorgster vraagt waarom Dolmatov de poging heeft gedaan, antwoordt hij: *“sorry, I was a little bit crazy”*. Op de vraag of hij dat nog steeds is, antwoordt Dolmatov van niet. Hij is op dat moment erg rustig. De arrestantenverzorgers ontnemen hem zijn kleding, dekens en lakens. De medewerker op de centrale post stelt de Chef van Dienst in kennis. Er wordt geen medische assistentie ingeroepen van de forensisch arts of de crisisdienst.

Woensdag 16 januari 2013 – overplaatsing naar Detentiecentrum Rotterdam

Arrestantencomplex Dordrecht

Rond 00.45 uur geeft Dolmatov via de intercom aan dat hij het koud heeft. Hij vraagt om een deken. De medewerker op de centrale post vertelt hem dat hij deze mag hebben, maar dat de deken weer wordt ontnomen als dit voor zijn eigen veiligheid nodig is. Hij krijgt vervolgens van de arrestantenverzorgster een scheurhemd en een deken- en lakenpakket. Nadat hij dit heeft gekregen, valt hij in slaap. Gedurende de nacht merken de arrestantenverzorgers vervolgens geen bijzonderheden meer op.

De medewerker die de centrale post bedient stelt na het einde van haar dienst – om 06.00 uur – het rapport “Sterfgevallen en pogingen tot zelfdoding” op. Dit wordt verzonden aan de Commissie van Toezicht, de eenheidsleiding, het hoofd Beveiliging, Arrestantenzorg en Transport en het ministerie van Veiligheid en Justitie.

Rechtbank Haarlem

Om 10.24 uur faxt de rechtbank Haarlem een herstel/verzuimbrieven aan de advocaat van Dolmatov. Deze standaardbrief dient als ontvangstbevestiging van het beroepschrift. Ook staat in de brief vermeld dat de gronden van het beroep nog moeten worden meegedeeld en dat een kopie van het besluit dient te worden meegezonden. Dit moet binnen vier weken na de datum van verzending van de brief gebeuren. De rechtbank Haarlem stuurt ook een brief aan de afdeling procesvertegenwoordiging van de IND, met de mededeling dat Dolmatov beroep heeft aangetekend. Het beroepschrift wordt meegezonden.

Bureau Coördinatie Vreemdelingenzaken te Den Haag

Het BCV verwerkt in het systeem TULP-Selectie de aanmelding van Dolmatov door de Vreemdelingenpolitie. Bij aanmeldingen van vreemdelingen zonder detentieverleden en waarbij geen bijzonderheden zijn gemeld, beslissen de medewerkers van BCV zelfstandig over de plaatsing. Alle aanmeldingen waarbij het M118-formulier bijzonderheden bevat, worden voorgelegd aan een selectiefunctionaris. Een selectiefunctionaris heeft twee mogelijkheden: of plaatsing op een reguliere cel of plaatsing op de Extra Zorg Afdeling (EZA).³⁴ Omdat op het betreffende M118-formulier staat vermeld dat Dolmatov suïcidaal is, valt zijn aanmelding binnen de categorie bijzondere aanmeldingen en wordt deze aan de selectiefunctionaris, in deze het Hoofd BCV, voorgelegd.

Arrestantencomplex te Dordrecht

Twee medewerkers van de Vreemdelingenpolitie komen langs bij het arrestantencomplex. Een arrestantenverzorger vertelt dat Dolmatov een zelfmoordpoging heeft gedaan en later die dag wordt overgeplaatst naar het Detentiecentrum Rotterdam.³⁵ Ook vertelt ze dat Dolmatov medicijnen gebruikt en dat ze eerder die dag een nieuwe voorraad heeft gehaald. Ze vraagt of ze over de zelfmoordpoging iets op papier moet zetten voor de medewerkers van de Vreemdelingenpolitie, zodat ze dit door kunnen geven aan het Detentiecentrum Rotterdam. De medewerkers van de Vreemdelingenpolitie geven aan al voldoende op de hoogte te zijn en geen schriftelijke informatie nodig te hebben.

Vreemdelingenpolitie te Sliedrecht

Eén van de medewerkers van de Vreemdelingenpolitie belt haar collega op het bureau te Sliedrecht om door te geven dat Dolmatov een zelfmoordpoging heeft gedaan en in een observatiecel zit. Deze collega belt hierop naar BCV, die verantwoordelijk is voor de plaatsing van vreemdelingen en zorgt voor vervoer door de Dienst Vervoer en Ondersteuning (DV&O). Ze vertelt dat Dolmatov een poging tot zelfmoord heeft gedaan. De medewerker van BCV zegt rekening te zullen houden met de informatie en merkt op

³⁴ De EZA is bedoeld voor de opvang van psychologisch kwetsbare vreemdelingen. De EZA is toegerust om ingeslotenen rust, veiligheid en extra aandacht te bieden. Ingeslotenen verblijven er in tegenstelling tot de reguliere cellen op een een-persoonscel. In de cel is geen cameratoezicht. Het oogmerk van de EZA is om ingeslotenen door extra zorg weer aan het reguliere regime te laten deelnemen.

³⁵ Vermoedelijk is, voorafgaand aan het voorleggen van de aanmelding aan de selectiefunctionaris, tussen medewerkers van het BCV, de Vreemdelingenpolitie en het arrestantencomplex contact geweest. De Inspectie VenJ heeft dit echter niet onomstotelijk vast kunnen stellen.

at in het M118-formulier ook al staat dat Dolmatov suïcidaal is. De informatie over de plaatsing op de observatiecel wordt niet doorgegeven.

Bureau Coördinatie Vreemdelingenzaken te Den Haag

Het Hoofd BCV heeft telefonisch contact met haar medewerkers. Zij hebben van de Vreemdelingenpolitie te horen gekregen dat Dolmatov op 16 januari een poging tot suicide heeft gedaan in een politiecel. Het Hoofd BCV schrijft dit op het M118-formulier. Wanneer een vreemdeling suïcidaal is, wordt deze standaard op de EZA geplaatst. Het Hoofd besluit dan ook om Dolmatov op de EZA te plaatsen en meldt aan haar medewerkers dat zij de betreffende inrichting en DV&O moeten bellen. Dit gebeurt later ook. Een medewerker van BCV maakt vervolgens een zogenoemde transportorder op. Hierop staat vermeld: “suïcidaal, heeft 16-01-2013 poging gedaan” en “bekend bij psychiatrie”. De velden “Medicatie” en “Bijzonderheden” zijn leeg. Op het document is met de hand geschreven “EZA plaatsing”. De order is om 11.03 uur naar DV&O, om 11.07 uur naar de Vreemdelingenpolitie Dordrecht en om 11.11 uur naar Detentiecentrum Rotterdam gefaxt.³⁶

Detentiecentrum Rotterdam

De bevolkingsadministratie van het Detentiecentrum Rotterdam verstuurt om 11.25 uur een e-mail met een vooraankondiging van “nieuwe inkomst”. In de e-mail is de volgende informatie opgenomen: “EZA plaatsing 16-01-2013; Dolmatov, A.; 12-09-1976; C-11; suïcidepoging op politiebureau; bekend bij psychiatrie”. De mail wordt verzonden naar de groep medische dienst, de groep psychologen, de groep receptie ingeslotenen, de groep teampost afdeling C/D en wachtcommandanten.

Een verpleegkundige belt rond 12.00 uur met de arrestantenzorg te Dordrecht om te vragen naar medische bijzonderheden. Het is de standaard werkwijze om informatie op te vragen bij de meest recente verblijfplaats van een vreemdeling, in dit geval het arrestantencomplex. Eén van de redenen om te bellen is om te controleren of de eerder toegezonden informatie (het M118-formulier en de informatie op het transportorder) correct is. Een arrestantenverzorger vertelt dat Dolmatov een suïcidepoging heeft gedaan en zorg nodig heeft. Ze spreekt met de verpleegkundige af dat ze alle informatie naar de medische dienst van het Detentiecentrum Rotterdam faxt. De arrestantenverzorger verklaart aan de Inspectie VenJ dat zij ook verteld heeft dat het volgens haar niet wenselijk is dat Dolmatov op een reguliere cel wordt geplaatst, dat Dolmatov is gezien door een forensisch arts en dat medicatie is voorgeschreven. De verpleegkundige kan zich dit echter niet herinneren.

³⁶ Deze tijdstippen staan op de fax een uur later vermeld. Vermoedelijk is de fax niet aangepast aan de wintertijd.

Arrestantencomplex te Dordrecht

De arrestantenverzorger bespreekt met de senior-arrestantenverzorger of ze een deel uit het nog niet officieel vastgestelde rapport “Sterfgevallen en pogingen tot zelfdoding” mee mag sturen naar het Detentiecentrum Rotterdam. Dit mag, waarop de arrestantenverzorger een document maakt. Het document bevat naast de medische bijzonderheden ook informatie over de wijze waarop Dolmatov zelfmoord heeft proberen te plegen. Ze verklaart dit document vervolgens per fax naar de medische dienst van het Detentiecentrum Rotterdam te hebben verzonden.³⁷

Vreemdelingenpolitie te Sliedrecht

Een medewerker van de Vreemdelingenpolitie verstuurt zowel digitaal als fysiek een overdrachtdossier naar de DT&V. Het dossier bevat het proces-verbaal van staandehouding/aanhouding/overdracht, de maatregel van inbewaringstelling, het proces-verbaal van verhoor inbewaringstelling, het dossier vreemdelingenbewaring (M118) en de melding vreemdelingenpiket. Bij bijzonderheden staat vermeld: “*Betrokkene is suïcidaal*”.

Detentiecentrum Rotterdam

De verpleegkundige overlegt, op basis van het telefoongesprek en de fax met informatie over de medicatie, met de vaste huisarts over de medicatie. Deze besluit de voorgeschreven medicatie te continueren. Wegens de medicatie wordt Dolmatov ingepland voor het huisartsensprek uur op vrijdag 18 januari. De verpleegkundige maakt vervolgens in het systeem MicroHIS aantekeningen over informatie op het M118-formulier. Hij noteert over de zelfmoordpoging in het arrestantencomplex: “*verwurgingspoging in observatiecel op politiebureau met kleding en dekenpakket*”. Tijdens de overdracht spreekt de verpleegkundige met de verpleegkundigen van de late dienst af dat één van hen naar Dolmatov “*zal kijken*”.

Dienst Vervoer en Ondersteuning

De afdeling logistiek van DV&O faxt om 14.37 uur naar de locatie Zoetermeer de planning voor de dienst van 15.00 uur tot 23.00 uur. De laatste rit betreft het vervoer van Dolmatov van het arrestantencomplex in Dordrecht naar het Detentiecentrum Rotterdam. Op het M118-formulier staat een stempel “*alleen in compartiment*” en met de hand is “*suïcidaal*” erbij geschreven.

³⁷ De Inspectie VenJ heeft dit document noch bij het arrestantencomplex, noch bij het Detentiecentrum Rotterdam aangetroffen. Wel is een fax aangetroffen met informatie over de voorgeschreven medicatie.

Detentiecentrum Rotterdam

Het afdelingshoofd van dienst leest de door de bevolkingsadministratie gestuurde e-mail. Hij maakt uit het bericht op dat er suïciderisico is. Het afdelingshoofd verklaart aan de Inspectie VenJ dat dit vaker voorkomt en een dergelijke e-mail hem niet verrast. Het is in een dergelijk geval standaard dat de medische dienst hem adviseert over de plaatsing van de vreemdeling en het toe te passen regime. Daarom verzoekt het afdelingshoofd de medische dienst om Dolmatov te spreken bij zijn aankomst.

Ook de dienstdoende psycholoog leest de aanmeldingsmail. Hij onderneemt geen actie, omdat het gebruikelijk is om de toegeleiding door een verpleegkundige af te wachten. Als Dolmatov voor 17.00 uur zal arriveren, zal hij conform protocol door de psycholoog worden gezien. Na 17.00 moet de verpleegkundige met de spoedarts overleggen. Het is mogelijk om op basis van de dan beschikbare informatie op voorhand aan te kondigen een inkomende vreemdeling te willen zien. Dit is volgens de psycholoog echter eerder uitzondering dan regel. Hij geeft geen handelingsadvies aan de verpleegkundigen.

Rond 17.30 uur bespreekt het afdelingshoofd met de wachtcommandanten dat er die dag twee bijzondere binnenkomsten zijn, waarvan Dolmatov er één is. Het afdelingshoofd vraagt de wachtcommandanten hem te waarschuwen als Dolmatov aankomt.

Arrestantencomplex te Dordrecht

Kort voor de overplaatsing naar het Detentiecentrum Rotterdam verstrekt een arrestantenverzorger rond 17.55 uur voor de laatste keer medicatie aan Dolmatov. Hij komt moeizaam omhoog en maakt een lome indruk. Desgevraagd geeft hij wel aan dat het goed gaat. Ongeveer drie kwartier later kondigt DV&O telefonisch aan dat zij Dolmatov komen ophalen. Een medewerker van de arrestantenzorg informeert DV&O hierop over Dolmatov en vertelt onder andere dat hij suïcidaal is.

Vervolgens wordt Dolmatov om 18.57 uur uitgeboekt uit het arrestantencomplex. Een andere medewerker draagt de persoonlijke bezittingen en de medicatie van Dolmatov over aan de chauffeur van DV&O.

Dienst Vervoer & Ondersteuning

DV&O vervoert Dolmatov naar het Detentiecentrum Rotterdam. DV&O krijgt een preciosazak³⁸ en een blauwe rugtas mee van het arrestantencomplex. Dolmatov is niet geboeid tijdens het vervoer.

Detentiecentrum Rotterdam

Rond 19.00 uur krijgt de medische dienst van de Receptie Ingeslotenen het verzoek om Dolmatov te beoordelen als hij aankomt. Dit in verband met de in het arrestantencomplex ondernomen poging tot zelfmoord. Dolmatov arriveert om 19.33 uur bij de Receptie Ingeslotenen. De wachtcommandant stelt het afdelingshoofd hiervan op de hoogte en vertelt dat er weinig met Dolmatov aan de hand lijkt te zijn. Hij komt over als een rustig persoon. Het dienstdoend afdelingshoofd geeft de wachtcommandant vervolgens opdracht om de verpleegkundige van de medische dienst te waarschuwen om Dolmatov te beoordelen. Het afdelingshoofd verklaart aan de Inspectie VenJ dat er volgens hem twee mogelijke uitkomsten zijn van deze beoordeling: Dolmatov wordt op de voor hem gereserveerde cel op de EZA-afdeling geplaatst of in een observatiecel.

De Receptie Ingeslotenen belt de verpleegkundige om te melden dat Dolmatov is gearriveerd. Deze verpleegkundige heeft het M118-formulier en de interne e-mail over Dolmatov gelezen. Hij moet hierdoor weten van de suicidepoging in de politiecel, dat Dolmatov bekend is bij de psychiatrie, dat Dolmatov medicatie gebruikt en dat er een EZA-indicatie is. Hij vraagt een collega, die op dat moment geen andere werkzaamheden heeft, om met hem mee te gaan. Deze verpleegkundige weet uitsluitend dat Dolmatov een suicidepoging heeft gedaan op het politiebureau. Terwijl ze naar de Receptie Ingeslotenen lopen, bespreken ze dat ze Dolmatov willen vragen of hij last heeft van zijn strottenhoofd, of hij pijn heeft en of hij nog suïcidaal is. Onder begeleiding van een detentietoezichthouder hebben twee verpleegkundigen een gesprek met Dolmatov in een kamer bij de Receptie Ingeslotenen. Eén van de verpleegkundigen onderzoekt aan het begin van het gesprek de hals van Dolmatov. Hij treft hier geen bijzonderheden aan. Dolmatov vertelt verschillende keren dat hij grote problemen zal krijgen met de politie in Rusland. Dit is ook de reden waarom hij een suicidepoging heeft ondernomen. Dolmatov verklaart stellig aan de verpleegkundigen dat hij inmiddels niet langer suïcidaal is en zichzelf niets aan zal doen. Dolmatov vraagt nog of hij mag roken. Dit mag van de verpleegkundigen als hij op zijn eigen cel is.

³⁸ Een preciosazak is een te verzegelen plastic zak, waarin waardepapieren en waardevolle goederen van justitiabelen worden opgeborgen.

De verpleegkundigen verklaren aan de Inspectie VenJ en de IGZ dat het gesprek oriënterend en observerend van aard was. Het doel was om op basis van de summier voorinformatie een eerste, globale screening te doen gericht op het inschatten van suïcidaliteit en om te beoordelen of Dolmatov op dat moment hulp nodig had. Het gehele gesprek verliep in de Engelse taal. Dolmatov kon dit volgens de verpleegkundigen goed verstaan en spreken. Er is geen gebruik gemaakt van een tolk.

Op basis van het gesprek en de indruk die hij maakt, concludeert één van de verpleegkundigen dat er geen aanleiding is om Dolmatov in een observatiecel te plaatsen. De ander meent dat Dolmatov geen kenmerken van suïcidaal gedrag vertoont. Ze zien geen reden om verder actie te ondernemen, zoals het inschakelen van een spoedarts of te adviseren om Dolmatov in een observatiecel te plaatsen. Ook geven ze aan de detentietoezichthouders van afdeling C geen bijzondere instructies mee. In geval van (vermoeden van) suïcidaliteit of suïcidepogingen in het verleden moeten medewerkers van de medische dienst het protocol 'hulpverlening bij psychische klachten' volgen. Dit protocol bepaalt dat – als een vreemdeling na 17.00 uur wordt aangeleverd – de verpleegkundige met de huisarts, de psycholoog of de spoedarts moet overleggen over de beoordeling van het suïciderisico. Dit is in dit geval niet gebeurd.

De verpleegkundigen geven aan de wachtcommandant door dat Dolmatov naar de EZA – afdeling C – kan verhuizen. Het afdelingshoofd neemt dit advies vervolgens over. Het afdelingshoofd verklaart desgevraagd dat er geen indicaties waren om Dolmatov op de urencontrolelijst te vermelden. Ingeslotenen die op deze lijst staan worden elk uur visueel gecontroleerd. Zowel het afdelingshoofd als de verpleegkundigen kunnen een ingesloten op deze lijst vermelden. Dit gebeurt vaak pas nadat het eerst besproken is in een teamoverleg.

Een medewerker van de Receptie Ingeslotenen voert na de beoordeling door de verpleegkundigen een standaardintake uit. Dolmatov is volgens de medewerker aanvankelijk erg nerveus, warrig en een beetje bang. Hij spreekt gebrekkig Nederlands en behoorlijk goed Engels. Dolmatov zegt bang te zijn dat hij direct terug moet naar Rusland en verklaart dan veel problemen te krijgen. De medewerker zegt niet te weten wanneer hij terug moet naar Rusland, maar dat dit in ieder geval niet dezelfde dag nog zal zijn.

Dolmatov krijgt zijn door DV&O uit het arrestantencomplex meegenomen persoonlijke bezittingen terug, waaronder ook een pen en een notitieboekje. Dolmatov zoekt in de preciosazak, die verder vol papieren zit. Hij stopt de spullen in zijn zakken. Hierbij zit ook een kaartje van zijn

advocaat. Dolmatov vertelt meerdere keren dat hij erg graag zijn advocaat en zijn moeder wil bellen.

Gedurende het gesprek wordt Dolmatov steeds rustiger en maakt hij een steeds normalere indruk op de medewerker. Hij luistert aandachtig, is erg beleefd en excuseert zich bij elke vraag die hij stelt. De medewerker probeert hem gerust te stellen door verschillende organisaties en mensen op te noemen die hem de komende dagen kunnen helpen, zoals de DT&V en zijn advocaat. Dolmatov schrijft enkele nummers – waaronder dat van zijn moeder – over uit het geheugen van zijn mobiele telefoon, zodat hij dit nummer kan bellen als hij in zijn cel zit. Bij de intake worden standaard documenten uitgereikt, zoals de algemene informatie over het Detentiecentrum. Dolmatov zegt graag de Nederlandse versies mee te krijgen.

Dolmatov maakt zich tijdens het gesprek druk om zijn kapsel. Hij heeft een deel weggeschoren en wil een schaar of een scheermesje om dit bij te werken. De medewerker van de Receptie Ingeslotenen vertelt hem dat hij dit kan krijgen als hij op de afdeling is. Ze zegt dat hij beter tot de volgende dag kan wachten, omdat hij het dan met een tondeuse kan doen.

Dolmatov krijgt een standaardpakket voor nieuwe bewoners. Hierin zitten lakens, dekens, handdoeken, een washandje, een dweil, een vaatdoek, slippers, een koptelefoon en een magnetronmaaltijd. Vervolgens koopt Dolmatov sigaretten bij de automaat op de Receptie Ingeslotenen. In totaal duurt de intake een half uur. De medewerker verklaart in het interview met de Inspectie VenJ dat dit normaal sneller gaat. Omdat Dolmatov een beleefde en aardige indruk maakt, neemt zij nu meer tijd om Dolmatov te kalmeren.

Na afloop van de intake begeleiden twee detentietoezichthouders Dolmatov van de Receptie Ingeslotenen naar de aan hem toegewezen cel op afdeling C, de Extra Zorg Afdeling. Zij proberen Dolmatov met een gerust gevoel naar zijn cel te brengen door een praatje te maken en te vragen hoe het met hem gaat. Wanneer Dolmatov bij zijn cel aankomt, vraagt hij nadrukkelijk en vaak hoe de telefoon op de cel werkt. Hij wil hierbij alle uitgelegde stappen eerst zelf uitvoeren. Hierdoor duurt de uitleg relatief lang. Dolmatov zegt tegen de detentietoezichthouders dat hij wil bellen met zijn moeder. De detentietoezichthouders leggen ook uit hoe de intercom werkt en welke mogelijkheden er verder zijn in de cel. Hier is Dolmatov echter veel minder in geïnteresseerd. Ze vertellen aan Dolmatov dat alles de volgende ochtend

om 08.00 uur nogmaals uitgelegd zal worden. Dolmatov maakt een beleefde en rustige indruk. Hij wordt om 21.02 uur in cel C-11 geplaatst.³⁹

Dolmatov ontvangt op de afdeling een standaardpakket, met daarin onder andere een scheermesje, een kleine hoeveelheid koffie, melk en suiker. In zijn cel ligt in één van de kasten onder andere een waszak.

Rond 21.15 uur krijgt Dolmatov van de medische dienst de door de huisarts voorgeschreven medicatie. Op dat moment is Dolmatov in gesprek met detentietoezichthouders over zijn eten. Hij zegt die dag niet veel gegeten te hebben en graag wat te willen eten. De verpleegkundige ziet dat Dolmatov emotioneel is, waarop hij hem gerust probeert te stellen. Dolmatov vraagt aan de verpleegkundige of hij van de medicatie gaat slapen, want hij wil nog eten en vervolgens zijn moeder bellen. De verpleegkundige legt uit dat hij niet gaat slapen van de medicijnen, maar er wel rustiger van wordt. Hierop neemt Dolmatov de tabletten in. De verpleegkundige verlaat vervolgens de cel.

Om 21.36 uur probeert Dolmatov vanuit zijn cel met behulp van de aan hem uitgereikte IOLAN-kaart⁴⁰ zijn advocaat te bellen. Er komt geen verbinding tot stand, omdat de telefoonlijn van de advocaat bezet is.⁴¹

Donderdag 17 januari 2013 – overlijden

Detentiecentrum Rotterdam

Om 00.30 uur doet Dolmatov vanuit zijn cel een oproep aan de teampost. Omdat de detentietoezichthouders van afdeling C/D bezig zijn met de BHV-ronde, verzoekt de centrale post een detentietoezichthouder van afdeling G/H naar de cel te gaan. De detentietoezichthouder voert via het open luik in de celdeur in het Engels en Nederlands een gesprek met Dolmatov. Ook communiceren ze via gebaren. Dolmatov maakt duidelijk dat hij met zijn IOLAN-kaart niet kan bellen. Ook zegt hij dat hij het koud

³⁹ De cellen in het Detentiecentrum Rotterdam voldoen aan de geldende ministeriële voorschriften en zijn ruim qua opzet (14 vierkante meter). In iedere cel staat een stapelbed, een tafel met twee stoelen en een doucheruimte (douche, wastafel en wc) die is afgeschermd van de rest van de cel. Daarnaast is er per cel een tv, magnetron, waterkoker en koelkast. Het raam in de cel bevat geen tralies omdat de ruit is gemaakt van veiligheidsglas. (Inspectierapport Doorlichting Detentiecentrum Rotterdam, Inspectie voor de Sanctietoepassing, Januari 2012)

⁴⁰ Ingeslotenen kunnen met behulp van deze kaart onder andere zelfstandig gecontroleerd bellen en winkelbestellingen doen. De kaart wordt ook gebruikt om het licht aan en uit te doen.

⁴¹ Dit blijkt uit de uitdraai van de geregistreerde handelingen die Dolmatov met zijn IOLAN-kaart heeft uitgevoerd.

heeft. Omdat de cellen vloerverwarming hebben en dit centraal wordt geregeld, kan de detentietoezichthouder hier niets aan veranderen. Hij legt dit uit en raadt Dolmatov, die een t-shirt draagt, aan zijn dekens te gebruiken. Dolmatov laat tijdens dit gesprek aan de detentietoezichthouder zien dat hij zijn hoofdhaar heeft afgeschoren.

De detentietoezichthouder neemt de IOLAN-kaart van Dolmatov mee naar de Receptie Ingeslotenen, waar deze om 00.38 uur wordt gedeblokkeerd. Vervolgens brengt hij de IOLAN-kaart weer terug. Hier probeert de detentietoezichthouder vijf à tien minuten aan Dolmatov uit te leggen hoe hij met de IOLAN-kaart kan bellen. Dolmatov probeert het en bevestigt uiteindelijk dat de telefoon contact maakt.⁴² Hierop sluit de detentietoezichthouder het luik en geeft hij aan zijn collega's van afdeling C/D door dat de IOLAN-kaart van Dolmatov is gedeblokkeerd en dat Dolmatov het koud had. De detentietoezichthouder verklaart aan de Inspectie VenJ dat Dolmatov een verwarde indruk maakte. Hierdoor duurde het langer dan normaal om uit te leggen hoe de telefoon werkt.

Om 01.56 uur is voor de laatste keer zichtbaar dat Dolmatov een activiteit doet met zijn IOLAN-kaart. Het is niet te herleiden welke handeling hij verricht. Wel is uit te sluiten dat hij belt. Mogelijk doet hij het licht aan of uit.

Na 07.00 uur voert een detentietoezichthouder van afdeling C/D de ochtendtelling uit op afdeling C. Dit doet hij door via de luikjes in de cellen te kijken. Als hij bij cel C-11 aankomt en door het luikje kijkt, constateert hij dat niemand in het zicht is. De detentietoezichthouder gaat daarop direct terug naar de teampost en belt de wachtcommandant. Het is dan 07.10 uur. De wachtcommandant vertrekt samen met een collega-wachtcommandant naar cel C-11.

Als ze bij de cel aankomen ziet één van de wachtcommandanten op het naambordje naast de cel dat het om de cel van Dolmatov gaat. Zij heeft bij de briefing die ochtend gehoord dat hij eerder een zelfmoordpoging had gedaan op het politiebureau. De wachtcommandant roept Dolmatov aan, maar krijgt geen reactie. Ook de andere doet dit, maar wederom volgt geen reactie. Om 07.12 uur opent één van de wachtcommandanten de celdeur, waarna de andere wachtcommandant de cel betreedt. Hij ziet Dolmatov niet in zijn bed liggen. De wachtcommandant besluit de deur naar de

⁴² Uit IOLAN-gegevens blijkt dat er op dat moment geen verbinding tot stand is gekomen.

doucheruimte te openen, omdat hij uit ervaring weet dat ingeslotenen soms niets horen door het geluid van stromend water of zich in deze ruimte verstoppen. Als hij de deur opent ziet hij echter dat Dolmatov zichzelf met behulp van het koord van de waszak – die standaard in de cel aanwezig is – heeft verhangen. De wachtcommandant start samen met collega's direct met de reanimatie, terwijl de andere wachtcommandant 112 laat bellen.

Gemeenschappelijke Meldkamer te Rotterdam

De Gemeenschappelijke Meldkamer te Rotterdam ontvangt hierop om 07.19 uur twee 112-meldingen. Vrijwel direct wordt het Mobiel Medisch Team (MMT) ingezet. Het MMT is gestationeerd op "Rotterdam – The Hague Airport" en bevindt zich dus in de directe nabijheid van het Detentiecentrum Rotterdam. Kort daarna wordt ook een ambulance gealarmeerd.

Detentiecentrum Rotterdam

Rond 07.25 uur is het MMT ter plaatse, waarop het medisch personeel de reanimatie overneemt. De wachtcommandant en detentietoezichthouders blijven hen ondersteunen. Om 07.33 uur arriveert de gealarmeerde ambulance. Ook zijn medewerkers van de Nationale Politie gearriveerd. Uiteindelijk besluit het medisch personeel om met de reanimatie te stoppen. De arts van het MMT stelt om 07.45 uur vast dat Dolmatov is overleden. De medewerkers van de Nationale Politie wijzen de cel aan als plaats delict en zetten deze af. Om 07.50 uur arriveren medewerkers van de Koninklijke Marechaussee (KMar). Zij alarmeren om 07.55 uur de forensische opsporingsdienst en de schouwarts.

Dienst Terugkeer en Vertrek op locatie Detentiecentrum Rotterdam

De regievoerder vertrek van DT&V verstuurt om 11.43 uur per e-mail een brief aan de Vreemdelingenpolitie met daarin de mededeling dat het digitale overdrachtsdossier over Dolmatov op 16 januari is ontvangen.

Detentiecentrum Rotterdam

Het Detentiecentrum Rotterdam werkt met verschillende geestelijke verzorgers, waaronder een Russisch-orthodoxe priester. Deze is – zoals vrijwel elke donderdag – aanwezig voor een dienst. Na afloop van de dienst spreekt een andere geestelijke verzorger hem aan en vertelt hij hem dat een Rus zelfmoord heeft gepleegd. In de cel is een afscheidsbrief gevonden. Hij vraagt aan de Russisch-orthodoxe priester of hij mee wil komen. Rond 12.00 uur lopen zij naar afdeling C. Daar treffen zij de KMar, detentietoezichthouders en leden van de directie. Een medewerker van de KMar laat een kopie van het paspoort zien. De Russisch-orthodoxe priester herkent deze

persoon op de foto als Alexander, één van de bezoekers van zijn diensten in de Russisch-orthodoxe kerk.⁴³

Op de tafel in de cel van Dolmatov is een afscheidsbrief aangetroffen. Aan de priester wordt gevraagd deze te vertalen. Dit probeert hij, maar het is gezien het slordige handschrift en de soms onduidelijke formuleringen niet eenvoudig. In de brief staat onder andere vermeld dat Dolmatov wil dat zijn lichaam terug naar Rusland gaat. De priester adviseert daarom om contact op te nemen met de Russische autoriteiten. Een medewerker van de KMar vraagt of de priester het lichaam wil identificeren. Dit doet de priester. Hij bevestigt wederom dat het Alexander is.

Het lichaam van Dolmatov wordt om 13.30 uur, na controle door een schouwarts, vrijgegeven. Deze maakt de formele akte van overlijden op. Nadat de forensische opsporingsdienst klaar is wordt de cel vrijgegeven door de KMar.

De regievoerder van de DT&V informeert – na overleg met DJI – de advocaat van Dolmatov en de HOVJ die Dolmatov in vreemdelingenbewaring heeft gesteld. De IND heeft de gegevens van de advocaat van Dolmatov beschikbaar gesteld. De medewerker Laissez-Passer van de DT&V, verantwoordelijk voor het contact met de Russische autoriteiten, informeert het Russische consulaat in Den Haag over het overlijden van Dolmatov en geeft de contactgegevens van zijn moeder door.

Overbrenging lichaam Dolmatov naar Rusland

Op zaterdag 2 februari wordt het lichaam van Dolmatov overgebracht naar Rusland, waar hij op woensdag 6 februari wordt begraven in Korolyov, nabij Moskou.

Doodsoorzaak

Op 21 maart 2013 komt het Nederlands Forensisch Instituut met de definitieve uitslag van de sectie. De oorzaak van het overlijden van Dolmatov is verhangen. Uit het toxicologisch en neuropathologisch onderzoek zijn geen nadere bijzonderheden naar voren gekomen.

⁴³ Dolmatov is hier in de periode eind augustus – medio december 2012 verschillende keren geweest. De priester is tot dan toe niet op de hoogte van zijn achternaam.

3 Analyse

In dit hoofdstuk gaat de Inspectie VenJ nader in op de onderzoeksvraag. Deze luidt:

“Is zorgvuldig gehandeld door de overheid bij het in bewaring stellen van betrokkene, en gedurende de periode dat betrokkene in vreemdelingenbewaring verbleef? Dit omvat ook de handelwijze en alertheid van de verschillende ketenpartners betreffende de eerdere medische toestand van betrokkene, alsmede de overdracht van relevante informatie rondom de toestand van betrokkene tussen deze ketenpartners.”

Deze vraag valt in vier delen uiteen en leidt voor de Inspectie tot de volgende vier onderwerpen die achtereenvolgens in dit hoofdstuk aan de orde komen:

1. het zorgvuldig handelen van de Nederlandse overheid bij de insluiting. Hierbij kijkt de Inspectie naar de rechtmatigheid van de inbewaringstelling en de verleende rechtsbijstand;
2. het zorgvuldig handelen van de Nederlandse overheid gedurende detentie. Naast het verblijf in vreemdelingenbewaring voegt de Inspectie hier het verblijf in het arrestantencomplex op basis van de sociale insluiting aan toe;
3. de handelwijze en alertheid van ketenpartners ten aanzien van de medische toestand van Dolmatov. De IGZ kijkt of er verantwoorde zorg is verleend;
4. de overdracht van relevante informatie. Hierbij wordt zowel naar de overdracht van medische als andere relevante informatie gekeken.

3.1 Zorgvuldig handelen van de Nederlandse overheid bij de insluiting

3.1.1 Rechtmatigheid van de insluiting

Insluiting op grond van artikel 3 van de Politiewet 2012

Dolmatov wordt formeel op twee momenten ingesloten: op zondag 13 januari en op maandag 14 januari. Op zondag 13 januari wordt Dolmatov door medewerkers van de surveillancedienst van de Hoeksche Waard ingesloten op grond van artikel 3 van de Politiewet 2012. Zij baseren zich op informatie die zij ontvangen van de beveiliging van het asielzoekerscentrum in 's-Gravendeel, die al voor de komst van de politie geconfronteerd zijn met het afwijkende gedrag van Dolmatov, en informatie van een centralist van de Gemeenschappelijke Meldkamer, die door Dolmatov is gebeld en een warrig gesprek met hem heeft gevoerd. Deze informatie wordt

aangevuld met hun eigen waarneming: Dolmatov maakt een verwarde en wankele indruk en is kennelijk onder invloed van alcohol. Daarnaast dreigt hij zichzelf iets aan te doen en heeft hij hiertoe op zijn minst al voorbereidingshandelingen gedaan. Het oogmerk van de insluiting is Dolmatov tegen zichzelf in bescherming te nemen om zo risico's voor zichzelf en zijn omgeving te beperken.

Insluiting op grond van artikel 59 van de Vreemdelingenwet 2000

Dolmatov wordt op maandag 14 januari voor de tweede maal ingesloten, ditmaal door de Vreemdelingenpolitie op grond van artikel 59 van de Vreemdelingenwet 2000. Hij verblijft dan nog steeds op het arrestantencomplex. De Vreemdelingenpolitie sluit hem in, omdat hen bekend is dat Dolmatov sinds zondag 13 januari onrechtmatig in Nederland verblijft en dus verwijderbaar is. De Vreemdelingenpolitie baseert zich hierbij primair op de informatie in het politiesysteem PSH-V. Dit systeem wordt gevoed door de BVV. Deze voorziening haalt op zijn beurt informatie op uit INDiGO, het systeem van de IND. INDiGO fungeert als het bronsysteem voor informatie over de verblijfstitel van vreemdelingen.

In INDiGO vindt op zondag 13 januari een automatische wijziging plaats, waardoor Dolmatov volgens het systeem niet (meer) rechtmatig in Nederland verblijft. Omdat de advocaat van Dolmatov op vrijdag 11 januari tijdig beroep heeft aangetekend, is deze wijziging onjuist. Een vreemdeling die tijdig beroep heeft ingesteld tegen een negatieve beschikking in de verlengde asielpcedure, mag de behandeling van dit beroep in Nederland afwachten en is derhalve niet verwijderbaar.

De automatische wijziging in INDiGO vindt die zondag plaats, omdat de IND heeft nagelaten om in INDiGO aan te vinken dat een ingesteld beroep opschortende werking heeft. Dit had wel gemoeten. Door dit vinkje wordt een "extra" periode van twee weken gegeneerd. Deze periode is in het systeem geprogrammeerd om te voorkomen dat beroepschriften die tijdig bij het CIV binnenkomen, maar later de IND bereiken, onterecht leiden tot het aanpassen van de verwijderbaarheidstitel van een vreemdeling. De Inspectie VenJ stelt vast dat dit in het geval van Dolmatov niet is gebeurd, en dat dit sinds medio 2011 ook in andere gevallen moet zijn voorgekomen. De Inspectie constateert dat de verwijderbaarheidstitel van een vreemdeling zonder tussenkomst van – en inhoudelijke beoordeling door – een medewerker van de IND gewijzigd kan worden.

De automatische wijziging in INDiGO is niet de enige tekortkoming bij de besluitvorming om Dolmatov in te sluiten. Ook de wijze waarop het beroepschrift van de advocaat naar de IND wordt doorgeleid, en meer

specifiek de tijd die dit kost, bemoeilijkt een accurate informatiepositie van de IND en daarmee van de vreemdelingenketen. De advocaat van Dolmatov faxt het beroep op vrijdag 11 januari, na kantoortijd, naar het CIV. Het CIV is niet aangesloten op de BVV, noch op enig ander informatiesysteem dat binnen de vreemdelingenketen wordt gebruikt. Het beroep wordt maandag 14 januari vroeg in de middag handmatig door het CIV verwerkt en laat in de middag naar de IND gefaxt. Op 15 januari – vier dagen na 11 januari – wordt het beroepschrift in INDiGO verwerkt. Later diezelfde dag wordt overigens ook de maatregel van inbewaringstelling van Dolmatov ingevoerd.

Het in INDiGO verwerken van het beroepschrift leidt niet tot het – al dan niet automatisch – aanpassen van de verblijfstitel van Dolmatov. Dolmatov blijft verwijderbaar. INDiGO signaleert ook geen verband tussen de ingevoerde maatregel van bewaring en het beroepschrift in de asielprocedure. Deze verbanden worden evenmin geconstateerd door medewerkers van de IND. Volgens de IND zal dit binnen de IND pas worden geconstateerd als een procesvertegenwoordiger het bewaringsdossier onder ogen krijgt. Uiteindelijk blijkt dat ten tijde van het onderzoek INDiGO en alle door INDiGO gevoede systemen nog altijd aangeven dat Dolmatov onrechtmatig in Nederland verblijft en verwijderbaar is.

Tijdens het onderzoek blijkt dat de partners in de vreemdelingenketen ervan op de hoogte zijn dat hun informatiesystemen niet altijd accuraat op elkaar aansluiten en dat de informatie in die systemen (mede daardoor) niet altijd actueel is. Zo loopt de informatie in de BVV vrijwel altijd achter op de informatie in INDiGO, omdat de informatie één keer per dag van INDiGO naar de BVV wordt gemigreerd. Respondenten geven aan dat de informatie in BVV regelmatig meer dan één dag achterloopt. De Vreemdelingenpolitie neemt daarom altijd contact op met de IND-ketenlijn, omdat de medewerkers hiervan rechtstreeks in INDiGO kunnen kijken. Omdat het beroepschrift op 14 januari nog niet in INDiGO is verwerkt, kan de IND-ketenlijn op die dag ook niet over deze informatie beschikken. De medewerkers van de IND-ketenlijn signaleren bij de inzage in INDiGO niet dat de termijn voor de opschortende werking van het rechtsmiddel in het geval van Dolmatov niet is geregistreerd en dat de informatie over zijn verwijderbaarheid dus niet klopt.⁴⁴

De Vreemdelingenpolitie doet voor de zekerheid per e-mail tevens navraag bij de DT&V, die echter van dezelfde informatie in BVV uitgaat. Uit het handelen van de Vreemdelingenpolitie maakt de Inspectie VenJ op dat zij

⁴⁴ Zie voor een overzicht van de verwerking van het beroepschrift Dolmatov in IND-systemen, bijlage 4.

beseffen dat Dolmatov pas zeer recent als verwijderbaar staat geregistreerd en dat extra zorgvuldigheid nodig is. Ook de DT&V refereert hier in het mailcontact impliciet aan. Dit besef – gekoppeld aan de wetenschap dat de informatie in de beschikbare systemen lang niet altijd actueel is en dat advocaten vaak pas op het laatste moment beroep aantekenen – vormt voor de betrokken ketenpartners (IND, Vreemdelingenpolitie en DT&V) geen aanleiding om op een later moment te controleren of de verblijfs- en verwijderbaarheidstitel van Dolmatov mogelijk is gewijzigd. Zij zien dit ook niet als hun verantwoordelijkheid. De mogelijkheid om te signaleren dat de insluiting mogelijk onterecht is, ligt volgens de betrokkenen vanaf dat moment bij de IND en bij Dolmatov zelf.

Dit leidt tot een nieuw probleem: Dolmatov is zelf niet op de hoogte van het ingestelde beroep. Ondanks verschillende pogingen van zijn advocaat om hem te bereiken, is er sinds 15 november 2012 geen contact meer geweest. De advocaat heeft in het belang van zijn cliënt desondanks toch beroep aangetekend. Wanneer de Vreemdelingenpolitie aan Dolmatov vraagt of hij beroep heeft aangetekend, weet Dolmatov niet dat dit gebeurd is. Hij antwoordt ‘geen tijd’ te hebben gehad om dit te doen.

3.1.2 *Het verlenen van rechtsbijstand*

De Vreemdelingenpolitie heeft Dolmatov, voorafgaande aan zijn inbewaringstelling, rechtsbijstand geboden door eigenstandig – via de Raad voor Rechtsbijstand – een piketadvocaat voor vreemdelingenzaken in te schakelen. Hierover is geen contact geweest tussen de Vreemdelingenpolitie en Dolmatov zelf. Omdat dit contact niet heeft plaatsgevonden, heeft Dolmatov geen gebruik kunnen maken van de mogelijkheid om een voorkeursadvocaat te noemen. De Vreemdelingenpolitie heeft – zoals uit de melding aan het vreemdelingenpiket blijkt – voor Dolmatov besloten dat hij geen voorkeur heeft voor een raadsman. De Vreemdelingenpolitie handelt hierbij niet conform artikel 4.18 van het Vreemdelingenbesluit en artikel 3.7 van de Vreemdelingencirculaire 2000 (A). Volgens het Vreemdelingenbesluit wordt aan een vreemdeling *“tijdig mededeling gedaan van de hem toekomende bevoegdheid zich bij het verhoor te doen bijstaan door een raadsman”*. In de Vreemdelingencirculaire wordt hieraan toegevoegd dat dit een raadsman kan zijn naar de keuze van de vreemdeling.

Piketadvocaat

Voorafgaande aan zijn inbewaringstelling heeft Dolmatov met de opgekomen piketadvocaat gesproken. De piketadvocaat heeft achteraf aan de Inspectie aangegeven niet op de hoogte te zijn geweest van het voornemen van de Vreemdelingenpolitie om Dolmatov in vreemdelingenbewaring te stellen en ook niet te weten dat er sprake is geweest van een gehoor daartoe. De piketadvocaat heeft na het gesprek met Dolmatov het arrestantencomplex verlaten en verdere stappen van de Vreemdelingenpolitie en/of de IND afgewacht. Hij heeft niet actief contact gezocht met de Vreemdelingenpolitie, de IND of de asieladvocaat van Dolmatov.

Gehoor

Dolmatov is vervolgens bij het gehoor door de Vreemdelingenpolitie niet bijgestaan door een (piket)advocaat. Hoewel de Vreemdelingenpolitie de piketadvocaat zelf heeft ingeschakeld en op de hoogte was van de aanwezigheid van de piketadvocaat in het arrestantencomplex direct voorafgaand aan het gehoor, is de piketadvocaat niet actief bij het gehoor betrokken. De Vreemdelingenpolitie heeft de piketadvocaat na het gehoor ook niet actief geïnformeerd over de inbewaringstelling van Dolmatov. Wel zijn kopieën van de maatregel tot inbewaringstelling en het proces-verbaal van gehoor voor de piketadvocaat op het arrestantencomplex achtergelaten.

Proces-verbaal

In het onder ambtseed opgemaakte proces-verbaal vermeldt de HOvJ dat de advocaat niet tijdig heeft gereageerd op de piketmelding en daarom niet aanwezig is bij het gehoor. Daarnaast vermeldt hij telefonisch aan Dolmatov te hebben meegedeeld dat deze zich bij het gehoor kan laten bijstaan door een raadsman en dat Dolmatov heeft aangegeven van deze mogelijkheid gebruik te willen maken. Uit de verklaringen van de Vreemdelingenpolitie aan de Inspectie blijkt dat de HOvJ verkeerde bullits heeft aangevinkt, waardoor een tekst is gegenereerd die feitelijk onjuist is en niet overeenkomt met hetgeen werkelijk heeft plaatsgevonden.

3.2 Zorgvuldig handelen van de Nederlandse overheid gedurende detentie

In dit onderdeel analyseert en beoordeelt de Inspectie achtereenvolgens het handelen van overheidsfunctionarissen die betrokken zijn bij het verblijf in het arrestantencomplex te Dordrecht en het verblijf in het Detentiecentrum Rotterdam. In de analyse van het verblijf in het Detentiecentrum Rotterdam

wordt het handelen door medewerkers van de medische dienst buiten beschouwing gelaten, omdat dit al onderdeel is van de analyse van de aan Dolmatov verleende medische zorg (zie 3.3).

3.2.1 *Verblijf in arrestantencomplex Dordrecht*

Intake

Op 13 januari omstreeks 21.00 uur wordt Dolmatov door de medewerkers van de surveillancedienst overgedragen aan de arrestantenverzorgers in het arrestantencomplex te Dordrecht. Vervolgens volgt de standaard intake-procedure. Dolmatov wordt ingesloten in een reguliere cel. Omdat Dolmatov een besonken indruk maakt vullen de arrestantenverzorgers, conform richtlijn, de checklist intoxicatie-zorggegevens in. De uitkomst hiervan is dat voor de intoxicatie geen arts gewaarschuwd hoeft te worden.

De Inspectie constateert dat het interne handboek van het arrestantencomplex voorschrijft dat een forensisch arts wel moet worden ingeschakeld als een arrestant suïcidaal is en als een arrestant door de crisisdienst beoordeeld moet worden. In het geval van Dolmatov was hier bij zijn aankomst op 13 januari sprake van. De Inspectie constateert echter dat de informatie over de suïcidale uitlatingen en gestes van Dolmatov door de medewerkers van de surveillancedienst niet expliciet is gedeeld met de arrestantenverzorgers, en daarom niet bij hun bekend was. Wel was bekend dat Dolmatov door een crisisdienst beoordeeld moest worden. Om deze reden had een forensisch arts moeten worden ingeschakeld.

Beoordeling crisisdienst

De beoordeling door de crisisdienst laat lange tijd op zich wachten. Hier blijkt sprake te zijn geweest van miscommunicatie: de medewerkers van de surveillancedienst (en daardoor ook de arrestantenverzorgers) dachten dat de crisisdienst op 13 januari door het GC A was ingeschakeld, het GC A dacht dat de medewerkers van de surveillancedienst juist de crisisdienst in zouden schakelen. Toen de forensisch arts op 14 januari bij de GGZ-instelling informeerde wanneer de crisisdienst zou komen, werd dan ook duidelijk dat deze nog niet eerder was ingeschakeld. Dit is hierop alsnog gebeurd. Wanneer de crisisdienst Dolmatov heeft beoordeeld, stelt zij dat Dolmatov niet gedwongen hoeft te worden opgenomen en terug kan naar het AZC. De Chef van Dienst van het arrestantencomplex draagt hierop proactief zorg voor vervoer voor Dolmatov.

Medicatie

In de avond van 15 januari constateert een arrestantenverzorger dat Dolmatov erg trilt. Hij vermoedt dat Dolmatov last heeft van ontwenningverschijnselen. Dolmatov bevestigt dat hij veel heeft gedronken. Hierop wordt de forensisch arts ingeschakeld, die Dolmatov vervolgens medicatie voorschrijft. Dit wordt tijdens het verblijf van Dolmatov op de voorgeschreven tijden aan hem verstrekt. Ook wordt gecontroleerd of Dolmatov zijn medicatie inneemt.

Plaatsing in observatiecel

Als de Vreemdelingenpolitie na de beoordeling door de crisisdienst verneemt dat Dolmatov niet gedwongen hoeft te worden opgenomen, wordt Dolmatov door de Vreemdelingenpolitie overgenomen. De Vreemdelingenpolitie informeert hierbij niet naar de bevindingen van de crisisdienst. De Chef van Dienst van het arrestantencomplex besluit Dolmatov in een observatiecel te plaatsen. Hij besluit hiertoe, omdat hij door de medewerkers van de crisisdienst op de hoogte is gesteld van de eerdere suïcidale uitlatingen en gestes van Dolmatov en omdat Dolmatov net heeft vernomen dat hij mogelijk uitgezet zal worden.

Mogelijkheid tot bellen

In de ochtend van 15 januari is door Vreemdelingenpolitie aan Dolmatov toegezegd dat hij mag bellen. Dit wordt ook doorgegeven aan de begeleidende arrestantenverzorger. Uit het onderzoek blijkt echter dat Dolmatov van deze mogelijkheid geen gebruik heeft kunnen maken. Hierbij speelt de werkdruk een rol: het laten bellen heeft geen prioriteit voor de arrestantenverzorger. De Inspectie constateert daarnaast dat binnen het arrestantencomplex onvoldoende bekend is dat personen die in vreemdelingenbewaring zijn gesteld onder een ander regime vallen dan andere ingesloten. Zo mogen zij vaker bellen. Uit de interviews blijkt dat arrestantenverzorger niet altijd op de hoogte zijn van dit onderscheid. Hetzelfde geldt voor de mogelijkheid om naar het buitenland te bellen: volgens de een kan dit wel, volgens de ander kan dit niet. Uit het onderzoek blijkt dat dit wel mogelijk is.

Suïcidepoging in de observatiecel

Dolmatov onderneemt op 15 januari, rond 22.45 uur, een suïcidepoging. Omdat de beelden vanuit de observatiecel continu worden bekeken, kan de centrale post direct arrestantenverzorger waarschuwen. Zij grijpen tijdig in. De voorbereidende handelingen voor deze poging zijn niet waargenomen door de centrale post. Dolmatov heeft deze handelingen grotendeels liggend onder de dekens verricht, waardoor het nauwelijks zichtbaar was. Daarnaast vond op dat moment een wisseling van de wacht plaats en was er

een andere ingeslotene die op dat moment veel aandacht van de centrale post nodig had.

Na de suïcidepoging worden de voorwerpen, die mogelijk een gevaar vormen voor de eigen veiligheid van Dolmatov, uit de cel verwijderd. Als hij is gekalmeerd, het koud heeft en in de ogen van de centrale post geen gevaar meer voor zichzelf vormt, krijgt hij een scheurhemd en een deken- en lakenpakket. Hoewel het interne handboek van het arrestantencomplex voorschrijft om bij een suïcidepoging de forensisch arts te alarmeren, gebeurt dit niet. De voor de crisisdienst ingeschakelde GGZ-instelling wordt evenmin op de hoogte gesteld.

Wanneer medewerkers van de Vreemdelingenpolitie de volgende ochtend in het arrestantencomplex zijn, maken zij geen gebruik van het aanbod van de arrestantenverzorgers om op schrift gestelde informatie over de suïcidepoging te ontvangen. De medewerkers van de Vreemdelingenpolitie geven aan voldoende op de hoogte zijn. De medewerkers van de Vreemdelingenpolitie informeren telefonisch een collega in Sliedrecht, die vervolgens het BCV informeert. Uiteindelijk blijkt deze informatie-overdracht summier te zijn geweest: het resulteert in de schriftelijke aantekening “suïcidaal, heeft 16-01-2013 poging gedaan”. De Inspectie gaat ervan uit dat 15-01-2013 bedoeld wordt.

Informatieoverdracht aan Detentiecentrum Rotterdam

Wanneer een verpleegkundige van de medische dienst van het Detentiecentrum Rotterdam contact opneemt met het arrestantencomplex, informeert een arrestantenverzorger de verpleegkundige zowel telefonisch als per fax. Zij verklaart in de fax niet alleen de gevraagde informatie over medicatie opgenomen te hebben, maar dit ook te hebben aangevuld met informatie over de suïcidepoging van Dolmatov. De Inspectie VenJ heeft de fax met deze informatie echter niet aangetroffen en kan derhalve niet beoordelen of deze is ontvangen door het Detentiecentrum Rotterdam.

3.2.2 Plaatsing in het Detentiecentrum Rotterdam

Het BCV besluit over de plaatsing van vreemdelingen in detentiecentra. Ten aanzien van Dolmatov wordt besloten hem op de EZA te plaatsen. De selectiefunctionaris die dit besluit, baseert zich hierbij op de informatie op het M118-formulier over suïcidale handelingen van Dolmatov en telefonisch contact daarover met de Vreemdelingenpolitie.

Het BCV beschikt over een werkinstructie die beschrijft hoe gehandeld dient te worden als vreemdelingen vanuit een justitiële inrichting (waar een

arrestantencomplex niet toe behoort) op de EZA in het Detentiecentrum wordt geplaatst. In een dergelijk geval wordt de vreemdeling door het psycho-medisch overleg van een inrichting of, in het geval van een crisis, door de psycholoog, psychiater of arts van de inrichting voor een dergelijke plaatsing bij het BCV aangemeld.

Een dergelijke instructie bestaat niet voor het aanmelden van vreemdelingen die in vreemdelingenbewaring zijn gesteld in een arrestantencomplex. De selectiefunctaris baseert zich in een dergelijk geval uitsluitend op de informatie op het M118-formulier en eventueel telefonisch contact met de Vreemdelingenpolitie. Er is hierbij geen toets door een medisch onderlegd functionaris.

Het Detentiecentrum Rotterdam gaat er in het in eigen beleid van uit dat EZA-geïndiceerde vreemdelingen vóór 15.00 uur in het Detentiecentrum Rotterdam geplaatst moeten worden. Zij kunnen dan nog worden beoordeeld door de psycholoog van het Detentiecentrum Rotterdam. Hierover is echter geen formele afspraak gemaakt tussen het BCV (dat de plaatsing en het vervoer regelt) en DV&O (die de vreemdelingen vervoert). In de praktijk worden vreemdelingen, waaronder EZA-geïndiceerden, meestal na 15.00 uur door DV&O gebracht. In haar handelen laat het Detentiecentrum Rotterdam zich echter nog altijd leiden door het eigen interne beleid. De psycholoog is na 17.00 uur bijvoorbeeld niet meer beschikbaar.

3.2.3 *Verblijf in Detentiecentrum Rotterdam*

Intake

Bij zijn aankomst in het Detentiecentrum Rotterdam wordt Dolmatov opgevangen bij de Receptie Ingeslotenen. Eerder die dag heeft de bevolkingsadministratie via de mail aan verschillende functionarissen gemeld dat Dolmatov een suïcidepoging op het politiebureau heeft gedaan, bekend is bij psychiatrie en op de EZA wordt geplaatst. Op basis hiervan heeft het afdelingshoofd aan de wachtcommandanten gevraagd om hem te waarschuwen als Dolmatov arriveert. Als dit gebeurt, verzoekt het afdelingshoofd aan de wachtcommandanten om Dolmatov door verpleegkundigen van de medische dienst te laten beoordelen. Hij gaat er hierbij vanuit dat zij bij de beoordeling twee mogelijke uitkomsten hebben: plaatsing op de EZA of plaatsing op de observatiecel. De verpleegkundigen adviseren hem vervolgens dat Dolmatov op de EZA kan worden geplaatst.

Dolmatov ondergaat hierop een standaard intake, waarbij hij door een medewerker van de Receptie Ingeslotenen uitvoerig wordt geïnformeerd

over het Detentiecentrum Rotterdam en de mogelijke ontwikkelingen. Hier schrijft Dolmatov ook telefoonnummers uit zijn eigen telefoon over, zodat hij in zijn cel met behulp van de IOLAN-kaart kan bellen. Vervolgens ontvangt hij een inkomstpakket. Na de intake begeleiden twee detentietoezichthouders Dolmatov naar zijn cel. Ook zij informeren Dolmatov uitvoerig over de gang van zaken in het algemeen en de telefoon in het bijzonder. Dolmatov probeert die avond zijn advocaat te bellen, maar de lijn is bezet. Hij belt geen andere nummers.

Laatste contact

Dolmatov neemt op 17 januari omstreeks 00.30 uur contact op met de centrale post, omdat hij het koud heeft en zijn IOLAN-kaart niet werkt. Zijn kaart wordt gereactiveerd, waarop Dolmatov opnieuw geïnformeerd wordt over de telefoon. Dolmatov geeft aan dat deze functioneert en contact maakt. Hij heeft vervolgens echter niemand meer gebeld.

Overlijden

Als een detentietoezichthouder bij de ochtendtelling Dolmatov niet waarneemt, gaat hij direct naar de teampost en waarschuwt hij de wachtcommandant. Deze spoedt zich samen met een collega naar de cel van Dolmatov. Omdat Dolmatov niet reageert op hun oproepen gaan zij de cel binnen, waar zij het lichaam van Dolmatov in de doucheruimte aantreffen. Eén van de wachtcommandanten start onmiddellijk met de reanimatie, terwijl de andere wachtcommandant 112 belt en de hulpverlening door het personeel van het Detentiecentrum Rotterdam coördineert. Na ruim een half uur reanimeren blijken de inspanningen tevergeefs en wordt de reanimatie gestaakt.

3.3 Kwaliteit medische zorgverlening aan Dolmatov

Dit deel van het onderzoek is uitgevoerd door de IGZ en richt zich op de vraag of de kwaliteit van de (organisatie van de) zorg, zoals die door de betrokken instellingen en individuele hulpverleners is geboden, heeft voldaan aan de vereisten van verantwoorde zorg. Tevens onderzoekt de IGZ of de kwaliteit van zorg binnen de keten voldoende geborgd is.

De IGZ heeft sinds kort op grond van artikel 7 lid 3 van de Kwaliteitswet⁴⁵ inzage in medische dossiers van patiënten, maar alleen indien dit noodzakelijk is voor haar taakuitoefening en het vragen van toestemming in redelijkheid niet van haar gevraagd kan worden. Bij dat laatste valt te denken aan grootschalige onderzoeken naar kwaliteit van zorg of onderzoek naar een calamiteit waarbij de patiënt is overleden. Voor de IGZ geldt daarbij hetzelfde wettelijke beroepsgeheim als voor zorginstellingen en hulpverleners.

Omdat betrokkene overleden is, heeft de IGZ gebruik gemaakt van haar bevoegdheid tot inzage in het medisch dossier van de patiënt. Deze inzage was noodzakelijk in het kader van het inspectieonderzoek, omdat op deze wijze een meer compleet beeld van de situatie en de zorgverlening verkregen kon worden. De inspectie zal op grond van haar afgeleid medisch beroepsgeheim, alleen die medische gegevens gebruiken die nodig zijn om de conclusies te onderbouwen.

Voorafgaand aan het IGZ-onderzoek werd reeds veel informatie rondom het overlijden van Dolmatov openbaar. Met het hanteren van de begrippen suïcide en suïcidaliteit in dit rapport wordt naar het oordeel van de IGZ het afgeleide beroepsgeheim en de privacy van Dolmatov niet geschonden, omdat deze begrippen al in de media werden genoemd.

3.3.1 Medische zorg in het Asielzoekerscentrum te 's Gravendeel

Voorafgaand aan 13 januari 2013 waren er geen voortekenen zichtbaar die duiden op een op handen zijnde psychische ontregeling van Dolmatov. Op 13 januari, rond 19.30 uur doet hij evenwel uitspraken naar de beveiliging van het AZC, die een aanwijzing geven voor mogelijke suïcidaliteit. Eén van de beveiligers belt hierop over de ontstane situatie met de GC A-praktijklijn. De medewerker van het GC A roept, na overleg met de huisarts van de praktijklijn, de hulp van de huisarts van de huisartsenpost van het AZC in om te beoordelen of de crisisdienst van de GGZ-instelling moet worden ingeschakeld. De medewerker van de GC A-praktijklijn geeft aan het AZC

⁴⁵ Artikel 7 lid 3 van de kwaliteitswet: De met het toezicht belaste ambtenaren zijn, voor zover dat voor de vervulling van hun taak noodzakelijk is en in afwijking van artikel 5.20, tweede lid van de Algemene wet bestuursrecht, bevoegd tot inzage van de patiëntendossiers. Voor zover de betrokken beroepsbeoefenaar uit hoofde van zijn beroep tot geheimhouding van het dossier verplicht is, geldt gelijke verplichting voor de betrokken ambtenaar.

door dat de huisarts is ingeseind en spoedig zal komen. Het advies is om Dolmatov in het oog te houden. Inmiddels hebben medewerkers van de surveillancedienst Hoeksche Waard Dolmatov aangehouden, nadat hij hen zelf heeft gebeld. Zij besluiten om Dolmatov voor zijn eigen veiligheid mee te nemen naar het arrestantencomplex. Als dit bekend wordt bij de medewerker van het GC A geeft deze het advies aan de beveiliging van het AZC dat de politie nu zelf de crisisdienst moet inschakelen, aangezien dat nog niet is gebeurd omdat de opgeroepen huisarts daarvoor eerst de indicatie moet stellen. Door miscommunicatie denkt de beveiliging echter dat de crisisdienst al is opgeroepen, maar dat deze door het GC A naar het politiebureau zal worden gestuurd. Een medewerker van het GC A koppelt de gang van zaken intern terug naar de huisarts van de GC A-praktijklijn. Met de beveiliging van het COA wordt afgesproken dat zij het GC A informeren over de ontwikkelingen rondom Dolmatov.

Op 14 januari 2013 is er telefonisch contact tussen het GC A en de crisisdienst waarbij de crisisdienst aangeeft dat Dolmatov naar hun oordeel niet in een GGZ-instelling opgenomen hoeft te worden. Wat de crisisdienst betreft kan hij terugkeren naar het AZC. Hierbij wordt overgedragen dat bij terugkeer in het AZC wel ambulante GGZ-hulp moet worden ingezet. Om die reden wordt voor de volgende dag alvast een afspraak gemaakt met de huisarts van het GC A.

Als vanuit het GC A deze informatie wordt gedeeld met het COA, wordt vanuit het COA aangegeven dat ondertussen door de Vreemdelingenpolitie is besloten dat Dolmatov niet terugkeert naar het AZC. Even later wordt dit bericht bevestigd door de Vreemdelingenpolitie.

Medewerkers van het arrestantencomplex veronderstellen vanaf de plaatsing van Dolmatov door de eerdere miscommunicatie ten onrechte dat de crisisdienst is opgeroepen. Dit is niet gebeurd omdat de huisarts, die vanuit de praktijklijn GC A werd opgeroepen, uiteindelijk geen beoordeling in het AZC heeft kunnen doen omdat Dolmatov door de politie was meegenomen.

3.3.2 *Medische zorg in het arrestantencomplex te Dordrecht*

Als Dolmatov in de loop van de avond op 13 januari 2013 in het arrestantencomplex is geplaatst wordt hij niet gezien door een (forensisch) arts, terwijl dit volgens het interne handboek wel had gemoeten. Door miscommunicatie veronderstellen de medewerkers van het arrestantencomplex dat de crisisdienst is opgeroepen, terwijl dit niet het geval is.

Een dienstdoend forensisch arts neemt op 14 januari 2013 om 08.00 uur kennis van de aanwezigheid van Dolmatov in het arrestantencomplex en krijgt te horen dat de crisisdienst is ingeseind. Een consult door de forensisch arts is derhalve op dat moment niet aan de orde. De forensisch arts biedt wel aan om Dolmatov te zien als dat nodig mocht zijn (hij is immers toch in huis). Als in de loop van de ochtend de crisisdienst nog niet is gearriveerd informeert de forensisch arts rond 11.30 uur bij de crisisdienst naar het verwachte tijdstip van beoordeling. De crisisdienst blijkt niet op de hoogte van een consultvraag, maar laat weten Dolmatov te komen beoordelen. Op 14 januari rond 14.30 uur wordt Dolmatov gezien door medewerkers van de crisisdienst (psychiater, sociaal psychiatrisch verpleegkundige en een co-assistent). Zij komen, mede aan de hand van een risicotaxatie, tot de conclusie dat een (gedwongen) opname in een GGZ-instelling niet noodzakelijk is en dat Dolmatov onder de voorwaarde van ambulante GGZ-hulp kan terugkeren naar het AZC. Dit behandeladvies draagt de crisisdienst over aan het GC A en op hoofdlijnen aan de arrestantenverzorger die de medewerkers van de crisisdienst begeleidt. In de loop van de avond van 14 januari wordt Dolmatov twee keer gezien door de forensisch arts. Uit de rapportage van de forensisch arts kan worden opgemaakt dat Dolmatov op dat moment niet acuut psychisch ontregeld is. Wel wordt medicatie voorgeschreven. Zijn behandeladvies (medicatievoorschrift) stelt hij aan de arrestantenafdeling ter hand. Tevens worden de consulten opgetekend in het medisch dossier van het samenwerkingsverband van forensisch artsen. Arrestantenbewaarders zorgen er vervolgens voor dat Dolmatov de voorgeschreven medicatie tijdig kan innemen.

Een dag later, op 15 januari doet Dolmatov 's avonds laat een suïcidepoging. Dit wordt tijdig geconstateerd en voorkomen door de arrestantenverzorger. Na deze poging wordt er door de arrestantenverzorger geen arts geraadpleegd, terwijl dit volgens het interne handboek wel had gemoeten.

3.3.3 Medische zorg binnen het Detentiecentrum Rotterdam

Op 16 januari maakt het BCV aan het Detentiecentrum Rotterdam kenbaar dat Dolmatov diezelfde dag zal worden overgeplaatst. Het Detentiecentrum Rotterdam ontvangt het M118-formulier en een transportorder. Vervolgens worden functionarissen van het Detentiecentrum Rotterdam op 16 januari via een interne e-mail geïnformeerd over de binnenkomst van Dolmatov die dag. De mail vermeldt: 'EZA-plaatsing', 'suïcidepoging op politiebureau' en 'bekend bij psychiatrie'. Een van de verpleegkundigen van de medische dienst van het Detentiecentrum Rotterdam bereidt deze plaatsing voor. Hij doet dit door navraag te doen bij het arrestantencomplex naar de

voorgeschreven medicatie en deze vervolgens te bestellen. De bemoeienis van de huisarts van het Detentiecentrum Rotterdam beperkt zich, na ruggespraak met de verpleegkundige, tot het voortzetten van de eerder voorgeschreven medicatie. De huisarts ondertekent daarvoor het recept waar de verpleegkundige om verzoekt. Voorafgaand aan de plaatsing van Dolmatov heeft de huisarts noch de psycholoog van het Detentiecentrum Rotterdam advies gegeven aan de verpleegkundigen over de mogelijke suïcidaliteit van Dolmatov. Het is niet de gewoonte dat artsen en/of psychologen voorafgaand aan een plaatsing anticiperen op nieuwe inkomsten, ook niet als uit de aanmeldinformatie kan worden opgemaakt dat er mogelijk sprake is van een hulpbehoefte. Uit de interviews met betrokkenen komt naar voren dat er bij veel aanmeldingen indicaties zijn voor de aanwezigheid van psychische of psychiatrische problematiek. Veelal hangt dit samen met de aanstaande uitzetting.

Uit de gesprekken met medewerkers van het Detentiecentrum Rotterdam komt naar voren dat zij uitgaan van een afspraak dat vreemdelingen die zijn aangemeld voor plaatsing op de EZA vóór 15.00 uur worden gebracht door DV&O, zodat een psycholoog de algehele en psychische conditie kan beoordelen. Een dergelijke afspraak blijkt bij DV&O niet bekend te zijn. In de praktijk komen de meeste vreemdelingen echter niet binnen voor 15.00 uur.

Dolmatov komt op 16 januari om 19.30 uur binnen bij het Detentiecentrum Rotterdam. Twee verpleegkundigen gaan kort na zijn binnenkomst met Dolmatov in gesprek om een eerste globale screening naar zijn toestand te doen en zijn hals te onderzoeken in verband met de suïcidepoging in de politiecel. Zij doen dit op basis van de summiere aanmeldinformatie (*“suïcidepoging in een politiecel”* en *“bekend bij psychiatrie”*). Uit de beschikbare informatie blijkt niet eenduidig dat Dolmatov voorafgaand aan zijn suïcidepoging in de politiecel al eerder suïcidale uitlatingen en gestes had gedaan.

Beide verpleegkundigen hebben ruime ervaring als verpleegkundige, maar zijn relatief onervaren in de vreemdelingssetting. Het eerste gesprek na binnenkomst heeft niet de status van een intake en intake-instrumenten zijn dan ook niet ingezet. De betrokken verpleegkundigen verklaren aan de IGZ dat het gesprek oriënterend en observerend van aard was, met als doel de aanwezigheid van suïcidaliteit te beoordelen. Het was op dat moment binnen het Detentiecentrum Rotterdam gebruikelijk om de intake op de eerstvolgende dag na binnenkomst te doen (uiterlijk binnen 24 uur na binnenkomst, conform protocol).

De verpleegkundigen zien in de houding van Dolmatov geen directe dreiging voor een op handen zijnde ontregeling. Tijdens het gesprek vragen verpleegkundigen bij Dolmatov niet door naar de context en de redenen van zijn suïcidepoging in de politiecel. Zij zijn niet bevoegd om te bepalen of iemand suïcidaal is en doen geen suïciderisicotaxatie. Dolmatov laat de verpleegkundigen weten dat hij zichzelf niets zal aandoen. Op basis van de gunstige indruk⁴⁶ die beide verpleegkundigen krijgen van Dolmatov hebben zij niet overwogen of aanvullende, beschermende maatregelen zoals uurscontrole, verblijf in een meerpersoonscel of verblijf op een observatiecel aangewezen is.

Ook ontvangt Dolmatov een pakket met onder meer toiletartikelen voor gebruik op de cel. In strijd met het protocol sluiten de verpleegkundigen hun bevindingen niet kort met de dienstdoende arts en doen zij summier verslag van de bevindingen in het dossier. De betrokken verpleegkundigen verklaren dat het vaker voorkomt dat de regel om bij een EZA-plaatsing na 17.00 uur de spoedarts te betrekken, niet wordt nageleefd. Overigens erkennen de verpleegkundigen in het gesprek met de IGZ dat dit handelen onjuist is. Het dienstdoend afdelingshoofd neemt kennis van de beoordeling door de verpleegkundigen en stelt hun handelen niet ter discussie. Vervolgens wordt Dolmatov geplaatst op de EZA. Aan de afdeling wordt met betrekking tot Dolmatov geen begeleidingsinstructie, of verzoek voor gedragsrapportage of instructies over beschermende maatregelen meegegeven.

Tijdens de wekronde reageert Dolmatov niet op herhaalde oproepen. Na binnentreden van zijn cel wordt duidelijk dat hij een ernstige suïcidepoging heeft ondernomen. Direct worden levensreddende handelingen verricht en wordt een noodoproep gedaan naar 112. Ambulance en Mobiel Medisch Team zijn snel ter plaatse en nemen bij aankomst de reanimatie over. Medewerkers van de hulpdiensten stellen na enige tijd vast dat de reanimatiepoging kan worden gestopt omdat Dolmatov overleden is.

3.3.4 Beschouwing IGZ

Overzichtelijke besluitvormingschema's bij helder omschreven klachten en symptomen in diverse situaties zijn ondersteunend, sturend en richtinggevend aan de veronderstelde aanwezige specifieke deskundigheid van de

⁴⁶ Het door de verpleegkundigen beschreven toestandsbeeld van Dolmatov na binnenkomst komt overeen met de eerdere beschrijvingen van de forensisch arts en psychiater van de crisisdienst. Uit de beschrijvingen van de diverse recent bij Dolmatov betrokken hulpverleners komt consistent hetzelfde beeld naar voren.

professional, maar zijn niet bedoeld om deze deskundigheid instrumenteel te vervangen. Wanneer de samenhang tussen beleid, werkinstructies en regels die de professional moet ondersteunen bij inschattingen ontbreekt of vragen oproept neemt het op juiste wijze toepassen van deze ondersteunende instructies en regels af. Juist waar de autonome beslissingsruimte voor bijvoorbeeld verpleegkundigen bij het inschatten van risico's in het algemeen, en bij psychische klachten in het bijzonder, onduidelijkheden oproept door tegenstrijdige of niet goed met elkaar in overeenstemming te brengen richtlijnen of checklists, neemt het risico op onverantwoorde zorg toe. Verder werkt onoverzichtelijkheid van de verschillende regels eerder handelingsverlegenheid in de hand dan dat het 'het professioneel handelen' van de individuele beroepsbeoefenaar stimuleert. Als voorbeeld noemt de IGZ de geconstateerde onduidelijkheid rond de beoordeling die de verpleegkundigen geacht worden te doen bij binnenkomst na 17.00 uur. Het is geen beoordeling van de suicidaliteit (want dat mogen verpleegkundigen niet volgens de instructies), het hanteren van de checklist hoort niet in deze fase en het doen van een volledige intake gebeurde veelal gemotiveerd (eerst rust bieden) pas de volgende dag. Hiermee is aangegeven dat de beoordeling (door de inspectie als marginaal bestempeld) die in dit geval wel plaatsvond, wat betreft aard en plaats in het inkomstenproces niet duidelijk is te definiëren.

De verpleegkundige deskundigheid en verantwoordelijkheid om signalen te waarden en zo nodig een diagnostisch proces te starten vraagt naast het hanteren van procedures, ook en in de eerste plaats aandacht voor de persoon binnen zijn context, zeker waar het om zeer existentiële vragen gaat. Afhankelijk te zijn van allerlei procedures die buiten de persoon om gaan, waar deze geen controle over heeft, is een element waar rekening mee moet worden gehouden.

Proactief en professioneel handelen komen niet voort uit het naleven van protocollen alleen, maar op de eerste plaats uit de hierboven aangegeven persoonsgerichte benadering.

Tot zo ver de beschouwing over het nut van richtlijnen, procedures, werkinstructies en protocollen en het risico bij het gebruik van (teveel) onsamenhangende richtlijnen, procedures, werkinstructies en protocollen. Om de kritische conclusies van de IGZ in de juiste context te plaatsen vindt de IGZ het van belang hier te benoemen dat het aantal suïcides dat zich voordoet binnen de detentiecentra zeer beperkt is, ondanks het feit dat er veel uitzettingen worden voorbereid.

3.4 Informatieoverdracht tussen ketenpartners

De vreemdelingenketen omvat veel verschillende partners. Dit vraagt om een zorgvuldige inrichting van de informatievoorziening. De Inspectie zoomt in deze analyse in op de gebruikte systemen, het M118-formulier en de overdracht van relevante informatie over de toestand van Dolmatov.

Systemen

Zoveel organisaties, zoveel systemen. Dit is bij uitstek een kenmerk van de vreemdelingenketen. De ketenpartners hanteren allen eigen systemen. Met betrekking tot de informatie-uitwisseling over Dolmatov constateert de Inspectie dat zij achtereenvolgens ten minste de volgende eigen systemen gebruiken:⁴⁷

- IBIS (door het COA);
- BERBER-VK (door het CIV);
- INDiGO (door de IND);
- PSH-V (door de Vreemdelingenpolitie);
- ISTV (door de DT&V);
- BVH (door de Eenheid Rotterdam van de Nationale Politie);
- TULP-Selectie (door BCV en door het Detentiecentrum Rotterdam).

Zoals gezegd is daarnaast een aantal van deze organisaties aangesloten op de BVV: het COA, de DT&V, de IND en de Vreemdelingenpolitie. Zij kunnen in meer of mindere mate informatie aan de BVV toevoegen en/of uit de BVV halen.

Nu is het in de praktijk nog zo dat informatie die door ketenpartners wordt gedeeld, deels geautomatiseerd, maar deels ook handmatig in de eigen systemen wordt verwerkt. In paragraaf 3.1 is beschreven hoe de informatie over het beroepschrift wordt gedeeld: de advocaat stuurt een fax naar het CIV, die het verwerkt in het systeem BERBER-VK en een fax stuurt naar de IND, die het weer verwerkt in het eigen systeem INDiGO. Vervolgens dient de informatie ook nog via de BVV met andere ketenpartners te worden gedeeld. Dit gebeurt één keer per dag in een zogenoemde batch, waardoor er altijd sprake is van enige vertraging. De Inspectie heeft in haar onderzoek ook geconstateerd dat informatie tussen het COA en de IND, die een kantoor delen op het aanmeldcentrum, wordt gedeeld door informatie uit IBIS handmatig in een Excel-document over te schrijven en dit vervolgens weer handmatig in INDiGO te verwerken.

⁴⁷ Zie voor een korte introductie van de verschillende informatiesystemen bijlage 3.

In de interviews met de Inspectie VenJ geven respondenten van verschillende organisaties aan behoefte te hebben aan één integraal informatiesysteem binnen de vreemdelingenketen, waarop alle betrokken organisaties zijn aangesloten en dat actuele (real-time) en accurate informatie bevat.

M118-formulier

Door middel van het M118-formulier meldt de Vreemdelingenpolitie of de KMar vreemdelingen aan bij DJI voor de inbewaringstelling in een justitiële inrichting, in dit geval een detentiecentrum. Vanaf dat moment dient het formulier door de verschillende ketenpartners te worden aangevuld met actuele informatie, zodat uiteindelijk de KMar of de Zeehavenpolitie (beide verantwoordelijk voor de uitzetting) vooraf op de hoogte zijn van alle omstandigheden, waaronder het gedrag van de vreemdeling en medische omstandigheden, die van belang kunnen zijn voor de veiligheid van de ambtenaren belast met de begeleiding van de vlucht.⁴⁸ Het formulier dient een vreemdeling in het gehele terugkeerproces te begeleiden en te fungeren als een groeidocument, waarmee de ketenpartners elkaar informeren in het terugkeerproces.

De toenmalige minister van Integratie en Asiel heeft op 21 november 2011 besloten dat per 1 januari 2012 een nieuw model voor het M118-formulier gebruikt dient te worden. Dit nieuwe model is er meer op gericht om duidelijkheid over kenmerken en gedrag van een vreemdeling te verschaffen.

Het nieuwe model is in de periode 2010-2011 door een ketenbrede werkgroep opgesteld naar aanleiding van het jaarverslag 2010 van de Commissie Integraal Toezicht Terugkeer (CITT).⁴⁹ Eén van de conclusies in het jaarverslag was dat in de dagelijkse praktijk onvoldoende werd gewerkt volgens afgesproken protocollen. De CITT adviseerde daarom de informatiepositie van alle betrokken ketenpartners te verbeteren en een uniform elektronisch formulier M118 in te voeren in de keten.⁵⁰ Hierdoor zou niet alleen de informatiepositie van alle betrokken ketenpartners verbeteren, maar ook de regie binnen de keten. De staande praktijk was tot dan dat niet alle medewerkers van de Vreemdelingenpolitie doordrongen waren van de waarde van het goed invullen en bewaken van (de follow-up

⁴⁸ Besluit van de Minister voor Immigratie en Asiel van 21 november 2011, nummer WBV 2011/15, houdende wijziging van de Vreemdelingen-circulaire 2000. Gepubliceerd in de Staatscourant, jaargang 2011, nr. 21751.

⁴⁹ Reactie op jaarverslag 2010 van de Commissie Integraal Toezicht Terugkeer, kenmerk 5691609/11.

⁵⁰ Jaarverslag 2010 van de Commissie Integraal Toezicht Terugkeer.

van) het formulier M118, en dat verschillende ketenpartners met eigen M118-formulieren werkten. Deze 'vertaalslag' leidde echter tot verlies aan informatie.

De Inspectie VenJ constateert dat de Vreemdelingenpolitie van de Eenheid Rotterdam niet alleen ten aanzien van Dolmatov, maar in zijn algemeenheid nog altijd gebruik maakt van het oude M118-formulier. Uit de interviews blijkt dat dit geldt voor de gehele Nationale Politie. Het nieuwe formulier is niet opgenomen in PSH-V. De KMar is volgens betrokkenen de enige organisatie die consequent gebruik maakt van het nieuwe M118-formulier.

Daarnaast constateert de Inspectie dat het M118-formulier niet als een groeidocument wordt gebruikt. De Vreemdelingenpolitie, die het formulier in de casus van Dolmatov op 15 januari 2013 opstelt, stuurt het als een PDF-document naar het BCV. Dit maakt het voor de andere ketenpartners onmogelijk om in het document aanvullingen te doen. De Vreemdelingenpolitie vult daarnaast vrij summier informatie in. Bij bijzonderheden staat over Dolmatov uitsluitend vermeld: "is bekend bij psychiatrie, is suïcidaal". Naar de achtergrond van deze informatie is het gissen. Niet wordt vermeld dat hij op dat moment in een observatiecel verblijft.

In de volgende twee dagen wordt medicatie voorgeschreven aan Dolmatov en doet Dolmatov een zelfmoordpoging in zijn cel. Deze gebeurtenissen leiden niet tot aanvullingen in het al aangemaakte M118-formulier of het opstellen van een nieuwe. De Vreemdelingenpolitie gebruikt het M118-formulier feitelijk uitsluitend als een aanmeldformulier, niet als een middel om informatie over een vreemdeling te delen.

Het BCV belt bij vermelde bijzonderheden altijd naar de organisatie die het M118-formulier instuurt, zo ook in dit geval. Naar aanleiding van dit contact schrijft het Hoofd BCV met pen op het M118-formulier: "*16/1 poging suicide in politiecel. Svp EZA plaatsen, inr.⁵¹ en DV&O bellen*". Het vak "Medicijngebruik" blijft leeg. De handgeschreven informatie dient hierbij vooral als instructie voor de medewerkers van het BCV. Door op deze wijze gebruik te maken van het M118-formulier kan verwarring ontstaan over de suïcidehistorie van Dolmatov. Voldoende duidelijk is dat hij in een politiecel een poging heeft gedaan (hoewel de datum onjuist is), wat eerder is gebeurd is niet vermeld en daardoor niet bekend.

⁵¹ "inr." betekent inrichting, red. lVenJ.

Informatieoverdracht

Respondenten in de vreemdelingenketen geven aan dat zij persoonlijk contact voor het uitwisselen van informatie prefereren, omdat de informatie in de systemen en het M118-formulier regelmatig onvolledig is en ruimte laat voor interpretatie. De Inspectie VenJ constateert dat deze wijze van informatievoorziening – vooral als deze over meer schijven verloopt – onzorgvuldigheid in de hand werkt. Onderstaande voorbeelden van informatieoverdracht zijn daarvoor illustratief.

De medewerkers van de surveillancedienst geven bij de overdracht van Dolmatov aan de arrestantenverzorgers niet mondeling door dat Dolmatov die dag (pogingen tot) suïcidale handelen heeft verricht. De Vreemdelingenpolitie geeft niet aan het BCV door dat Dolmatov in een observatiecel is geplaatst. Medewerkers van het arrestantencomplex en de Vreemdelingenpolitie (die formeel verantwoordelijk zijn voor de zorg) geven niet aan de forensisch arts of de crisisdienst door dat Dolmatov in zijn cel een suïcidepoging heeft ondernomen. Medewerkers van het Detentiecentrum Rotterdam zijn niet geïnformeerd over de suïcidale uitlatingen en voorbereidingshandelingen van Dolmatov voor zijn suïcidepoging in de politiecel. De Inspectie VenJ constateert dat de binnen de keten beschikbare informatie voor de individuele ketenpartners slechts beperkt beschikbaar is en niet samenkomt tot een compleet beeld.

Deze analyses leiden tot de conclusies en aanbevelingen zoals verwoord in de ‘samenvatting, conclusies en aanbevelingen’.

Bijlage 1

Gebruikte afkortingen

AZC	Asielzoekerscentrum
BCV	Bureau Coördinatie Vreemdelingenzaken
BVV	Basisvoorziening Vreemdelingen
CITT	Commissie Integraal Toezicht Terugkeer
CIV	Centraal Inschrijfbureau Vreemdelingenzaken
COA	Centraal Orgaan opvang asielzoekers
COL	Centrale Ontvangstlocatie
CPU	Centrale PostverwerkingsUnit
DJI	Dienst Justitiële Inrichtingen
DT&V	Dienst Terugkeer en Vertrek
DV&O	Dienst Vervoer en Ondersteuning
EZA	Extra Zorg Afdeling
GC A	Gezondheidscentrum Asielzoekers
GGZ	Geestelijke Gezondheidszorg
HOvJ	Hulpofficier van Justitie
IGZ	Inspectie voor de Gezondheidszorg
IND	Immigratie- en Naturalisatiedienst
IVenJ	Inspectie Veiligheid en Justitie
JUSTID	Justitiële Informatiedienst
KMar	Koninklijke Marechaussee
MDO	Multidisciplinair Overleg
POL	Procesopvanglocatie
PSH-V	PolitieSuite Handhaving – Vreemdelingenzaken

Bijlage 2

Informatie betrokken organisaties

Immigratie- en Naturalisatiedienst

De Immigratie- en Naturalisatiedienst is de ‘toelatingsorganisatie’ van Nederland en verantwoordelijk voor de uitvoering van het vreemdelingenbeleid. De IND beoordeelt aanvragen van mensen die toegang tot Nederland willen krijgen of die Nederlander willen worden. Het kan gaan om vluchtelingen die niet veilig zijn in hun eigen land, om mensen die willen komen wonen en werken in Nederland of om mensen die al zo lang in Nederland wonen dat zij zich Nederlander voelen en zich daarom willen naturaliseren. De IND toetst of elke aanvrager aan die voorwaarden voldoet. Die voorwaarden worden bepaald door bijvoorbeeld het land van herkomst, de verblijfsduur in Nederland, de reden van verblijf, inkomen of leeftijd.

In 2011 behandelde de IND ruim 11.000 asielaanvragen en verleende aan 8.000 personen asiel. In totaal 56% van de aanvragen werd afgehandeld via de algemene asielprocedure. In 2011 verklaarde de rechter 22% van de zaken waarin de advocaat beroep had aangetekend tegen de beslissing van de IND gegrond.⁵²

Centraal Orgaan opvang asielzoekers

Het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) is de ‘opvangorganisatie’ in de vreemdelingenketen die zorgt voor opvang, begeleiding en uitstroom van asielzoekers. COA doet dit door asielzoekers huisvesting en basisvoorzieningen aan te bieden. Het COA beschikt over verschillende soorten asielzoekerscentra (zie hieronder Col/Pol/AZC). Waar een asielzoeker verblijft is afhankelijk van de fase van zijn of haar asielprocedure. Vanaf het moment dat een asielzoeker Nederland binnenkomt wordt hij opgevangen in één van de opvanglocaties van het COA die verspreid zijn over het land. Het recht op opvang en basisvoorzieningen geldt voor alle asielzoekers in de (eerste) asielprocedure. Asielzoekers die een herhaalde asielaanvraag indienen hebben alleen recht op opvang als zij de Verlengde Asielprocedure (VA) ingaan. Uitgeprocedeerden hebben nog maximaal vier weken recht op opvang in het AZC. Als het nodig is kan daar nog maximaal twaalf weken in een vrijheidsbeperkende locatie op volgen. In deze tijd worden de bewoners voorbereid op terugkeer naar hun land van herkomst. Zij zijn zelf verantwoordelijk voor hun vertrek uit Nederland. Er zijn uitzonderingen op deze regel, bijvoorbeeld als de ex-asielzoeker om medische redenen niet kan reizen.

COL / POL en Asielzoekerscentrum

De Centrale ontvangstlocatie (COL) in Ter Apel is de eerste verblijfplaats van vreemdelingen die asiel willen aanvragen. In ongeveer drie dagen vindt identificatie en registratie plaats. Daarna gaat de asielzoeker naar een

⁵² De IND belicht – jaarresultaten 2011, maart 2012.

procesopvanglocatie (POL) voor de eerste fase van de asielprocedure (de Algemene Asielprocedure). De POL's bevinden zich altijd in de buurt van het kantoor van de IND waar de aanvraag van de asielzoeker in behandeling is. De POL's bieden asielzoekers onderdak, maaltijden, leefgeld en begeleiding. In de pol is aandacht voor gesprekken tussen asielzoeker en advocaat, medisch advies, voorlichting door VluchtelingenWerk en voorlichting over het COA. De meeste opvanglocaties van het COA zijn reguliere asielzoekerscentra. Een gemiddeld asielzoekerscentrum telt zo'n vierhonderd bewoners van soms wel veertig verschillende nationaliteiten. In het AZC hebben asielzoekers toegang tot basisvoorzieningen en zorgen de bewoners zoveel mogelijk voor zichzelf. De dagelijkse begeleiding is gericht op de fase van de asielprocedure waarin hij zit.

AZC 's-Gravendeel

Asielzoekerscentrum 's-Gravendeel is een voormalige camping die aanvankelijk werd gebruikt voor de opvang van vluchtelingen uit voormalig Joegoslavië. Daarna werden er ook andere nationaliteiten opgevangen en kreeg het de functie van regulier AZC. Het heeft een capaciteit van maximaal 450 plaatsen verdeeld over 90 stacaravans die ieder plaats bieden aan vijf personen

Gezondheidscentrum Asielzoekers

Het Gezondheidscentrum Asielzoekers (GC A) is een landelijk gezondheidscentrum dat werkt vanuit circa 40 zorglocaties dicht bij of op asielzoekerscentra. Hier kunnen asielzoekers terecht voor een consult met een huisarts, een praktijkverpleegkundige, consulent GGZ of een praktijkassistent (een gediplomeerde doktersassistent die de hele praktijk ondersteunt). De huisartsenpraktijk op een asielzoekerscentrum is een 'kleine praktijk', waardoor deze niet elke dag bemenst is. Afhankelijk van de grootte van de locatie, is er een bepaald aantal inloopsprekken per week. Daarnaast kunnen asielzoekers 24 per dag, 7 dagen in de week bellen met de Praktijklijn. Dit is een centraal georganiseerd medisch call center, waar gediplomeerde praktijkassistenten en een huisarts werken. Zij spreken veelal meerdere talen. De asielzoeker kan hier (medische) vragen stellen, of een afspraak maken bij de huisartsenpraktijk of een andere zorgverlener. Indien geïndiceerd werkt de lokale GC A nauw samen met GGZ-instellingen in de regio. GGZ-consulenten houden dan spreekuur op GC A-locaties. Het GC A registreert landelijk in een Huisartseninformatiesysteem waardoor medische gegevens van asielzoekers altijd en overal actueel en raadpleegbaar zijn.

Vreemdelingenpolitie

De Vreemdelingenpolitie houdt toezicht op de naleving van de Vreemdelingenwet. Ze controleert de identiteiten en papieren van buitenlanders die in Nederland (willen) verblijven. De Vreemdelingenpolitie doet o.a. onderzoek naar de identiteit en de verblijfsrechtelijke status van vreemdelingen. Na controle van de gegevens worden deze opgenomen in het Vreemdelingsysteem van de politie. De vreemdelingendiensten hebben de taken voor het toelaten van vreemdelingen overgedragen aan de IND. De Vreemdelingenpolitie maakt deel uit van de nationale politie. De VP zorgt voor het toezicht op vreemdelingen die een aanvraag voor asiel gedaan hebben en in afwachting van een besluit daarover in Nederland verblijven. Dit toezicht bestaat onder andere uit een wekelijkse meldplicht. Het toezicht eindigt als een vreemdeling de vluchtelingenstatus heeft verkregen en de tijdelijke opvang verlaat of als de vreemdeling geen verblijfsvergunning krijgt en Nederland moet verlaten. Voordat de vreemdeling wordt overgedragen aan de DT&V heeft de Vreemdelingenpolitie zijn identiteit en nationaliteit onderzocht of vastgesteld. Deze en andere informatie staat in het overdrachtdossier dat de politie bij overdracht aan de DT&V levert.

De Dienst Terugkeer en Vertrek

De Dienst Terugkeer en Vertrek is een taakorganisatie van het ministerie van Veiligheid en Justitie. De DT&V is verantwoordelijk voor het zelfstandige en gedwongen vertrek van vreemdelingen die niet in Nederland mogen blijven. De DT&V richt zich op twee doelgroepen: illegale vreemdelingen en uitgeprocedeerde asielzoekers die het land moeten verlaten. De DT&V regisseert het daadwerkelijke vertrek in samenwerking met (keten)partners. Vanuit zijn operationele taak is de DT&V gesprekspartner van bevoegde autoriteiten van herkomstlanden, waaronder diplomatieke vertegenwoordigingen.

De DT&V werkt op basis van casemanagement. Dat wil zeggen dat de aanpak specifiek op de betrokken vreemdeling gericht is. Casemanagement start op het moment dat de Vreemdelingenpolitie, de Zeehavenpolitie, de Koninklijke Marechaussee of de IND het vertrekproces van een vreemdeling overdraagt aan de DT&V door middel van een overdrachtdossier. Casemanagement eindigt bij het zelfstandig vertrek, de uitzetting of het administratief vertrek van de vreemdeling. Veel van de DT&V medewerkers zijn zogeheten regievoerders vertrek of medewerkers feitelijk vertrek. Zij vervullen de centrale regie in het vertrekproces.

Door persoonlijk contact met de vreemdeling en overleg met de ketenpartners beoordeelt de medewerker hoe het vertrek, bij voorkeur zelfstandig, kan worden 'geregisseerd'. Naast terugkeer schenkt de medewerker, in gesprekken met de vreemdeling, ook aandacht aan andere onderwerpen.

Onder meer is er oog voor mensenhandel, schrijnende en/of medische omstandigheden. Als een vreemdeling ondanks zijn volledige medewerking aan het vertrek, buiten zijn schuld om, Nederland niet kan verlaten, dan legt de DT&V een ambtshalve 'buiten schuld' advies voor aan de IND. De IND beoordeelt vervolgens of de vreemdeling in aanmerking komt voor een verblijfsvergunning op grond van het 'buitenschuld criterium'.

Bureau Coördinatie Vreemdelingenzaken

Het bureau is onderdeel van de Directie Bijzondere Voorzieningen van de Dienst Justitiële Inrichtingen. Het BCV beslist over de plaatsing van vreemdelingen en arrestanten in detentiecentra en het verzorgt de centrale administratie daarvan. Daarnaast archiveert het BCV vreemdelingendossiers en medische dossiers.

Detentiecentrum Rotterdam

Het DC Rotterdam grenst aan de oostkant van de luchthaven The Hague/ Rotterdam. Het complex is in juli 2010 in gebruik genomen. Het detentiecentrum Rotterdam bestaat uit een hoofdgebouw en in totaal tien verblijfsafdelingen voor vreemdelingen. Naast afdelingen voor mannen is er ook een speciale afdeling voor vrouwen, een afdeling voor gezinnen, een extra zorg afdeling (EZA) en een afzonderingsafdeling met observatie- en isolatiecellen. De verblijfsafdelingen voor vreemdelingen bestaan uit één woonlaag. Alle cellen, behalve de cellen op de EZA en op de afzonderingsafdeling, zijn twee-persoonscellen. De afdelingen beschikken over een recreatieruimte met keuken en een luchtplaats waar vreemdelingen gedurende één dagdeel (ochtend of middag) gebruik van kunnen maken. De formele capaciteit van het detentiecentrum bedraagt momenteel 608 plaatsen.

Rechtbank

Er zijn in Nederland tien rechtbanken. Rechtszaken beginnen meestal in rechtbanken. Vreemdelingen die een negatieve beslissing van de IND hebben ontvangen kunnen binnen 28 dagen in beroep gaan tegen de beslissing. Beroepschriften dienen te worden gestuurd naar het Centraal Inschrijfbureau Vreemdelingenzaken (CIV). Het CIV verdeelt de zaken vervolgens over rechtbanken door het land.

Bijlage 3
Overzicht
informatiesystemen
betrokken organisaties

Basis Voorziening Handhaving (BVH)

De BVH is het geautomatiseerde basissysteem voor alle kernprocessen van de Nederlandse Politie en voor sturings-, informatie- en ondersteuningsdoeleinden. Medewerkers kunnen in dit systeem incidenten registreren, aangiftes opnemen en strafdossiers opmaken.

Basis Voorziening Vreemdelingen (BVV)

De Basis Voorziening Vreemdelingen (BVV) is een landelijke database waarin partners binnen de vreemdelingenketen persoons- en statusgegevens van vreemdelingen invoeren, onderhouden en raadplegen. De BVV ondersteunt de informatie-uitwisseling van organisaties binnen de vreemdelingenketen.

Berber/Vreemdelingenzaken (BERBER-VK)

In dit systeem en de bijbehorende procesdossiers worden gegevens verwerkt ten behoeve van de procesvoering in vreemdelingenzaken bij rechtbanken. Het systeem werkt onafhankelijk van de andere systemen binnen de vreemdelingenketen.

Integraal Bewoners Informatiesysteem (IBIS)

Informatiesysteem in gebruik bij het Centraal Orgaan Asielzoekers. Gegevens van vreemdelingen die tijdens hun asielprocedure in COA-voorzieningen verblijven, of daar gebruik van maken, worden middels dit systeem geregistreerd en gevolgd. Het systeem is de basis voor de planning van de IND-asielprocedure.

INDiGO

INDiGO is het (nieuwe) informatiesysteem van de IND dat het verouderde systeem INDIS vervangt. Met INDiGO worden grote delen van het productieproces gedigitaliseerd.

PolitieSuite Handhaving - Vreemdelingen (PSH-V)

Systeem waarin de Nationale Politie de bedrijfsprocessen voor de afhandeling van vreemdelingentoezicht en uitzetting verwerkt.

Informatiesysteem Terugkeer en Vertrek (ISTV)

ISTV ondersteunt de uitvoering van taken door de DT&V.

TULP-selectie

TULP-selectie is het geautomatiseerde systeem dat DJI gebruikt voor het verwerken van informatie omtrent gedetineerden ten behoeve van onder andere verlofaanvragen en selectieadviezen.

Bijlage 4

Verwerking beroepschrift Dolmatov in IND-systemen

11 januari 2013

- De advocaat van Dolmatov tekent per fax beroep aan. Het beroepschrift is om 18.08 per fax verstuurd naar het Centraal Inschrijfbureau Vreemdelingenzaken (CIV) in Haarlem.
- Het CIV ontvangt het beroep om 18.09 uur. Op dat moment is daar niemand meer aanwezig, waardoor het beroep niet direct verwerkt wordt.

13 januari 2013

- Er vindt een automatische wijziging plaats in INDiGO. Hierdoor staat Dolmatov als 'verwijderbaar' geregistreerd in INDiGO en alle hieraan gerelateerde systemen van de ketenpartners.

14 januari 2013

- Het CIV voert het beroepschrift van Dolmatov om 12.43 uur in het systeem BERBER-VK.
- Het CIV faxt het beroepschrift om 14.56 uur naar de rechtbank Haarlem.
- Het CIV faxt het beroepschrift om 15.30 uur door naar de IND in Rijswijk.
- De afdeling procesvertegenwoordiging van de IND ontvangt de fax met het beroepschrift om 16.11 uur.
- De Vreemdelingenpolitie faxt om 21.42 uur de maatregel van bewaring naar de IND.
- De IND ontvangt de fax met de maatregel van bewaring rond dezelfde tijd.

15 januari 2013

- De afdeling procesvertegenwoordiging van de IND verwerkt het beroepschrift van Dolmatov om 11.51 uur in INDiGO.
- De afdeling procesvertegenwoordiging van de IND verwerkt om 13.50 uur de maatregel van bewaring van Dolmatov in INDiGO.
- De IND stuurt om 16.30 uur het beroepschrift via de postkamer in een van de algemene postkatten naar JUSTID in Almelo.

17 januari 2013

- Overlijden Dolmatov.

18 januari 2013

- JUSTID digitaliseert het beroepschrift van Dolmatov.
- JUSTID stuurt de gedigitaliseerde fax als onderdeel van een batch naar de Centrale Post Unit (CPU) van de IND in Den Bosch.
- CPU ontvangt de gedigitaliseerde fax om 15.02 uur.

23 januari 2013

- CPU 'metadateert' om 10.35 uur de gedigitaliseerde fax. Dit houdt in dat de CPU het document voorziet van een producttype. De behandelend medewerker vinkt handmatig een onjuist documenttype en -naam aan. De gedigitaliseerde fax krijgt de omschrijving 'melding rechtsfeit', terwijl het had moeten zijn 'melding start rechtszaak'. De documentnaam had moeten zijn 'melding beroep' in plaats van 'melding start beroep'.
- CPU verstuurt de notificatie om 16.00 uur per batch naar de afdeling procesvertegenwoordiging van de IND in Rijswijk.

24 januari 2013

- De afdeling procesvertegenwoordiging van de IND verwerkt om 10.42 uur de notificatie.

6 maart 2013

- De advocaat van Dolmatov informeert de IND schriftelijk over de intrekking van het beroep in verband met het overlijden van zijn cliënt.

Bijlage 5

Belangrijkste bronnen

Inspectie VenJ:

De Inspectie VenJ heeft ten behoeve van haar onderzoek de volgende documenten geraadpleegd:

- Documenten arrestantencomplex Dordrecht van de Nationale Politie;
- Documenten asielzoekerscentrum 's-Gravendeel;
- Plaatsingsbesluit Bureau Coördinatie Vreemdelingen;
- Dossier van het COA;
- Dossier van het DCR;
- Protocolen en werkinstructies DCR;
- Dossier van de DT&V;
- Correspondentie met de DV&O;
- Dossier van de IND;
- Documenten van de Vreemdelingenpolitie van de Nationale Politie;
- Documenten verkregen van de advocaat van Dolmatov;
- Correspondentie met de piketadvocaat.

IGZ:

De IGZ heeft ten behoeve van haar onderzoek de volgende documenten geraadpleegd:

- Onderzoeksrapportage van de onafhankelijke onderzoekscommissie;
- Geautoriseerde gespreksverslagen verpleegkundigen, hoofd medische dienst en gedragskundige van de gesprekken met IGZ;
- Medisch dossier Dolmatov van het Gezondheidscentrum Asielzoekers (GC A);
- Medisch dossier, decursus en verslag forensisch arts;
- Beoordeling van Dolmatov door de GGZ-crisisdienst en antwoorden n.a.v. aanvullende vragen van onafhankelijke onderzoekscommissie;
- Antwoorden van de GGZ-crisisdienst op aanvullende vragen van de IGZ;
- M118-formulier;
- Transportorder van het Bureau Coördinatie Vreemdelingen;
- Fax van arrestantencomplex aan Detentiecentrum Rotterdam over medicatievoorschrift van forensisch arts;
- Interne mail van bevolkingsadministratie van Detentiecentrum Rotterdam met vooraankondiging komst Dolmatov;
- Medisch dossier van Dolmatov van Detentiecentrum Rotterdam;
- Protocolen en werkinstructies van Detentiecentrum Rotterdam;
- Protocol 'oproepen arts' uit handboek arrestantenzorg politie;
- Convenant politie – GGZ 2012;
- Ritgegevens (tijden van aankomst bij Detentiecentrum Rotterdam) ambulancedienst en Medisch Mobiel Team (MMT).

Bijlage 6

Overzicht interviews

Inspectie VenJ

Datum	Interviews	
12-2-2013	Advocaat Dolmatov	
13-2-2013	Vreemdelingenpolitie Sliedrecht	<ul style="list-style-type: none"> - Hoofd Vreemdelingenpolitie - Operationeel coördinator - Brigadier, tevens hulpofficier van Justitie
13-2-2013	Arrestantencomplex Dordrecht	<ul style="list-style-type: none"> - Chef van Dienst - Operationeel leidinggevende - Medewerkers arrestantenzorg
18-2-2013	DT&V 's-Gravendeel	<ul style="list-style-type: none"> - Waarnemend hoofd SIO - Regievoerder DT&V
18-2-2013	Nationale Politie Eenheid Rotterdam	<ul style="list-style-type: none"> - Medewerkers Surveillancedienst Hoeksche Waard - plv. districtschef Hoeksche Waard
19-2-2013	Asielzoekerscentrum 's-Gravendeel	<ul style="list-style-type: none"> - Locatiemanager - Bestuursadviseur COA - Verpleegkundige GC A - Huismeester - Medewerker Vluchtelingenwerk - Medewerker COA
20-2-2013	IND Rijswijk	<ul style="list-style-type: none"> - PV-medewerker
20-2-2013	Centraal Inschrijfbureau Vreemdelingenzaken Administratie Rechtbank Haarlem	<ul style="list-style-type: none"> - Leidinggevende CIV - Leidinggevende afdeling administratie
25-2-2013	Vreemdelingenpolitie Rotterdam	
26-2-2013	Detentiecentrum Rotterdam	<ul style="list-style-type: none"> - Vestigingsdirecteur - plv. Vestigingsdirecteur - Medewerker Receptie Ingeslotenen - Afdelingshoofd - Verpleegkundigen - GZ-psycholoog - Hoofd Zorg - Wachtcommandant - Detentietoezichthouders
28-2-2013	IND Rijswijk	<ul style="list-style-type: none"> - Directeur directie Asiel - Hoofd juridische zaken en procesondersteuning - Coördinerend specialistisch adviseur

28-2-2013	Bureau Coördinatie Vreemdelingen	- Hoofd Bureau Coördinatie Vreemdelingen-zaken
1-3-2013	Arrestantencomplex Politie Dordrecht	- Chef van Dienst - Operationeel leidinggevende - Medewerkers arrestantenzorgers
6-3-2013	Bezoekvrijwilligster kerkelijke organisatie bij AZC 's-Gravendeel	
7-3-2013	COL Ter Apel	- Locatiemanager
8-3-2013	Russisch Orthodox priester	
11-3-2013	Aanmeldcentrum Zevenaar	- Leidinggevende Unit Asiel - Medewerker Asiel
12-3-2013	Zorgwaard locatie Immanuël	- Zorgmanager Zorgwaard - Regiomanager Zorgwaard - Zorgmedewerker Zorgwaard - Coördinator vrijwilligers - Vrijwilligers
12-3-2013	CPU Den Bosch	Operationeel manager
13-3-2013	DV&O	Transportbegeleider DV&O
14-3-2013	DT&V	Medewerker Laissez-Passer

IGZ

Datum	Interviews
05-03-2013	Forensisch arts
22-02-2013	Raad van Bestuur GGZ Crisisdienst
14-03-2013	Directeur behandelzaken van de GGZ-crisisdienst (psychiater)
06-03-2013	Verpleegkundige van Detentiecentrum Rotterdam
26-2-2013	Verpleegkundigen van Detentiecentrum Rotterdam
26-2-2013	Hoofd Zorg en gedragkundige (GZ-psycholoog) van Detentiecentrum Rotterdam
09-03-2013	Hoofd zorguitvoering GCA
11-03-2013	Manager GCA

Missie Inspectie VenJ

“De Inspectie Veiligheid en Justitie houdt toezicht op instellingen en organen die actief zijn op het terrein van veiligheid en justitie.

Hierdoor draagt de Inspectie VenJ bij aan verbetering van de kwaliteit van de taakuitvoering binnen haar toezichtdomein en aan een veilige samenleving.”

Dit is een uitgave van:
Inspectie Veiligheid en Justitie
Trufmarkt 147 | 2511 DP Den Haag
Postbus 20301 | 2500 EH Den Haag
www.ivenj.nl

Maart 2013 | Publicatie-nr. J-18507